

2

Ambtsketens van de Hoeksche Waard

Ambtsketens van de Hoeksche Waard

De ambtsketen, de penning met de ketting die burgemeesters dragen, spreekt enorm tot de verbeelding. Het is een zichtbaar teken van waardigheid. Iedereen die een burgemeester tijdens officiële gebeurtenissen ziet, herkent hem of haar direct. Het zijn toch cultuurhistorische objecten die een gewone burger zelden of nooit in handen zal krijgen.

Achter al deze verschillende ambtsketens zit een geschiedenis en iedere ambtsketen heeft een eigen verhaal.

Sinds wanneer en waarom draagt de burgemeester de ambtsketen? Wat is de betekenis van de penning? Wat staat er op de penning en waarom? Door wie zijn de ambtsketens van de Hoeksche Waard gemaakt? Op deze en andere vragen krijgt u in dit boek een antwoord.

Ambtsketens van de Hoeksche Waard

Verhalen van
Hoeksche Waarde

Ambtsketens van de Hoeksche Waard (1853-2021)

A.C. van der Hoek

In opdracht van gemeente Hoeksche Waard

ISBN 9 789083 123004

2022

Ondanks alle aan de samenstelling van dit boek bestede zorg kan noch de uitgever, noch de auteur aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade die het gevolg is van enige fout in deze uitgave.

De gemeente heeft getracht alle rechten met betrekking tot de in deze publicatie opgenomen afbeeldingen te achterhalen. Zij die menen rechten te kunnen doen gelden kunnen contact opnemen met de gemeente (info@gemeentehw.nl).

Inhoud

Voorwoord	5
Inleiding	7
Historisch kader	8
Historisch kader	9
Vormen ambtsketens	14
Eigendom ambtsketen	27
Technieken	28
Sinds 1853	31
Goidschalxoord	32
Goudswaard	35
's-Gravendeel	41
Heinenoord	45
Klaaswaal	49
Maasdam	53
Mijnsheerenland	57
Nieuw-Beijerland	65
Numansdorp	71
Oud-Beijerland	75
Piershil	85
Puttershoek	93
Strijen	97
Strijensas	101
Westmaas en Group	103
Zuid-Beijerland	107
De herindelingen	111
Binnenmaas 1984-2006	113
Cromstrijen	117
Korendijk	125
Binnenmaas 2007-2018	133
Hoeksche Waard	137
De kinderburgemeester	143
Overzicht ambtsketens per zilversmid	146
Begrippenlijst	147
Geraadpleegde bronnen	149

Voorwoord

In het Erfgoedbeleid en in het plan voor Archiefbeheer van de gemeente Hoeksche Waard hebben we als doelstelling opgenomen om met enige regelmaat een publicatie te laten verschijnen over bijzondere objecten, archiefstukken of historische verhalen, die betrekking hebben op ons prachtige eiland met zijn rijke en gevarieerde geschiedenis.

De gemeente Hoeksche Waard is op 1 januari 2019 gevormd, waardoor het hele eiland en het eiland Tiengemeten onder een gemeentebestuur zijn samengebracht. Dit gemeentebestuur telt tientallen voorgangers met even zoveel burgemeesters aan het hoofd. Een burgemeester wordt herkend aan zijn ambtsketen. Over de verschillende ambtsketens die verbonden zijn aan de gemeente Hoeksche Waard en haar voorgangers, alsmede de historie en hiermee verbonden verhalen gaat deze publicatie. Deze ambtsketens zijn tezamen als collectie opgenomen in het Erfgoedregister van de gemeente, zoals bedoeld in de Erfgoedwet. Een prachtig onderwerp zodoende voor een publicatie in onze historische reeks.

Deze publicatie is tot stand gekomen dankzij de inzet van onze senior medewerker Archief en enthousiast onderzoeker van de geschiedenis, Arjan van der Hoek. Dankzij zijn inzet zijn de meeste van de ambtsketens weer in het bezit of in bruikleen gekomen van onze gemeente. Namens het gemeentebestuur wil ik Arjan heel hartelijk dank zeggen voor al zijn inspanningen en dit mooie en tastbare resultaat.

Dit prettig leesbare boekwerkje geeft een mooi overzicht van de ontstaansgeschiedenis van de ambtsketen als symbool van de burgemeester en per (voormalige) gemeente een beschrijving van de verschillende ambtsketens. Het vormt ook een praktisch naslagwerk bij de expositie, die in Museum Hoeksche Waard te Heinenoord wordt georganiseerd over deze bijzondere objecten

Ik wens u veel leesplezier toe met deze uitgave Ambtsketens van de Hoeksche Waard.

Harry van Waveren
Wethouder Cultuur en Erfgoed

Maasdam, 8 maart 2022

Inleiding

De ambtsketen, de keten met de ambtspenning, die burgemeesters dragen, spreekt enorm tot de verbeelding. Het is een zichtbaar teken van zijn of haar waardigheid. Iedereen die een burgemeester tijdens officiële gebeurtenissen ziet, herkent hem of haar direct. Ook in de wereld van cartoons wordt een burgemeester altijd met de ambtsketen afgebeeld en iedereen weet dan dat het een burgemeester betreft.

Al tijdens het documenteren van de collectie van de gemeente Binnenmaas viel mij op dat er maar weinig meer bekend is over de ambtsketens, behalve dat deze door de burgemeester gedragen wordt. Mijn nieuwsgierigheid was gewekt naar meer informatie over deze ambtsketens. Het zijn toch “cultuurhistorische voorwerpen” die een gewone burger zelden of nooit in zijn handen zal krijgen. Achter al deze verschillende ambtsketens zit een eigen verhaal, die door de tijd heen vergeten is.

In 1979 is een uitgebreid boek over de ambtsketens in Nederland verschenen. Dit boek bevatte helaas weinig informatie over de ambtsketens van de gemeente Hoeksche Waard en haar rechtsvoorgangers. Een uitvoerig onderzoek, waarbij uiteindelijk ruim 200 dossiers zijn geraadpleegd, leverde schriftelijk bewijs naar de herkomst van de ambtsketens. In dit boek heb ik getracht de algemene informatie over ambtsketens samen te vatten en de specifieke ambtsketens van de Hoeksche Waard te beschrijven en te documenteren.

De zoektocht leverde uiteindelijk een paar onverwachte ontdekkingen op. Iedere keer kwam er wel een nieuwe uitdaging om uit te zoeken, om zo het verhaal van deze ambtsketens compleet te maken. De historie van de ambtsketens was soms eenvoudig te achterhalen, maar bij een aantal ambtsketens en gemeenten was er meer om te onderzoeken en werd het verhaal dan ook uitgebreider. Aan het eind van het documenteren bleek dat de gemeenten in totaal 31 ambtsketens gebruikt hebben. Twee ambtsketens zijn thans in particuliere bezit. Verondersteld werd dat 6 ketens vermist of gestolen waren, maar door een online bezoek aan de collectie van het waterschap Hollandse Delta kwam 1 ambtsketen letterlijk en figuurlijk weer boven water. Uiteindelijk zijn alle ambtsketens van de Hoeksche Waard bij elkaar gebracht en zijn ze als cultureel erfgoed verzameling aangewezen door het college van de gemeente Hoeksche Waard.

Historisch kader

Een ambtsketen is in Nederland
het onderscheidingsteken voor de
burgemeester of vervanger.
De herkomst van de ambtsketen wordt in
dit hoofdstuk belicht.

De traditie van de ambtsketens voor Nederlandse burgemeesters is bijna 170 jaar oud. Toch zijn oudere voorbeelden bekend van vergelijkbare ketens. De Staten-Generaal hadden sinds 1628 het gebruik om buitenlandse ambassadeurs met penningen te belonen. Op deze penningen waren de wapens van de Republiek der Verenigde Nederlanden en van de Zeven Provinciën afgebeeld. Voor 1628 werden trouwens al Triumfpenningen uitgereikt. Zo kregen zeehelden gouden ketens voor hun prestaties. Ook de VOC gaf gouden ketens of eretekens als teken van erkenning voor bewezen diensten.

De schuttersgilden¹ kenden een lange en glorierijke geschiedenis. Zij waren een gilde dat ook een keten bezat. Dit was de keten voor de schutterskoning. Aan deze ketens hing echter geen penning, maar een gekroonde gaai. Toch is dit type keten al te vergelijken met de ambtsketen voor burgemeesters.

*Keten van het schuttersgilde te Vlissingen, circa 1550
(Rijksmuseum Amsterdam)*

¹ Een groep burgers, die militaire taken op zich hadden genomen, om hun stad of dorp te beschermen en verdedigen bij een aanval.

In de 19e eeuw kwam de keten opnieuw 'in de mode'. De algemene regeling van de onderscheidingsteken van de burgemeester had ook een formele voorgeschiedenis. Op 4 januari 1824 was een Koninklijk Besluit (KB) nr. 108 van kracht geworden t.a.v. het dragen van een ambtskostuum van de burgemeesters in de steden.

De plattelandsburgemeesters kregen later voorschriften hierover. In 1825 zorgde het reglement op het bestuur ten platte lande dat de functie van schout veranderde. Vanaf 23 juli 1825 werden zij aangeduid als burgemeester en assessoren².

In artikel 90 van dit reglement wordt bepaald:

"Burgemeester en assessoren zullen bevoegd zijn, om in de uitoefening van hunnen bediening een onderscheidend teeken van hunne waardigheid te dragen, hetwelk bestaan zal in eenen penning, waar op aan de eene zijde het wapen van het Rijk, en aan de andere de naam der gemeente gegrift is. Deze penning zal, aan een breed oranje lint om den hals gedragen worden."

De burgemeesters van plattelandsgemeenten hoefden slechts een oranje lint met een penning te dragen. De ene zijde van deze penning moest het Rijkswapen bevatten; de andere kant de naam van de gemeente. Men maakte dit onderscheid tussen steden en dorpen vermoedelijk omdat de aanschaf van een ambtskostuum in kleinere plaatsen te kostbaar werd geacht.

In 1848 verviel het onderscheid tussen steden en plattelandsgemeenten met de komst van de Grondwet. Het voorschrift voor het ambtskostuum voor burgemeesters werd in 1994 officieel ingetrokken.

De ambtsketen is ingevoerd op voordracht van Thorbecke³, minister van Binnenlandse Zaken, onder koning Willem III, omdat burgemeesters een bepaald herkenningsteken moesten dragen. De penning van de ambtsketen had op de achterzijde dan ook vaak nog een beeltenis van koning Willem III en op de voorzijde het gemeentewapen. De brede schakels van de keten bevatten vaak voorstellingen die met de gemeente te maken hebben.

In de Gemeentewet van Thorbecke 1852 staat in artikel 76:

"Dat de onderscheidingsteeken van den burgemeester door de koning moeten worden bepaald, evenals de gelegenheden, waarbij deze gedragen worden."

Ook in de huidige Gemeentewet van 1992 is dit artikel 76.

² Oude benaming voor wethouder.

³ J.R. Thorbecke was een Nederlands staatsman en minister van Binnenlandse Zaken. Hij wordt beschouwd als de grondlegger van onze parlementaire democratie.

Onduidelijk was of dit nu een sjerp of een penning moest worden. Thorbecke schrijft op 20 oktober 1852 aan de Koning: "dat hij de commissarissen van de onderscheidene provincies heeft gepolst over het op handen zijnde ontwerpbesluit ten aanzien van de onderscheidings-teekens van de burgemeester en dat een meerderheid van hen hun voorkeur had gegeven aan een penning. Een kleinere groep had zich daartegen uitgesproken voor een sjerp" Zelf gaf de minister ook de voorkeur aan een penning als reden geeft hij aan: *"de penning is eenvoudiger en achtbaarder dan een sjerp.....de penning behoort meer in Nederland thuis dan een sjerp."*

Na de discussies over o.a. de keuze tussen sjerp en lint en zilver of verguldsel, werden middels het Koninklijk Besluit (KB) van 16 november 1852 de onderscheidingsteken van burgemeesters definitief vastgesteld. Het besluit trad in werking op 1 januari 1853.

Volgens artikel 2 van de wet heeft de burgemeester de plicht om de ambtsketen in bepaalde situaties te dragen.

"wanneer hij voorzigt in de vergadering van de gemeenteraad; in geval van brand, of van oproerige beweging, van zamenscholing of andere stoornis der openbare orde zich in het openbaar bevindt; uit kracht van art. 188 der gemeentewet, of van eenige andere wet persoonlijk in het openbaar bevelen geeft; bij plechtige gelegenheden namens de gemeente opkomt."

De burgemeester, maar ook zijn of haar waarnemer, is dus verplicht de ambtsketen te dragen tijdens de vergadering van de gemeenteraad en bij de ontvangst van de koning, een commissaris van de Koning of een minister. Ook moet de burgemeester de ketting dragen als hij of zij zich in het openbaar vertoont; in geval van brand, bij oproer, bij samenscholing of bij een andere vorm van verstoring van de openbare orde. Doordat de burgemeester het onderscheidingsteken in gevallen van brand of andere calamiteiten moet dragen, heeft een burgemeester de ambtsketen altijd binnen handbereik. In sommige gemeenten is vanwege deze reden een reserveketting aanwezig. Een enkele gemeente heeft ook voor de wethouders een ketting, welke identiek zijn aan het origineel. Op deze wijze kunnen zij de burgemeester altijd vervangen.

Bij de invoering van het dualisme⁴ in de gemeente in 2002 rees de vraag wie de burgemeester vervangt als voorzitter van de gemeenteraad

⁴ Staatkundig begrip voor de taakverdeling tussen bestuur en volksvertegenwoordiging, waarbij het bestuur bestuurt en gemeenteraad controleert.

en dus gerechtigd is de ambtsketen te dragen. Als vervanger van de gemeenteraad wordt over het algemeen een raadslid met meeste jaren in de raad of qua leeftijd aangewezen. Deze vervanger kan en mag dus op dat moment de ambtsketen dragen.

De ambtsketen is het vaakst te zien tijdens plechtige gelegenheden, zoals de Lintjesregen, aankomst van Sinterklaas en felicitaties aan bruidsparen of bij huldigingen van een inwoner vanwege een bijzondere prestatie. Er zijn burgemeesters die bij elk openbaar optreden de keten dragen, maar dit is niet verplicht. De burgemeester draagt de zijde met het gemeentewapen zichtbaar naar voren, wanneer de burgemeester de gemeente vertegenwoordigt of de raad voorzigt. Vertegenwoordigt de burgemeester het rijk, bijvoorbeeld bij het uitreiken van koninklijke onderscheidingen, dan wordt het Rijkswapen, of de beeltenis van Willem III, getoond. Sommige gemeenten hebben een tweede ambtsketen als reserve. Deze is vaak minder mooi en bestaat uit een aantal losse schakels met een penning. De keten (zonder de penning) kan ook privébezit zijn, en "meegaan" naar een volgend ambt.

De Raad van State had kritiek op het ontwerpbesluit van Thorbecke vanwege de kosten van de zilveren ketting. De prijzen voor een ketting lagen namelijk hoger dan de kosten voor de penning. Een lint met daaraan de penning zou in ogen van de Raad van State ook voldoen. Een sjerp zonder penning was eventueel een alternatief. Een sjerp is tegenwoordig in Frankrijk, België en Italië nog steeds een teken van de waardigheid van de burgemeester.

In het ontwerpbesluit bij artikel 1 had Thorbecke genoteerd:
"Zullende de onderscheidingsteekenen, hetgeen de bedoeling is der wet, goed zichtbaar wezen, het lint of de keeten diens dan niet bloot om den hals, maar boven den rok gedragen en ten einde zich ordelijk en deftig te vertoonen, op de schouders vastgehecht te worden."

De Raad van State was ook van mening dat de gemeenten niet zelf de keuze tussen lint of keten moesten maken. Zij wilde een lint voorschrijven, vanwege de uniformiteit en vanwege de kosten van een keten. Het begrip keten was in ogen van Raad van State te rekbaar. Uiteindelijk zijn de ideeën van Thorbecke gehandhaafd. Slechts een gering aantal gemeenten schafte een lint aan. In 1982 ging de laatste gemeente met een lint, de gemeente Mheer, op in de gemeente Margraten. Sommige gemeenten combineerden een zilveren ketting met het lint.

Een burgemeester draagt de ambtsketen over het algemeen alleen in zijn eigen gemeente. In gemeenten waar dezelfde persoon burgemeester is, betekent dat bij een werkbezoek van commissaris van de Koningin of vorst de burgemeester tijdens het bezoek van ambtsketen wisselt. In 1952 van de vorige wisselde burgemeester W.J.D. van Dijck van de gemeente Piershil, Goudswaard en Nieuw-Beijerland bij het bezoek van de commissaris van Koningin, L.A. Kesper meerdere keren van keten. Hierdoor staat hij met verschillende ambtsketens op de foto's tijdens dit bezoek.

Vormen ambtsketens

In artikel 1 van het Koninklijk Besluit uit 1852 worden al voorschriften voor het uiterlijk van de ambtsketen benoemd:

“De onderscheidingsteekenen, door den burgemeester te dragen, bestaan in een zilveren penning, hebbende eene middellijn van veertig strepen en vertoonende aan de eene zijde het wapen des Rijks, aan de andere dat der gemeente, of, zoo de gemeente geen wapen heeft, den naam der gemeente; de penning hangende op de borst, hetzij aan eene zilveren keten, hetzij aan een oranje zijden lint; de keten of het lint op beide schouders aan den rok of het opperkleed vastgehecht.”

De doorsnede van 40 strepen is, volgens Thorbecke, net iets groter dan de rijksdaalder (30 strepen). De 40 strepen betekent dat de doorsnede van de penning 40 mm hoort te zijn.

Over de wapens op de penning had de Raad van State naar aanleiding van het ontwerpbesluit ook opmerkingen. Het nut en doel van de beeltenis moest duidelijk omgeschreven worden. De achterliggende reden is dat één beeltenis voldoende zou zijn. Het Rijkswapen bedekken vond de Raad van State onwenselijk en niet netjes. Daarom redeneerde zij dat het Rijkswapen achterwege gelaten zou kunnen worden. Dit was daarnaast ook weer een besparing op de kosten.

Ambtsketens komen voor in diverse vormen. Alle ambtsketens van burgemeesters hebben in principe een penning met aan de ene kant het wapen van de gemeente, en aan de andere kant het rijkswapen of een afbeelding van koning Willem III. Sommige gemeenten hebben ook versiersels rond de penning laten aanbrengen. De zilveren ketting verschilt per gemeente qua uitvoering. Zij zijn er van rijk gedecoreerd en daardoor behoorlijk zwaar, tot heel sober.

De penning kan op verschillende wijzen bewerkt zijn. De Utrechtse Stempelsnijders van de Munt maakten een penning met een gestempeld of geslagen Rijkswapen aan de ene kant en naam van de gemeente aan de andere kant. Diverse edel- en zilversmeden adverteerden destijds dat zij de ambtspenning konden leveren. Hierdoor is er een grote verscheidenheid in het uiterlijk van de penningen. Dit varieert van “en reliëf” tot gegraveerd of een mix van graveren en reliëf.

Er zijn ook variaties in het reliëf, namelijk:

- Een **haut-reliëf** (letterlijk: *hoog reliëf*) heeft relatief veel hoogteverschil. De voorstelling is veel volumineuzer uitgewerkt; soms zijn de figuren zelfs bijna vrijstaande beeldhouwwerken.
- Een **bas-reliëf** (letterlijk: *laag reliëf*) heeft weinig hoogteverschil, zoals de afbeelding op een munt.

In sommige ambtsketens zijn uiteindelijk ook (half-) edelstenen verwerkt. Deze decoratieve elementen werden pas rond 1914 voor het eerst toegepast in de ambtsketens. Toch kan gesteld worden dat de drang naar extra decoratie met edelstenen in de ambtsketens in Nederland niet overal is. De Nederlandse ambtsketens zijn over het algemeen redelijk sober. Tegenwoordig worden ook andere materialen dan alleen zilver gebruikt in de ambtsketens, zoals goud en titanium.

Rijkswapen

Het Rijkswapen was vastgesteld bij besluit op 24 augustus 1815 en bestaat uit *“den rijzenden gouden leeuw des huizen van Nassau, prijkende op een veld van azur, bezaaid met gouden blokken. Deze leeuw is getongd met keel, gekroond met de koninklijke kroon, en houdt, gelijk weleer die der republiek van de vereenigde Nederlanden, in den regter klaauw een opgestoken zwaard en in den linker een bundel pijlen (voorheen in Nederlands oude wapenschild zeven in getal, doch bij bovengemeld besluit niet bepaald) met de gouden punten opwaarts en door een gouden lint tezamen gebonden”*.

1. tot dekking van het schild de Koninklijke kroon gelijk aan die welke tot dusverre door de koningen der Nederlanden is gevoerd;
2. als schildhouders twee leeuwen, gekroond met de koninklijke kroon;
3. de wapenspreuk ‘Je Maintiendrai’ in Latijnse letters van goud op een lint van azuur.

In 1907 is het Rijkswapen aangepast. De beschrijving van de huidige versie is vastgelegd door Koningin Wilhelmina met het Koninklijk Besluit van 10 juli 1907. Op 23 april 1980 is het opnieuw vastgelegd door Koningin Juliana. Op basis van deze beschrijving en de heraldische regels mag een tekenaar of ontwerper zelf bepalen in welke stijl en vorm een wapen gemaakt wordt.

Het Rijkswapen van 1907:

"In azuur, bezaaid met blokjes van goud, een leeuw van goud, gekroond met een kroon van drie bladeren en twee parelpunten van hetzelfde, getongd en genageld van keel, in de rechtervoorklauw opgeheven houdende in schuinlinkse stand een zwaard van zilver met gevest van goud en in de linkervoorklauw een bundel van zeven pijlen van zilver met punten van goud, de pijlen tezamen gebonden met een lint mede van goud."

1. tot dekking van het schild de Koninklijke kroon gelijk aan die welke tot dusverre door de koningen der Nederlanden is gevoerd;
2. als schildhouders twee leeuwen van goud, getongd en genageld van keel;
3. de wapenspreuk 'Je Maintiendrai' in Latijnse letters van goud op een lint van azuur.

De verschillen tussen de twee Rijkswapens zitten in de kronen van de leeuwen. In het Rijkswapen van 1815 dragen alle leeuwen een kroon met vijf beugels. In het huidige wapen draagt alleen de leeuw op het wapenschild een open kroon met drie bladeren (gravenkroon). Een ander verschil is de kijkrichting van de leeuwen.

In de heraldiek⁵ is een wapen een meestal symbolische voorstelling op een (wapen)schild. In sommige gevallen wordt dat wapenschild uitgebreid met attributen of schilddekking. Dit zijn bijvoorbeeld een helm, een kroon, één of meer schildhouders, een motto en een wapentent, wapenmantel of dekkleed. Op sommige ambtsketens van Nederland zijn heraldische wapens en symbolen afgebeeld. De wapens verwijzen vaak naar eerdere gemeenten. De symbolen verwijzen naar de historie van de gemeente. Soms verwijzen de symbolen naar het ambt van burgemeester. Eigenschappen waarvan verwacht wordt dat een burgemeester deze heeft, zoals voorzichtigheid, wijsheid en gerechtigheid, worden dan uitgebeeld met een hert, uil en weegschaal.

Een ambtsketen kan ook weergaven van meer wapens bevatten. Zo komen op verschillende ambtsketens familiewapens voor van degene voor wie de ambtsketen bestemd was of van degene die de ambtsketen schonk. Ook gemeentewapens komen in de ketens voor. Dit kunnen buurgemeenten zijn, gemeenten die de ambtsketen geschonken hebben of gemeenten die opgegaan zijn in de gemeente waar de ambtsketen voor is. Tegenwoordig is het ook toegestaan om een gestileerde versie van gemeentewapens of het Rijkswapen te gebruiken.

⁵ Heraldiek, of wapenkunde, verwijst onder meer naar de gewoonte die in Europa is ontstaan in de loop van de twaalfde eeuw, om wapenuitrustingen van ridders te versieren met symbolische voorstellingen, zogenoemde emblemen waaruit later de wapens zijn ontstaan.

Modellen

Ambtsketens werden in series gemaakt. Zo hebben meerdere gemeenten een vergelijkbaar ambtsketen, waarbij de ambtspenning het onderscheid maakt. Wel zijn variaties op in serie gemaakte ambtsketens bekend. In eerste instantie waren er 6 seriemodellen ketens. Later kwamen er nog meer modellen bij. Uiteindelijk stond de teller op 22 modellen. Doordat ketens in serie werden vervaardigd, hebben meerdere gemeenten eenzelfde keten. In eerste serie vervaardigde ambtsketens bestond uit zes modellen. Deze zes waren gebaseerd op de drie verschillende schakels van model 1, 2 en 3. De burgemeesters-kettingen waren o.a. te koop bij F.M. Lucardie aan de Kaasmarkt te Rotterdam. Deze ambtsketens kostten 15 gulden. Model nummer 1, met open ovale schakels, wordt ook wel eens dicht gemaakt, zodat het mogelijk is om op het dichte gedeelte tekst te graveren. Bijvoorbeeld de namen van burgemeesters, die de ambtsketen hebben gedragen.

In enkele provincies komen regionale modellen ketens voor. Deze wijken af van de landelijke seriemodellen (model 1 t/m 6). Over het algemeen werd gekozen voor de seriemodellen. Tijdens onderzoek in de jaren 70 naar de ambtsketens bleek dat de waardering voor de standaardmodellen niet groot meer was. Een unieke keten oogst meer bewondering en waardering.

Model nr. 1.:

Model nr. 3.:

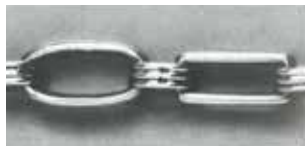
Model nr. 5.:

Model nr. 2.:

Model nr. 4.:

Model nr. 6.:

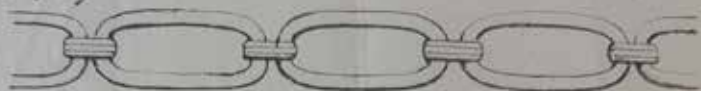

Bron: BNG Cultuurfonds

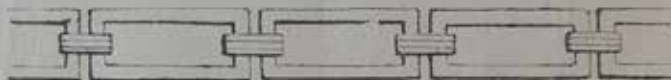
NV Koninklijke Van Kempen en Begeer in Voorschoten beschikte over negen seriemodellen. Deze seriemodellen worden met een hoofdletter, variërend van A tot F aangeduid. Daarnaast werden ook unieke ketens gemaakt. In de 20e eeuw zijn naast de eerste standaardmodellen meer ontwerpen voor de keten toegevoegd.

Sinds de jaren 50 van de vorige eeuw heeft de zilverfabriek Werkplaats voor Edel- en Metaalsmeedkunst H. Hooykaas uit Voorschoten veel ambtsketens gemaakt. Ook zelfstandige kunstenaars en zilversmeden hebben opdracht gekregen om ambtsketens te vervaardigen.

Modelketenen voor Burgemeesters, Penningen,
 te bekomen by alle goud- en zilvermessen,
 by wie deze tekeningen voorhanden zyn.
 pag. 15. N° 1

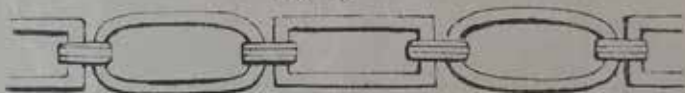
N° 2

N° 3

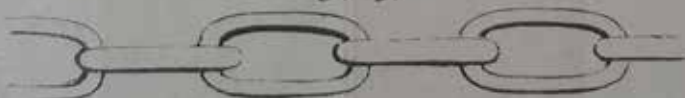
N° 4

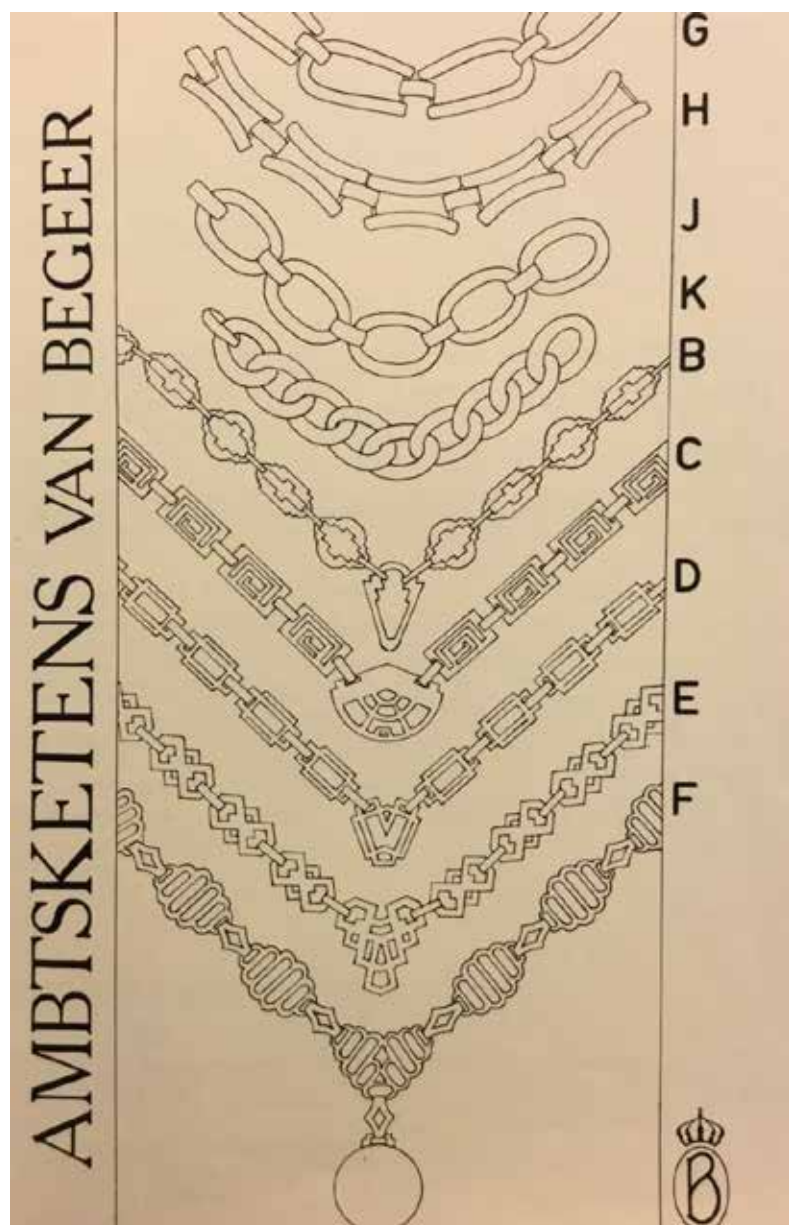
N° 5

N° 6

NB Onser deze modellen, is aan het model
 N° 1 door Zijne Excellentie den Minister
 van Binnenlandsche Zaken de voorkeur gegeven

De 9 standaardmodellen van Koninklijke Begeer BV.

Bron: archief gemeente Korendijk

Gewicht

In het KB staat wel de afmeting van de penning vermeld, maar de keten heeft deze voorschriften niet. Dit is dan ook de reden dat de ketens zo van elkaar kunnen verschillen. Ketens verschillen niet alleen in uiterlijk, maar ook in gewicht.

Hoewel er wel standaardmodellen waren voor de ketens, maakten niet alle gemeenten hier gebruik van. Grote gemeenten wilden een unieke keten. Deze unieke ketens waren uiteraard duurder. De kosten van een unieke keten liepen op tot 88 gulden, terwijl de seriemodellen ongeveer 15 gulden kostten. Het prijsverschil van de ketens komt waarschijnlijk voort uit het uiteenlopende gewicht aan zilver. Over het algemeen zijn ambtsketens in een 1e gehalte of 2e gehalte zilver uitgevoerd. Het 1e gehalte betekent dat de verhouding zilver 92,5 % is en 7,5% koper of ander metaal. Bij het 2e gehalte zilver is 83,5% zilver.

Op oude ambtsketens worden het zilvermerk in de vorm van een zwaard aangetroffen. Dit merk betekent dat het zilver dat gebruikt is tenminste van het 2e gehalte is. Het zwaard werd als keurmerk in 1814 ingevoerd. Na 1953 werden in het zwaard de getallen 925 of 835 weergegeven om zo aan te geven welk gehalte zilver gebruikt werd. Er zijn ook andere zilvermerken zoals een staande leeuw met een Romeinse I of een lopende leeuw met een Romeinse II. In de periode 1814 tot 1953 werd in plaats van een Romeins cijfer gewoon een 1 of 2 gebruikt.

Minstens 2^e
gehalte zilver

1^e gehalte zilver

2^e gehalte zilver

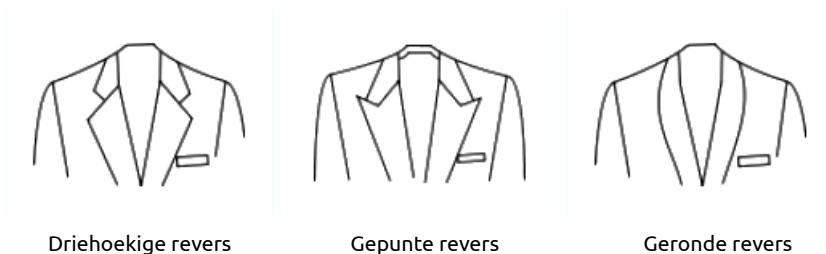

De staande en lopende leeuw wordt op grote nieuwe voorwerpen, zoals het ambtsketen, geslagen. De zwaardjes worden aangetroffen op penningen. Naast deze zilvermerken wordt op grote nieuwe voorwerpen ook het Minerva-kopje geslagen. Dit teken geeft het kantoor aan, waar het

voorwerp gekeurd is. Dit teken maakt onderdeel uit van het zogenaamde drielingskeur⁶.

Dragen van ambtsketen

In het KB van 16 november 1852 wordt voorgeschreven dat bij het dragen van de ambtsketen, de ambtsketen op beide schouders aan de rok of het opperkleed moet worden vastgemaakt. Dit voorschrift is bedoeld om te voorkomen dat de penning te zwaar zou worden en ongecontroleerd gaat bungelen. Dit zou ten koste gaan van de waardigheid. Als oplossing hiervoor was bedacht dat aan de achterkant van de keten, ter hoogte van de schouderaden of revers⁷, twee haakjes werden bevestigd. Deze haakjes moesten dan achter de revers haken. Een aantal gemeenten bestelden een halve keten, die aan de revers werden bevestigd. Veel van deze halve ketens zijn later verlengd tot hele ketens.

De ambtsketen werd binnen handbereik van de burgemeester bewaard. Sommige burgemeesters dragen de ambtsketen altijd bij zich in hun colbert. Een aantal ambtsketens wordt in aparte met vilt gevoerde, koffer bewaard, vanwege hun vorm. In 1853 werden speciale, met vilt gevoerde, ronde houten sieradendozen bij de ambtsketens geleverd. In de sieradendoos is een opstaande rand, zodat de ambtspenning in het midden opgeborgen kan worden en de keten rondom gelegd kan worden. Sommige ambtsketens hebben grotere schakels. Het gevolg hiervan is dat deze in een grote opbergkoffer worden bewaard. Ook zijn er verschillende maten van lederen opbergetuis, die bij de ambtsketen geleverd worden.

⁶ De drielingskeur bestaat uit een keurmerk, een kantooraanduidend teken en de jaarletter.

⁷ Revers zijn de links en rechts teruggevouwen voorpanden, in het verlengde van de kraag, aan de voorzijde van bijvoorbeeld een jas, een colbert of een blazer.

Verschillende bewaardozen uit 1853 voor de ambtsketens.

Moderne koffers en etuis voor de ambtsketens.

Rekent bij 1853 121.

De gemeente Heinenoord, -
 debet aan Gt. Bouscholte
 Goud- en zilver smeden van W. K. K.
Prins Frederik de J. Hage:

Een zilveren heug opgedruwen onderscheidingsteken,
 vertoonende aan de ene zijde een wapen der gemeente
 en aan de heerezijde het rijkswapen, beide met ter-
 rances en ornamenten omgeven ad f 20. f 20.-

Eene zilveren ketting " 16.-

Eene gedraaide deus met fluweel bekleed " 2.-

voor vracht en biespoort " 1.60

Een buis oranje lint met zilveren haken ad
 f 2.80 " 2.80.

f 41.40.

Rekening uit 1853 van Gebroeders Bouscholte voor de ambtsketen.

(Bron: gemeente Heinenoord)

Eigendom ambtsketen

Ambtsketens konden aangeschaft worden bij vele zilversmeden. Over de aanschaf werden destijds verschillende discussies gevoerd. De vraag wie de keten aan moest schaffen stond hier centraal, want moest de burgemeester de onderscheidingstekens of de gemeente(raad) de keten aanschaffen. In eerste instantie was het de bedoeling dat de kosten van de onderscheidingstekens voor de burgemeester zouden zijn. Motivatie hiervoor was dat in Artikel 76 van de Gemeentewet staat dat de burgemeester een onderscheidingsteken moet dragen en dat dit bij Koninklijk Besluit is bepaald.

Thorbecke pleitte ervoor dat de ketens eigendom zouden zijn van de gemeente. Dat betekende dat de gemeente de ambtsketen moest betalen en niet de burgemeester zelf. De reden hiervoor was dat op deze wijze voorkomen werd dat de ambtsketen bij vertrek of overlijden van de burgemeester geen eigendom van de gemeente meer zou zijn. Uiteindelijk is de aanschaf van de ambtsketens door de Nederlandse gemeenten soepel verlopen. Slechts een klein aantal ambtsketens zijn aangeschaft door de burgemeesters zelf.

In de jaren na 1853 kwam het voor dat een burgemeester een fraaier ambtsketen wilde. In een paar gevallen is dan ook bekend dat deze burgemeesters zelf een nieuw ambtsketen lieten maken. Vaak werden deze ketens dan aan de gemeente geschonken door de burgemeester. In een enkel geval bleef de ambtsketen eigendom van de burgemeester en werd door hem in bruikleen gegeven.

In het verleden zijn ambtsketens verdwenen of verduisterd. In de praktijk is gebleken, dat het in bruikleen geven van een, niet meer in gebruik zijnde, ambtsketen niet vreemd was. Op het moment dat een keten van een nieuwgevormde gemeente nog niet gereed is, kan ook teruggefallen worden op de ketens van één van de opgeheven gemeenten. In een sporadisch geval werden de ketens omgesmolten tot een nieuw keten.

Ambtsketens van opgeheven gemeenten zijn tegenwoordig opgenomen in de collectie van een gemeente of museum. Het komt zelden voor dat ambtsketens of penningen particulier bezit zijn. Sommige gemeenten hebben de ambtsketens in het verleden cadeau gedaan aan de burgemeester op het moment dat de gemeente in kwestie opgeheven werd. Dit werd gedaan op initiatief van de gemeente zelf, maar is in het verleden ook gedaan op verzoek van de burgemeester zelf.

Technieken

Tijdens het bijeenbrengen van de verschillende ambtsketens viel op dat er vele verschillende manieren zijn voor zilversmeden om een ambtsketen te maken. In 1853 werden al verschillende methoden gebruikt. Sommige van deze ambachtelijke werkwijze, zoals drijven worden niet veel meer toegepast. Een reden hiervoor is dat deze werkwijze veel arbeidsuren kost. Zilversmeden is een edelsmeedkunst en is een kunstzinnig vak dat uitgeoefend wordt door een zilversmid. De term “edel” verwijst naar de verwerkte metalen in die zin dat het een niet-corroderend metaal is. Hieronder staan de meest gebruikte technieken bij het vervaardigen van ambtsketens beschreven.

Vormende technieken

De basistechnieken voor het zilversmeden worden gebruikt om de grondvorm van het ontwerp te maken. Deze technieken zijn hameren en gieten.

Hameren is een techniek waarbij een vlakke plaat zilver met behulp van verschillende vormen hamers om een klein aambeeld gemodelleerd wordt. Tijdens dit proces wordt het metaal steeds harder en glossier, doordat de molecuulstructuur verdicht wordt. Het metaal wordt tijdens dit proces regelmatig gegloeid om de structuur te herstellen. Hameren bestaat eigenlijk uit twee tegengestelde handelingen: het uitdiepen en het struiken (of intrekken).

De tweede vormende techniek is het gieten. Het verschil met hameren is dat eerst een model op ware grootte gemaakt moet worden. Door het gieten zijn de vormen massief. Dit kost relatief veel materiaal.

Versierende technieken

Als de basisvorm van het ontwerp gereed is, kan de edelsmid op verschillende manieren het object verder decoreren of versieren. De vormende technieken zijn nagenoeg ongewijzigd gebleven. De versierende technieken zijn wel veranderd. Sommige technieken raakten in onbruik of werden verdrongen door nieuw technieken. Veel versierende technieken bestaan uit inleg- of oplegwerk. Het object wordt dan voorzien van een ander materiaal, dat in of op het oppervlak wordt aangebracht. Het aanbrengen van decoraties gebeurt door het te solderen.

Drijven

Drijven is een techniek die wordt toegepast bij gehamerde zilveren voorwerpen. De techniek is verwant aan het hameren, waarbij de edelsmid nog subtieler te werk gaat. Net als bij het hameren moet het object regelmatig gegloeid worden. Op deze wijze wordt voorkomen dat het zilver te bros wordt en kan barsten. Het drijven gebeurt met kleine ponsen. Ponsen zijn korte afgeronde metalen staafjes van verschillende formaten. Bij het drijven werkt de edelsmid vanaf de achterkant van het object en drijft het zilver naar voren zodat aan de voorkant een bolling ontstaat. Om het zilver te kunnen drijven is van belang dat de ondergrond stevig is, maar toch ingedeukt kan worden. Deze ondergrond bestaat meestal uit een met zand of hoeveelheid pek gevuld kussen. De twee helften van de penning werden dan later aan elkaar gemonteerd. Gedreven penningen hebben dan ook een holle binnenkant. Soms moet het zilver van de voorkant gedeeltelijk teruggedreven worden. Deze techniek wordt repousseren genoemd.

Graveren

Bij het graveren wordt met een naaldachtig gereedschap (de graveersteker) onder een bepaalde hoek een groef in het gladde oppervlakte gesneden. Op deze wijze wordt een decoratie aangebracht. Bij graveren wordt materiaal weggehaald. De tegenovergestelde techniek van graveren is ciseleren.

Pointilleren

Deze techniek houdt midden tussen ciseleren en graveren. Met een puntig metalen staafje en een hamertje wordt een patroon van deukjes aangebracht op het voorwerp.

Stempelen of Slaan

Bij het slaan van munten of penningen wordt met een stempel het metaal van een afbeelding voorzien. Het is één van de eenvoudigste manieren om snel een repeterend motief aan te brengen op objecten.

Er zijn twee typen stempels: dubbele of enkelvoudige stempels. Bij een dubbele stempel wordt de vorm in een dun metalen plaatje geperst door het tussen twee delen van de stempel te klemmen. De ene helft van de stempel is voorzien van de gewenste afbeelding, de andere van de afbeelding in spiegelbeeld. De enkelvoudige stempel bestaat uit een kleine metalen staaf die aan een uiteinde is voorzien van de gewenste afbeelding in spiegelbeeld. Met één hamerslag wordt het motief overgebracht op het object. Het resultaat is soms niet te onderscheiden van een graveerde voorstelling.

Damasceren

Damasceren is een inlegtechniek van metaal in metaal. Meestal wordt er in een hard, donkerkleurig metaal (geoxideerd staal, messing, brons of geel goud) een zachter, lichter gekleurd metaal (meestal goud of zilver) geplaatst. In het metaaloppervlak wordt een zwaluwstaart- vormige groef gemaakt waarin het zachte metaal wordt gehamerd.

Emailleren

Emailleren is het smelten van glasachtige substantie op een metalen ondergrond, vergelijkbaar met glazuur op aardewerk. Het resultaat is een blinkend en glad oppervlak dat in vele verschillende kleuren kan worden uitgevoerd.

Afwerkingstechnieken

Nadat het object gegoten of gehamerd is, moet het afgewerkt worden om oneffenheden te verwijderen en het de gewenste glans te geven. Methoden hiervoor zijn **schuren, vijlen en slijpen**. Het oppervlak wordt steeds gladder en krijgt zijn eerste glans. Onderdompeling in een zuurbad verwijdert **metaaloxiden**. Polijsten van het object zorgt voor een optimale diepe glans. Een techniek die vooral bij zilver toegepast wordt is het **bruner**en. Bij bruneren wordt geen materiaal meer weggeslepen, maar wordt het oppervlak met bruneerstaal of bruneersteen met agaten eind hoogglans aangebracht. Met het bruneerstaal of de bruneersteen wordt met groene zeep op het voorwerp hard over het oppervlak gewreven. Door de afwerking wordt het voorwerp dichtgewreven.

1833

Amst

STAAT van UITGAAF, gedaan door den Gemeente-Ontvanger van
Strijen, sedert den 1sten April 1833 tot het einde der-
zelve maand.

GOTEKE- NING VAN DE UITGAAF	OMSCHRIJVING DER UITGAVEN.	BEDRAG DER UITGAVEN.		AANMERKINGEN.
April	1. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden	38	46	
	2. 3/4 Schiedamsche Schiedgelden	6	00	
	3. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden	25	00	
	4. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden	6	00	
	5. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden	72		
	6. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden	6	21	
	7. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden	30	42	
	8. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden	32	20	
	9. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	10. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	11. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	12. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	13. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	14. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	15. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	16. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	17. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	18. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	19. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	20. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	21. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	22. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	23. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	24. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	25. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	26. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	27. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	28. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	29. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	30. 1/2 Schiedamsche Schiedgelden			
	TOTAAL . . .	139	61	

Sinds 1853

Vanaf 1853 werden bij vele gemeenten ambtsketens of onderscheidingsteken aangeschaft. Vanuit de Hoeksche Waard schaften de gemeente deze eigenlijk maar bij 3 verschillende zilversmeden aan.

Goidschalxoord

Hoewel Goidschalxoord in 1853 nog een zelfstandige gemeente was, is deze gemeente enige jaren later bij de gemeente Heinenoord gevoegd. In 1855 werd de samenvoeging met de gemeente Heinenoord afgekondigd in het Staatsblad en was daardoor een voldongen feit.

Goidschalxoord was vroeger een Hoge Heerlijkheid⁸, die zijn naam ontleende aan één van de eerste Heren: Goidschalck Oelm. Op 17 mei 1804 behandelde de municipaliteit het conceptreglement voor het gemeentebestuur van Goidschalxoord. Zij hadden dit ontvangen van de commissie tot het werk der gemeentebesturen. Omdat Goidschalxoord nog geen dergelijk reglement had, heeft de commissie er een gemaakt en aan de municipaliteit gezonden. Tot leden van het gemeentebestuur worden benoemd Cornelis Blaak, Johannes Boogaart en Cornelis van Diepen. Vanaf 1 juni 1804 is het nieuwe gemeentebestuur een feit.

In tegenstelling tot de hoge en vrije heerlijkheid heeft de gemeente Goidschalxoord nooit een gemeentewapen gehad. De beschrijving van het wapen van de heerlijkheid luidt: *“In zilver een rode brak met een halsband van goud”*. De herkomst van het wapen is (nog) niet bekend. Een brak is een Oudhollandse jachthond.

Op 18 december 1852 besloot de gemeenteraad van Goidschalxoord een onderscheidingsteken aan te schaffen. In de jaarstukken van 1853 staat dat een onderscheidingsteken voor een bedrag van 32,20 gulden is aangeschaft. Gebaseerd op deze kosten kan geconcludeerd worden dat de burgemeester van de gemeente Goidschalxoord een ambtsketen, bestaand uit een penning en keten, heeft gehad. Helaas is onbekend wat met deze ambtsketen gebeurd is.

⁸ Een heerlijkheid is een bezitting van een heer, waaraan bepaalde heerlijke rechten zijn verbonden. Met de term heerlijkheid wordt dan aangeduid het territorium of leen van een landsheer, die in dit gebied de volle heerlijke rechten uitoefende.

Burgemeester A. Vogelsang was gelijktijdig burgemeester van de gemeenten Goidschalxoord, Heinenoord en Oud-Beijerland. De ambtsketens van de gemeenten Heinenoord en Oud-Beijerland zijn beide gemaakt door de Gebroeders G.H. Bouscholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage. Het is het aannemelijk dat de ambtsketen van Goidschalxoord ook door de Gebroeders G.H. Bouscholte is gemaakt.

Onderstaande burgemeester heeft de ambtsketen gedragen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1851-1855	A. Vogelsang	Tegelijk burgemeester van Heinenoord (1828-1877) en Oud-Beijerland (1852-1877)

Jaarrekening 1853

Bron: archief gemeente Goidschalxoord

*Prins Bernhard op bezoek in Goudswaard met burgemeester Hammer in 1948.
(Foto Gemeente Hoeksche Waard)*

Goudswaard

Het wapen van Goudswaard werd op 24 juli 1816 door de Hoge Raad van Adel aan de gemeente Goudswaard (toen nog Korendijk geheten) in gebruik bevestigd.

De beschrijving van het wapen is
"Van lazuur beladen met een pal van zilver."

De herkomst van het wapen is onbekend. Het wapen werd in de achttiende eeuw reeds als heerlijkheidswapen gevoerd. Men vermoedt dat de zilveren paal het Haringvliet symboliseert.

De ambtsketen in 1853 aangeschaft en kostte 24 gulden. In 1852 werd al 25 gulden genoteerd in de begroting, maar werd uiteindelijk doorgehaald. Het jaar daarop werd een bedrag 24 gulden opgenomen in de begroting. De begroting 1853 werd in de raadsvergadering van 25 oktober 1852 vastgesteld. Helaas ontbreekt de jaarrekening en in de bijlagen de jaarrekening. Hierdoor is niet te achterhalen bij wie de ambtsketen aangeschaft is. De dagtekening van de betaling was 25 november 1853.

Het is zeer goed mogelijk dat de eerste ambtsketen bij Van Kempen is aangeschaft. De burgemeester was ook burgemeester van Piershil en van die gemeente is een keten van deze zilversmid aangeschaft. Daarbij komt dat het bedragen voor de aanschaf van de ambtsketen nagenoeg overeen komen. Het kwam trouwens in de Hoeksche Waard vaker voor dat een burgemeester, die van meerdere gemeenten burgemeester was, ambtsketens van dezelfde zilversmid had.

In mei 1946 is een nieuwe ambtsketen aangeschaft. Helaas zijn er nog maar weinig archiefstukken uit die tijd bewaard, waardoor niet met 100% zekerheid gezegd kan worden waarom. Vermoedelijk is de ambtsketen, net als bij de gemeente Nieuw-Beijerland, op een onbekende manier, verdwenen aan het eind van de Tweede Wereldoorlog.

De kant met het Rijkswapen was in een laag reliëf uitgevoerd. De penning is geslagen zonder buitenrand aan de zijde van het Rijkswapen. De kant van gemeentewapen heeft een kleine rand. Het wapenschild is laag op de penning gegraveerd. In een boog om het wapenschild is de tekst "BURGEMEESTER VAN GOUDSWAARD" gegraveerd. In het wapenschild is lazuur in streepmotief gegraveerd. Op de kant van het gemeentewapen is een zilverteken aangebracht.

De zilvertekens staan in het buikstuk van de ketting. Opvallend bij de zilvertekens is het jaarteken, een kleine K met kroon in een ovaal. Dit jaarteken werd kort na de Tweede Wereldoorlog gebruikt van 1 juni 1945 tot en met 1946.

Het jaarteken van 1945-1946.

Het zilverteken is de lopende leeuw. Dit geeft aan dat de ambtsketen van het 2e gehalte zilver (0.835%) is gemaakt. Dit gehalte was gebruikelijk in die tijd, vanwege de schaarste van zilver. Volgens het onderzoek uit 1979 had de

ambtsketen van Goudswaard het modelketen nr. E. Deze werden gemaakt door koninklijke Van Kempen en Begeer uit Voorschoten.

Het meesterteken van Koninklijke Van Kempen en Begeer BV.

Een mooi detail van de keten is dat om de penning te draaien een scharnier met veiligheidssluiting is gemaakt in het ovale hang-oog.

De ambtsketen wordt nog steeds bewaard in de originele kartonnen doos.

De ambtsketen is tijdens de buitengewone raadsvergadering op 20 december 1983 geschonken aan burgemeester B. Kolbach. Volgens het scenario van die vergadering hing burgemeester Kolbach de ambtsketen om bij wethouder en loco-burgemeester S. van Steensel. De burgemeester was de laatste week van december afwezig door vakantie. Hierna had wethouder Van Steensel het woord. Hij las het raadsbesluit in de vorm van een oorkonde voor, waarbij de gemeenteraad van Goudswaard aan de laatste burgemeester dezer gemeente de ambtsketen schenkt.

Onderstaande burgemeester had nog geen ambtsketen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
Onbekend-1850	A.J. van Driel	

De ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1850-1889	Mr. J.F. de Meij Mecima	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland (1837-1889) en Piershil (1844-1889)
1889-1931	A.H. Zahn	Ook burgemeester van Piershil
1931-1936	R. Tjalma	Ook burgemeester van Piershil
1936-1944	S. Hammer	Ook burgemeester van Piershil en vanaf 1938 ook van Nieuw-Beijerland
1944-1945	M.A. Simonis	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Piershil. In 1945 doodgeschoten door het Verzet.
1945-1949	S. Hammer	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Piershil; later burgemeester van Oud-Beijerland
1950-1956	W.J.D. van Dijk	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Piershil
1957-1976	P.G. Vries	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Piershil
1977-1984	B. Kolbach	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Piershil; vanaf 1984 burgemeester van Korendijk

's-Gravendeel

Op 24 juli 1816 is het gemeentewapen vastgesteld. Het wapen wordt beschreven als *"Van goud, beladen met een fasce van keel, verzeld van drie Oranje boomen van sijnople, staande twee en chefen een en pointe. Het schild gedekt met eene kroon met drie fleurons, alles van goud en vastgehouden door twee engelen."*⁹

De gemeente 's-Gravendeel heeft in 1853 een penning aangeschaft zonder de ketting. De burgemeester droeg de penning aan een zijden oranje lint. Op 12 mei 1853 besloot de gemeenteraad in te stemmen met de vaststelling van een begrotingswijziging voor 11 gulden voor de aankoop van een zilveren penning met een oranje lint.

Op 13 oktober 1930 werd besloten een blanco krediet te reserveren voor de ontvangst van de nieuwe burgemeester van 's-Gravendeel. Voor de ambtspenning werd een zilveren ketting aangeschaft, ter vervanging van het oranje lint. De ambtsketen met nieuwe ketting werd bij het aantreden van burgemeester C. van Heesen op 31 oktober 1930 voor het eerst gedragen. De plaatselijke juwelier E.J. Noorlander leverde de keten voor 35 gulden.

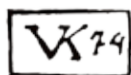
De penning is uitgevoerd met een licht reliëf aan beide zijden. In het wapenschild van de gemeente zijn de elementen van het wapen gegraveerd. Het gemeentewapen is uitgevoerd zonder de karakteristieke engelen. De gemeentenaam is niet

⁹ De kijkrichting van de engelen is in de loop der tijd op verschillende manieren weergegeven in het gemeentewapen.

vermeld op de penning. De Oud-Beijerlandse goud- en zilversmeden In 't Veld & Partners hebben het gemeentewapen in de penning in 1999 opnieuw gegraveerd.

De ambtspenning draagt aan de zijde van het gemeentewapen het meesterteken VK 74. Dit betekent dat de penning is vervaardigd door Johannes Mattheus van Kempen¹⁰ uit Utrecht-Voorschoten. Van 1835 tot 1858 was dit het teken voor deze zilversmid.

Het meesterteken van J.M. van Kempen.

De schakels van de ketting zijn niet overeenkomstig de seriemodellen.

In de haak van de keten staan de zilvermerken en het meesterteken.

Het meesterteken is slecht leesbaar,

maar lijkt het meesterteken van Koninklijke Gerritsen en Van Kempen N.V. uit Zeist (1930) te zijn.

Het meesterteken op de haak van de ketting.

Bijna een ander ambtsketen

In 1993 vierde de gemeente 's-Gravendeel haar 400 jarig bestaan.

Ter ere van dit heugelijke feit werden o.a. speciale munten geslagen, de vlasmunten. Het eerste exemplaar van de vlasmunt werd geslagen door burgemeester M. Salet. Bij deze gebeurtenis kreeg zij een gouden vlasmunt aan een ketting. Bij de overhandiging suggereerde de directeur van de Rabobank, de heer Appelman, dat het een ambtsketen zou kunnen zijn. Toch is deze ketting nooit als ambtsketen gebruikt. Hiervoor voldeed het niet aan de wettelijke voorwaarden van wapenschilden en formaat van de penning. Burgemeester Salet heeft de ketting wel meerdere keren gedragen, aangezien het een juweel van een ketting is.

¹⁰ J.M. van Kempen III was de derde generatie van zilversmeden.

Onderstaande burgemeester had geen ambtsketen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
onbekend-1831	J. Elshoff	

De ambtsspenning met een oranje lint werd gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1831-1868	J.H. Heereman	
1868-1899	F.E. Vaarzon Morel	
1899-1930	D. Roodenburg Vermaat	

De onderstaande burgemeesters droegen het ambtsketen met zilveren ketting.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1930-1954	C. van Heesen	
1955-1971	C.J. Verplanke	
1971-1986	D. Lodder	
1986-1993	J. D. Nederlof	
1993-2000	M. Salet	
2000-2006	A.J. Pijlman	Waarnemend burgemeester

Heinenoord

Het gemeentewapen van de gemeente Heinenoord is vastgesteld op 22 juli 1818. Het wapen wordt beschreven als *"Van lazuur waarop een korenschoof van goud, een fasce van zilver beladen met een spoorrad van sabel brocheerende over het geheel"*.

Tijdens de raadsvergadering van 15 december 1852 besloot de gemeenteraad een onderscheidings-teken aan te schaffen. In de verantwoording van het financiële jaar 1853 staat vermeld dat het onderscheidingsteken 41,40 gulden kostte. Deze kosten werden verdeeld in 20 gulden voor een penning, 16 gulden voor een ketting en 2,80 gulden voor een breed oranje lint met zilveren haken. De overige kosten waren 2 gulden voor een gedraaide doos met fluweel bekleed en 60 cent verzendkosten.

De ambtspenning is sierlijk vormgegeven, waarbij zowel het Rijkswapen als gemeentewapen in reliëf zijn uitgevoerd. De penning van de gemeente Heinenoord is aan beide zijden uitgevoerd in een relatief hoog reliëf¹¹. Het Rijkswapen heeft zelfs meer reliëf dan het gemeentewapen. Het gemeentewapen is uitgevoerd met extra element, namelijk een helm met pluimen. Onder het wapenschild is de naam van de gemeente in een lint weergegeven. De penning heeft een zilverteken aan de kant van het gemeentewapen. De ketting is niet overeenkomstig de standaardvormen van de in serie vervaardigde ambtsketens. Heinenoord hanteerde de ambtsketens in het

¹¹ In 1853 omschreven als hoog opgedreven

verleden in combinatie met een oranje lint. In 1979 werd vastgesteld bij het voorbereidende onderzoek voor het boek "Ambtsketens van burgemeesters in Nederland"¹² dat het lint was zoekgeraakt.

De keten heeft ovale schakels, welke voorzien zijn van een parelrand. De ketens van de gemeenten Puttershoek, Westmaas en Heinenoord zijn gemaakt door dezelfde zilversmid

en lijken veel op elkaar. De keten van de gemeente Heinenoord bevat echter veel meer schakels en was hierdoor duurder.

Het meesterteken staat onder de klip van de haak, van de ketting en het verstelstuk. Dit is het meesterteken van de Gebroeders G.H. Bouscholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage.

Het meesterteken van G.H. Bouscholte.

Burgemeester A. Vogelsang was de eerste burgemeester van Heinenoord met de ambtsketen. Aangezien hij in zijn ambtsperiode ook burgemeester van Oud-Beijerland (1853-1877) en Goidschalxoord (1851-1855) was, had hij beschikking over meerdere ambtsketens.

De ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1828-1877	A. Vogelsang	Tegelijk burgemeester van Oud-Beijerland (1852-1877) en Goidschalxoord (1851-1855)
1877-1882	P.M. Vogelsang	
1882-1911	P.J. Kluit	
1911-1942	J. de Zeeuw	

¹² Blz. 36 "Ambtsketens van burgemeesters in Nederland".

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1942-1943	W. van der Ploeg	Tegelijk burgemeester van Puttershoek (1939-1963) tegelijk burgemeester van Oud-Beijerland (1945)
1943-1945	A. Roodzant	
1945	L.J. den Hollander	Tegelijk burgemeester van Puttershoek
1945-1946	W. van der Ploeg	
1946-1948	L.J. den Hollander	
1949-1965	C.J. van Bommel	
1965-1974	P. Groeneweg	
1974-1980	W. van 't Veld	
1980-1982	L. Vleggeert	Waarnemend; tegelijk burgemeester van Puttershoek

Klaaswaal

Het wapen van Klaaswaal werd op 24 juli 1950 bij Koninklijk Besluit aan de gemeente in gebruik bevestigd. Sinds 1 januari 1984 viel Klaaswaal onder de nieuw opgerichte gemeente Cromstrijen. Het wapen van Klaaswaal is daardoor komen te vervallen.

De blazoenering van het wapen luidde als volgt:
*"In zilver een golvende dwarsbalk, boven vergezeld van 2, onder van 1 St.Andrieskruis van keel.
Het schild gedekt met een gouden kroon van 3 bladeren en 2 paarlen."*

Het wapen is gelijk aan dat van de Heerlijkheid Cromstrijen, waarin Klaaswaal en Numansdorp gelegen waren. Numansdorp voerde hetzelfde wapen in andere kleuren. De St. Andrieskruizen zouden vroeger mogelijk rietpluimen aan weerszijden van de Kromme Strijne hebben uitgebeeld.

De gemeente Klaaswaal heeft in 1853 de penning aangeschaft zonder de ketting. In de jaarrekening van 1853 staat de aankoop van een zilveren penning met een oranje band vermeld. De aanschaf van de penning kostte de gemeente 7,65 gulden. In het grootboek van 1853 staat kosten voor levering van een ambtsketen door A. de Vries vermeld. Op de penning staat geen meesterteken. Zeer waarschijnlijk is de ambtsketen geleverd door L.A. de Vries en Zoon uit 's-Gravenhage. Zij waren hofgraveurs van Z.M. Koning. In de Nieuwe Rotterdamsche Courant plaatsten zij november 1852 een advertentie waarin zijn ambtspenningen voor burgermeesters konden

leveren voor 7 gulden of met ketting voor 15 gulden extra. Graveurs hebben geen meesterteken en hierdoor ontbreekt dit op de keten.

Wanneer de ambtsketen is toegevoegd aan de ambtsketen is onduidelijk. Op foto's uit de periode 1872-1908 draagt burgemeester Kluifhoofd een ambtspenning met oranje lint, maar ook met een ambtsketen met zilveren ketting. Hoewel niet met 100% zekerheid gezegd kan worden of dit de ambtsketen van Numansdorp of Klaaswaal, is het de verwachting dat in de periode 1853-1908 de ketting voor de ambtsketen van Klaaswaal is aangeschaft. In de jaarrekeningen wordt hier echter nergens melding van gemaakt.

De ambtspenning is aan de ene kant het Rijkswapen gegraveerd. Ook aan de andere zijde van de penning is het gemeentewapen gegraveerd. Opvallend hierbij is dat twee leeuwen naast het wapenschild van de gemeente zijn aangebracht. Boven het wapenschild is een touw met drie lussen gegraveerd. De ambtspenning is zeer waarschijnlijk gemaakt van een afgevlakte zilveren tweeëneenhalf gulden munt. Op de zijkant van de penning staat namelijk "God zij met ons".

De ambtsketen is een in serie vervaardigde ambtsketen model nr. 5 en heeft nog de twee reverhaken. In de reverhaken van de keten staan het zilverteken en het meesterteken.

Een zwaard, welke aangeeft dat het zilveragehalte tenminste van het 2e gehalte zilver is en het meesterteken. Op de reverhaken staat het meesterteken van J.M. van Kempen en Zonen uit Voorschoten.

Het meesterteken J.M. van Kempen en Zonen uit Voorschoten.

De ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1820-1872	A. Vlieland	Eerst schout. Ook burgemeester van Numansdorp en Zuid-Beijerland
1872-1908	D. Kluifhoofd	Ook burgemeester van Numansdorp en Zuid-Beijerland
1908-1912	H.A.R. Jonkers	Ook burgemeester van Numansdorp
1912-1934	G. Walma van der Molen	
1934-1961	J.G. de Zeeuw	Ook burgemeester van Numansdorp
1962-1971	S.W. Henry	Ook burgemeester van Numansdorp
1971-1979	M. Visser	
1979-1983	B.J. Korstanje	Waarnemend

Maasdam

Het wapen van de gemeente Maasdam is vastgesteld op 12 juni 1911 (K.B. nr. 68) en wordt beschreven als *"In keel een dwarsbalk van goud"*.

Doordat het gemeentewapen in 1911 is vastgesteld, ligt het voor de hand dat pas daarna een ambtsketen is aangeschaft. Echter is bij het doornemen van de jaarrekeningen van 1910 tot 1958 is geen informatie gevonden over de eventuele aanschaf van de ambtsketen.

De stelling of de ambtsketen toch rond 1853 gemaakt is, blijft lastig te beantwoorden. In de archieven van de gemeente Maasdam zijn geen documenten uit die periode aanwezig, die informatie kunnen bevatten over een eventuele aanschaf van een onderscheidingsteken.

Om toch te bepalen of de gemeente Maasdam al in 1853 een gemeentewapen voerde en dus een ambtsketen met het wapen aangeschaft kan zijn, is de herkomst van het wapen verder onderzocht. Een zoektocht door heraldische databanken en met hulp van de Hoge Raad van Adel brachten uiteindelijk enige duidelijkheid over het wapen. Bij de Hoge Raad van Adel zijn in de archieven diverse documenten over de gemeente Maasdam aanwezig. In 1816 antwoordde President van het gemeentebestuur aan de Hoge Raad van Adel dat het onbekend was of Maasdam ooit een wapen heeft gevoerd. Hieraan voegde hij toe dat "om er in het vervolg een te mogen voeren is ons vrij onverschillig". In 1833 werden Maasdam, St. Anthoniepolder en Cillaarshoek samengevoegd

tot de gemeente Maasdam. Het wapen van Maasdam in de nu bekende vorm werd voor de eerste keer genoemd in 1846 in het "Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden", geschreven door A.J. van der Aa. In 1849 werd dit nogmaals aangehaald als wapen van de gemeente Maasdam in de "Geschied- en aardrijkskundige beschrijving van den Hoekschen Waard" door J.W. de Regt. In Maasdam heeft ook tot 1900 een logement gestaan met de naam "Wapen van Maasdam", voordat dit door brand werd vernield. In een brief van 1911 van de burgemeester aan de Rijksarchivaris beschrijft de burgemeester uit eigen herinnering te weten dat het uithangbord van het logement een afbeelding toonde van een veld van keel met een dwarsbalk van goud.

In 1910 werd een wapen aangevraagd bij de Hoge Raad van Adel. Deze aanvraag was niet voor het bekende wapen van Maasdam, maar voor een combinatie van de wapenschilden van Maasdam, Cillaarshoek en St. Anthoniepolder. De Hoge Raad van Adel adviseerde in 1911 om het wapen "In Keel een dwarsbalk van goud" voor de gemeente vast te stellen. Dit voorstel was gebaseerd op eigen onderzoek en werd met een historisch grond aangevuld. Het wapen is ontleend aan het geslacht Van Dorp. In 1578 werd Jonkheer Arent van Dorp heer van de heerlijkheid Maasdam. Het wapenschild van Arent van Dorp is hetzelfde als dat van Maasdam.

Het is dus aan te nemen dat in 1853 de gemeente wel al een wapen hanteerde, maar deze niet officieel was vastgesteld. De aanschaf van de ambtsketen kan daardoor in 1853 zijn geweest, maar met 100% zekerheid is dat niet te zeggen.

De ambtspenning is van eenvoudige aard. Het is echter wel de enige ambtspenning van de rechtsvoorgangers van de gemeente Binnenmaas, die van een kleur is voorzien. Het wapen is in emailen aangebracht op de penning. Zowel het Rijkswapen als het gemeentewapen zijn geslagen in de penning. Het Rijkswapen is sierlijk weergegeven met ranke leeuwen aan beide zijden van het wapenschild. De schilddragende leeuwen lijken volgens het KB van 1907 afgebeeld, wat kan betekenen dat de penning toch pas in de 20e eeuw is gemaakt. Boven het wapenschild van de gemeente staat het woord "gemeente" gegraveerd en onder het wapenschild "Maasdam".

De ambtsketen is een schoolvoorbeeld van de in serie vervaardigde ambtsketen model nummer. 1. De ovale grote schakels zijn met een dwarse schakel verbonden.

Aan de achterkant is een korte eenvoudige ketting aanwezig om de keten te sluiten. In de haak voor de ambtspenning van de keten staan de zilvermerken aan de voorzijde van de haak en het meesterteken op de achterzijde. Van het meesterteken is niet achterhaald van wie het meesterteken is geweest. Aan de hand van dit teken had achterhaald kunnen worden in welke tijdsperiode de penning gemaakt is.

Het onbekende meesterteken op de penning.

Het is niet bekend of de onderstaande burgemeesters allen de ambtsketen of ander onderscheidingsteken hebben gedragen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1843-1867	K. Kluit	
1867-1870	C. Hoorens van Heijningen	
1870-1906	W.J. Klaar	
1906-1923	L.E.M. Klaar	
1923-1954	B. Groeneveld de Kater	Was tijdelijk waarnemend burgemeester Mijnsheerenland in 1942
1954-1961	J. W. Wegstapel	
1962-1984	M.G.M. van Marwijk Kooy	Later burgemeester van Binnenmaas

Mijnsheerenland

Het wapen wordt beschreven als *"Van goud, beladen met een sautoir van keel, waarop vijf St. Jacobsschulpen van goud, geplaatst in den zin van den sautoir."*

Het wapen is vastgesteld op 24 juli 1816.

De gemeenteraad van de gemeente Mijnsheerenland besloot op 4 maart 1853 een onderscheidingsteken aan te schaffen. In de verantwoording van het financiële jaar 1853 staat vermeld dat het onderscheidingsteken 35 gulden kostte. Deze kosten werden verdeeld in 20 gulden voor een penning, 10 gulden voor een ketting en 2,80 gulden voor een breed oranje lint met zilveren haken. De overige kosten waren 1,80 gulden voor een gedraaide doos met fluweel bekleed en 40 cent verzendkosten. De ambtsketen werd geleverd door G.H. Bouscholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage.

De omschrijving was *"een zilveren hoog opgedreven onderscheidingsteken vertoonend aan de eene zijde een wapen der gemeente en aan keerzijde het rijkswapen, beide met tenances en ornamenten omgeven"*.

Tijdens het onderzoek naar de ambtsketens bleek al snel dat de ambtspenning niet overeenkwam met de omschrijving uit 1853. Daarnaast is ook het meesterteken van G.H. Bouscholte niet aangetroffen op de huidige keten. Door uitvoerig archiefonderzoek werd dit vermoeden uiteindelijk onderbouwd met documenten uit het archief. Op 31 oktober 1949 keurde de gemeenteraad de

6e begrotingswijziging goed. De begeleidende onderbouwing was: *"De ambtsketen van de burgemeester is in de laatste oorlogsdagen verdwenen en nimmer teruggekeerd. Aanzien een burgemeester geacht kan worden een ambtsketen niet te kunnen missen is besloten tot aankoop daarvan."*

H. Tonino, juwelier in Dordrecht, leverde op 3 november 1949 een ambtsketen voor het bedrag van 133,70 gulden aan de gemeente. Een paar jaar eerder, in 1934, had dezelfde juwelier het eerste ambtsketen nog vermaakt voor een bedrag van 9,50 gulden.

Tijdens een aanverwante zoektocht naar de herkomst van het gemeentewapen voor het waterschap De Hoeksche Waard, werd in de collectie van het Waterschap Hollandse Delta een keten voor Mijnsheerenland van Moerkerken aangetroffen. De bijbehorende foto deed vermoeden dat dit het verdwenen ambtsketen van de gemeente Mijnsheerenland was. De omschrijving over de keten, die de in het archief van de gemeente Mijnsheerenland aangetroffen zijn, komt overeen met de fysieke weergave van de ambtsketen. Hoe dit keten in de collectie van het Waterschap is gekomen, heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat een van de verre rechtsvoorgangers van Waterschap Hollandse Delta het waterschap Mijnsheerenland van Moerkerken was. In de periode na de oorlog is de keten waarschijnlijk als bodebus¹³ bij het Waterschap terechtgekomen. Het keten is 1968 door het Waterschap Mijnsheerenland van Moerkerken in bruikleen gegeven aan het Streekmuseum Hoeksche Waard¹⁴. De bijbehorende beschrijving was dan ook bodeketen. Door deze toevallige ontdekking was het mogelijk de verloren gewaande ambtsketen weer toe te voegen aan de collectie Hoeksche Waard.

De eerste ambtspenning is sierlijk vormgegeven, waarbij zowel het Rijkswapen als gemeentewapen in een reliëf zijn uitgevoerd. Het Rijkswapen heeft een hoog reliëf. Vooral de kroon op het wapenschild van het Rijkswapen valt op door het hoge reliëf en formaat. Het gemeentewapen aan de andere kant van de ambtspenning is in laag reliëf uitgevoerd. Rond het wapenschild zijn decoratieve elementen aangebracht in de vorm van pluimen. In een lint onder het wapenschild

¹³ Een bodebus was een attribuut van een bode en was bedoeld was het om poststukken in te doen. Het was ook voor voorzien van het wapen van de instantie die de bode vertegenwoordigde. In de loop der tijd was de bodebus veranderd van echte bus tot een vaak rijkversierde draaginsigne.

¹⁴ Streekmuseum Hoeksche Waard heet nu Museum Hoeksche Waard.

staat de gemeentenaam “Mijnsheerenland van Moerkerken” vermeld. Onder het lint van het Rijkswapen zijn de initialen H.B. zichtbaar, wat staat voor H. Bouscholte.

De ketting heeft schakels met een parelrand. Een van de verbindingsschakels bij het onderscheidingsteken heeft een afwijkend reliëf. De ketting is hetzelfde als de keten van de gemeente Puttershoek, Zuid-Beijerland

en Westmaas. Helaas is deze ketting niet meer compleet. Slechts een halve ketting is nog aanwezig. Een ander opvallend detail is dat een aantal schakels een vlakke achterkant hebben en een aantal schakels aan beide zijden een parelrand hebben.

De penning draagt het zilvermerk aan de kant van het Rijkswapen. Het meesterteken van de Gebroeders G.H. Bouscholte werd op een van de schakels geslagen. Hoewel deze schakel ontbreekt is de ambtsketen duidelijk van de Gebroeders G.H. Bouscholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage.

Het meesterteken van G.H. Bouscholte.

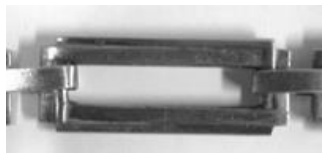

De tweede ambtspenning van de gemeente Mijnsheerenland uit 1949 is uitgevoerd met verschillende technieken. Het Rijkswapen is in een laag reliëf uitgevoerd, terwijl het gemeentewapen gegraveerd is. De kant met het gemeentewapen heeft een duidelijke rand. De kant met het Rijkswapen heeft geen opstaande rand. Het gegraveerde gemeentewapen toont alleen het wapenschild van de gemeente en niet de gemeentenaam. De schildhoudende leeuwen zijn volgens het KB van 1907 afgebeeld.

Op de haak van de keten staan de gewichtsaanduiding, het zilvermerk en het meesterteken. De gewichtsaanduiding is onduidelijk, maar lijkt een vier te tonen. Het meesterteken is niet heel duidelijk, maar voldoende om te zien dat Koninklijke Gerritsen en Van Kempen N.V. uit Zeist de maker van de ambtsketen is.

Het meesterteken van Gerritsen en Van Kempen N.V. op de haak van de ketting.

De ketting is vormgegeven in rechthoekige schakels verbonden met korte verbindingsschakels.

De onderstaande burgemeester had nog geen ambtsketen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1850-1852	L. Kluit	Tegelijk burgemeester van Westmaas

De eerste ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de volgende burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1852-1861	D. van Driel	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1862-1874	G.A. van Driel	Tegelijk burgemeester van Westmaas, later burgemeester van Puttershoek
1874-1882	M.W. de Kat	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1882-1893	M.A. Visser	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1893-1897	U.J. Kapteyn	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1897-1899	L.N. Kruijff	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1899-1901	D.A. van Eck	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1901-1933	G.J.B. ter Kuile	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1934-1959	A. de Jong	Tegelijk burgemeester van Westmaas

De tweede ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de volgende burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1934-1959	A. de Jong	Tegelijk burgemeester van Westmaas. Werd meerdere keren waargenomen door wethouder D. Koijck Lzn, B. Groeneveld de Kater (in 1942) en Th.A.W. Bolman (in 1945)
1960-1970	A. van Walsum	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1970-1981	W. Tuik	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1981-1984	A. Eveleens	Waarnemend burgemeester

Nieuw-Beijerland

Het wapen van Nieuw-Beijerland werd op 24 juli 1816 door de Hoge Raad van Adel aan de gemeente in gebruik bevestigd.

"Gelozanjeerd van lazuur en zilver."

Het gemeentewapen is gelijk aan het wapen van de voormalige hoge heerlijkheid Nieuw-Beijerland. Het gebied waarin Nieuw-Beijerland was gelegen is in 1557 bedijkt door Lamoraal van Egmont, die het ontstane land noemde naar zijn vrouw, Sabina van Beieren. Dit gebied omvat ook de plaatsen Oud-Zuid-Beijerland. Het is gelijk aan het wapen van Beieren.

In de raadsvergadering van 11 december 1852 werd de aanschaf van een onderscheidingsteken besproken. Naar aanleiding van die raadsvergadering werd de aanschaf van het onderscheidingsteken in de collegevergadering van 18 december 1852 besproken. Tijdens de vergadering werd bepaald op welke wijze de ambtsketen vorm moest krijgen.

In december 1852 werd daarom door de gemeente Nieuw-Beijerland aan meerdere goud- en zilversmeden prijsopgave gevraagd voor een ambtsketen. P. de Meijer, goud- en zilversmid in 's-Gravenhage deed prijsopgave van 8,50 of 9,50 gulden voor een penning. De keten "fraai en zwaar" kostte 13 tot 16 gulden. Bij A. De Vries en Zoon kostte een ambtspenning of medaille met zilveren ketting 15 gulden. Zonder ketting kostte het 7 gulden.

In de vergadering van 28 juni 1853, agendapunt 5, wordt vermeld dat een onderscheidingsteken aan een zilveren ketting op kosten van de gemeente was aangeschaft voor 25 gulden. Tegelijkertijd werd ook een onderscheidingsteken voor een veldwachter voor 10,65 gulden aangeschaft. Helaas is in de archieven niet te achterhalen wie de ambtsketen gemaakt heeft. Het is zeer goed mogelijk dat de eerste ambtsketen bij Van Kempen is aangeschaft. De burgemeester was ook burgemeester van Piershil en daar is een keten van deze zilversmid aangeschaft. Het bedrag voor de aanschaf komt nagenoeg overeen met de keten van Piershil. Het kwam in de Hoeksche Waard vaak voor dat een burgemeester, die voor meerdere gemeenten burgemeester was, ambtsketens van dezelfde zilversmid had.

De eerste ambtsketen had standaardmodel schakels model.

Op de huidige penning van de gemeente Nieuw-Beijerland is het Rijkswapen volgens het KB van 1907 afgebeeld. Dit betekent dat dit niet de eerste penning of ambtsketen is. Tijdens onderzoek bleek uit stukken de archieven dat de eerste ambtsketen, op een onbekende manier, is verdwenen in de Tweede Wereldoorlog. De gemeente Nieuw Beijerland heeft in 1946 de ambtsketen aangeschaft met de ketting.

Met de eerste begrotingswijzing van 20 juni 1946 werd de aankoop van een zilveren penning met een keten staat voor 229,80 gulden goedgekeurd. In de jaarrekening van 1946 wordt de aankoop van de ambtsketen bevestigd. De reden voor de aanschaf werd omschreven als *“Daar de oude ambtsketen zoek is geraakt tijdens de afwezigheid van het secretariëpersoneel, was aankoop van een nieuwe keten noodzakelijk.”*

In november 1982 is weer een nieuwe penning voor het ambtsketen aangeschaft. Het verhaal dat in de jaren '80 de ambtsketen ontvreemd is, wordt hierdoor enigszins bevestigd. Gemeentesecretaris Van Dam ontving begin november 1982 een nieuwe penning. De ambtsketen van de gemeente Nieuw-Beijerland is dus tweemaal ontvreemd. Aangezien de herindeling aanstaande was is waarschijnlijk besloten om alleen een penning aan te schaffen en deze met de keten van een andere gemeente te dragen.

Burgemeester Hammer met ambtsketen van de gemeente Nieuw-Beijerland of Goudswaard in 1938.

(Foto Gemeente Hoeksche Waard)

Ontvangst van de Commissaris van de Koningin, de heer Kesper, in Nieuw-Beijerland door burgemeester Van Dijk op 12 mei 1952.

(Foto Gemeente Hoeksche Waard)

De huidige ambtspenning is aan de kant van het rijkswapen in een laag reliëf uitgevoerd. Aan de kant van het gemeentewapen is het schild gegraveerd. Bij deze ambtspenning is de tekst "Burgemeester v. Nieuw-Beijerland" met

de hand gegraveerd. De schildhoudende leeuwen zijn volgens het KB van 1907 afgebeeld. De bijbehorende keten was volgens het onderzoek uit 1979 een standaardmodel nr. E.

In de ring van de ambtspenning staat het zilverteken en het meesterteken aan de kant van het Rijkswapen. Een zwaard, welke aangeeft dat het zilveragehalte tenminste van het 2e gehalte zilver is en het meesterteken. De penning is vervaardigd door Koninklijke Begeer BV te Voorschoten.

Het meesterteken van Koninklijke Begeer BV.

Onderstaande burgemeester had geen ambtsketen.

Amtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
Onbekend	I. v.d. Vos	

De eerste ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Amtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1837-1889	Mr. J.F. de Meij Medima	Ook burgemeester van Goudswaard (1850-1889) en Piershil (1944-1889)
1889-1919	A. Bouman Jz	
1919-1931	G. Ninaber	
1931-1938	T.A.W. Bolman	Later burgemeester van Strijen
1938-1944	S. Hammer	Ook burgemeester van Goudswaard en Piershil (beide vanaf 1936)
1944-1945	M.A. Simonis	Ook burgemeester van Piershil en Goudswaard. In 1945 doodgeschoten door het Verzet.
1945-1949	S. Hammer	Ook burgemeester van Goudswaard en Piershil. Later burgemeester van Oud-Beijerland
1950-1956	W.J.D. van Dijck	Ook burgemeester van Goudswaard en Piershil
1957-1976	P.G. Vries	Ook burgemeester van Goudswaard en Piershil
1977-1983	B. Kolbach	Ook burgemeester van Goudswaard en Piershil. Vanaf 1984 burgemeester van Korendijk

Numansdorp

Het wapen van Numansdorp werd op 17 november 1950 bij Koninklijk Besluit aan de gemeente Numansdorp vastgesteld.

De beschrijving van het wapen is als volgt:

"In zilver een golvende dwarsbalk, boven vergezeld van 2, onder van 1 St. Andrieskruis, alles van azuur. Het schild gedekt met een gouden kroon van 3 bladeren en 2 paarlen."

Het wapen van Numansdorp wordt door L. van Ollefen¹⁵ in 1793 beschreven met twee paarden als schildhouders. De Andreaskruizen zouden vroeger mogelijk rietpluimen aan weerszijden van de Kromme Strijne hebben uitgebeeld. Het wapen is afgeleid van het wapen van de heerlijkheid Cromstrijen, wat weer is afgeleid van het familiewapen van Van Strijen.

In 1492 werd de heerlijkheid door keizer Maximiliaan geschonken aan Gerrit Numan. Het heerlijkheidswapen bestond toen al.

De gemeente Numandorp heeft pas in 1854 de penning met ketting aangeschaft. Op 29 augustus 1853 werd begroting 1854 vastgesteld, aangezien er geen begrotingswijziging over dit onderwerp zijn geweest zal de aanschaf van het onderscheidingsteken in de begroting opgenomen zijn. Op de rekening van 1854 staat vermeld dat voor een bedrag van 21,15 gulden een onderscheidingsteken was aangeschaft.

¹⁵ Nederlandse stads- en dorpsbeschrijver (1749-1816)

Na aanleiding van de bijbehorende bijlagen bleek dat de kosten vergoed werden aan A. Vlieland. Hieruit kan afgeleid worden dat burgemeester A. Vlieland zelf de aanschaf heeft geregeld. Net als het ambtsketen van de gemeente Klaaswaal is het zeer waarschijnlijk dat de ambtsketen geleverd is door L.A. de Vries en Zoon uit 's-Gravenhage. Zij waren hofgraveurs van Z.M. Koning. De gravure van het gemeentewapen is hetzelfde als dat van de gemeente Klaaswaal.

De ambtspenning is aan de kant van het Rijkswapen in een laag reliëf uitgevoerd. De kant met het gemeentewapen is gegraveerd. Opvallend hierbij is dat twee leeuwen naast het wapenschild van de gemeente zijn aangebracht. Boven het wapenschild is een touw met drie lussen gegraveerd. Hierboven staat de tekst "Gemeente Numansdorp".

De ambtsketen is een in serie vervaardigde ambtsketen model nr. 5, waarbij de reverhaken nog aanwezig zijn. In de haken van de keten staan de zilvermerken en het

meesterteken. Opvallend hierbij is dat het meesterteken van

C.M.C.J. van Moorsel is, welke pas sinds 1973 in gebruik is.

Een zwaard, welke aangeeft dat het zilvergehalte tenminste van het 2e gehalte zilver is en het meesterteken.

De penning draagt geen meesterteken. Graveurs hebben geen meesterteken en hierdoor ontbreekt dit op de keten. De ambtsketen van de gemeente Klaaswaal werd gekocht bij L.A. de Vries. De penning van de gemeente Numansdorp en Klaaswaal zijn nagenoeg hetzelfde. Het is dan ook aannemelijk dat burgemeester Vlieland de ambtsketen van Numansdorp ook bij L.A. de Vries heeft gekocht. Voor de gemeente Numansdorp werd echter wel een ketting bij de ambtsketen aangeschaft.

Waarschijnlijk is de ketting in de periode 1973-1983 voor een burgemeester verlengd. De aanpassing van de ketting is niet vermeld in de jaarrekeningen. Het licht voor de hand dat de kosten voor het verlengen van de ketting als representatiekosten zijn opgenomen in de jaarrekening. Hierdoor zijn de kosten niet te achterhalen. De opdracht voor de aanpassing werd gegeven aan de lokale edelsmid Van Moorsel uit Klaaswaal. Tijdens deze aanpassing van het ambtsketen is het meesterteken over het oude meesterteken geslagen.

Het meesterteken van C.M.C.J. van Moorsel, v.o.f. van Moorsel-Kester uit Klaaswaal / Oud-Beijerland.

De ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1820-1872	A. Vlieland	Eerst schout. Ook burgemeester van Klaaswaal en Zuid-Beijerland
1872-1908	D. Kluifhoofd	Ook burgemeester van Klaaswaal en Zuid-Beijerland
1908-1912	H.A.R. Jonkers	Ook burgemeester van Klaaswaal
1912-1934	W. Paans	
1934-1961	J.G. de Zeeuw	Ook burgemeester van Klaaswaal
1962-1971	S.W. Henry	Ook burgemeester van Klaaswaal
1971-1983	J. Quast	

Oud-Beijerland

Het wapen van Oud-Beijerland is op 24 juli 1816 bij Koninklijk Besluit aan de gemeente toegekend. Op 7 juli 1967 is er een kroon aan het wapen toegevoegd.

Het wapen is een combinatie van de wapens van Egmont en Beijeren. Het gebied waarin de gemeente ligt is oorspronkelijk ingepolderd door Lamoraal van Egmont, die het ontstane land noemde naar zijn vrouw, Sabina van Beijeren. Dit gebied omvat ook de plaatsen Nieuw- en Zuid-Beijerland. Het wapen wordt vermeld in het Manuscript Beelaerts van Blokland.

Het wapen van Oud-Beijerland van 1816-1967.

De beschrijving is als volgt: *"Parti, het eerste van goud, beladen met 4 kepers van keel; het tweede gelozanjeerd van lazuur en zilver."*

Het wapen van Oud-Beijerland sinds 1967.

De beschrijving is als volgt: *"Gedeeld : I van goud, beladen met 4 kepers van keel, II schuinrechts spitsgeruit van azuur en zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van 3 bladeren en 2 paarlen."*

Op 16 december 1852 werd door de gemeenteraad van Oud-Beijerland een besluit genomen over het Koninklijk Besluit van 16 november 1852. De voorzitter merkte op dat het niet duidelijk beschreven was, wie de kosten van de aanschaf van de onderscheidingsteken moest dragen. De penning was door hem besteld, maar de gemeenteraad moest beslissen wie de kosten zou betalen. De raad besloot dat de onderscheidingsteken voor rekening van de gemeente was. In 8 januari 1853 werd in de gemeenteraad een declaratie van de burgemeester besproken. De kosten voor de onderscheidingsteken waren 20 gulden voor de penning, 15 gulden voor de zilveren ketting, 1,80 gulden voor bijbehorende doos en 40 cent voor de vracht en briefport.

De beide zijden van de penning, zowel Rijkswapen als het gemeentewapen zijn gedreven uit zilver plaatmateriaal en in een rand gezet. Hierdoor is een holle penning ontstaan. In de penning zijn in beide wapens de letters H.B. gedreven. Aan de kant van het Rijkswapen is het zilvermerk geslagen. Op de zijde van het gemeentewapen staan de initialen H.B. Wat opvalt is dat het gemeentewapen al met een kroon "gedekt" is, terwijl dit pas officieel aan het gemeentewapen in 1967 werd toegevoegd.

De keten bestaat uit gegoten gekruiste schakels. Op de haken en verbindingsschakel van de keten zijn ook zilvermerken geslagen. Het meesterteken van de Gebroeders G.H. Bouscholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage, was aangebracht op de reverhaken.

Het meesterteken van G.H. Bouscholte.

Burgermeester A. Vogelsang was zo tevreden met de ambstketen, dat hier hierover rechtstreeks schrijft aan Minister Thorbecke.

Hij schrijft op 4 januari 1853:

"het voorgeschreven onderscheidingsteeken zoo als voor enkele ambtgenooten en mij bij Bouscholte te 's-Hage is gedreven, voldoet bij de uitkomst goed, en is waarlijk veel mede gevallen".

Op 27 mei 1938 staat burgemeester A.C. de Vries Broekman op een foto ter gelegenheid van zijn afscheid met een ander ambtsketen. Het vermoeden bestaat dat burgemeester De Vries Broekman voor eigen rekening een ambtsketen heeft laten maken. Het keten dat hij gebruikte was het standaardmodel keten nummer 3.

Burgemeester J. Aantjes was niet tevreden met de ambtsketen.

Een jaar na zijn installatie besloot de raad op 28 november 1967 een krediet beschikbaar te stellen van 750 gulden voor de

aankoop van een nieuwe ambtsketen voor de burgemeester, aangezien de oorspronkelijke keten wegens ernstige slijtage diende te worden vervangen. De nieuwe keten met penning werd geleverd door Koninklijke Begeer BV te Voorschoten. De keten had schakels van standaardmodel keten model D van Koninklijke Begeer uit Voorschoten.

Het meesterteken van Koninklijke Begeer BV.

Deze ambtsketen is op 18 november 1982 gestolen uit het bestuurscentrum. De kosten van vervanging door een exact gelijk exemplaar zouden 2800 gulden zijn. De schade werd door de verzekering vergoed. Besloten werd echter om de oude keten uit 1853 in ere te herstellen en weer in gebruik te nemen. Zilversmid In 't Veld & Partners heeft in 1999 het ambtsketen verlengt en verwijderde de reverhaken. Daarnaast werd het op lengte verstelbaar gemaakt.

*Burgemeester A.C. de Vries Broekman met zijn eigen ambtsketen en ambtskostuum.
(Foto Collectie Historische Vereniging Oud-Beijerland)*

Burgemeester K.D. Dorsman en echtgenote.

(Collectie Jopie en Dick Leeuwestein/Museum Hoeksche Waard)

Op initiatief van de heer W. Kats, van Kats Watersport, is door Winkeliersvereniging Oud-Beijerland en de gemeente Oud-Beijerland, samen de opdracht gegeven om een nieuw ambtsketen te maken. Burgemeester K. Tigelaar wist hier niets van. Dit keten is een ontwerp van Els in 't Veld van In 't Veld & Partners. Uiteindelijk heeft de gemeente Oud-Beijerland voor 50% bijgedragen aan de kosten. De kosten werden gedekt door de post viering 450-jarig bestaan van de gemeente Oud-Beijerland. De burgemeester werd op 24 oktober 2009 volledig verrast tijdens de toespraak van Commissaris van de Koningin J. Fransen. De Commissaris sprak: *"Opvallend aan die van Oud-Beijerland is dat de ambtsketen eigenlijk wat iel is. Ook blijken de schakel gemakkelijk te draaien en dat is ongemakkelijk"*. Aan het eind van zijn toespraak hing de Commissaris de burgemeester Tigelaar de nieuwe ambtsketen om.

De schakels van de ketting zijn niet overeenkomstig de seriemodellen, maar ontworpen

door Zilversmid P.J. In 't Veld & Partners uit Oud-Beijerland. De zilver- en meestertekens staan in het contragewicht van de ketting. De letter "Z" geeft het jaarteken 2009 aan. De keten is gemaakt van het 1e gehalte zilver (92,5%).

De penning van de ambtsketen van Oud-Beijerland zijn aan beide kanten in een laag reliëf uitgevoerd. De contouren van het gemeentewapen zijn uit een plaat zilver van ca. 1 mm gezaagd. Hierna is deze in de penning gemonteerd. Tot slot zijn het schild, lofwerk en edelstenen met de hand gegraveerd, inclusief de arcering die de heraldische kleuren in het gemeentewapen symboliseren. Aan de keerzijde is het Rijkswapen geslagen. In het buikstuk zit een mechaniek om de penning te draaien. Aan de ambtsketen is een rugstuk toegevoegd als contragewicht.

Het meesterteken van In 't Veld & Partners.

Het rugstuk of contragewicht van de ambtsketen van Oud-Beijerland.

Onderstaande burgemeester had nog geen ambtsketen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
Onbekend-1834	A.A. v.d. Geer	

Burgemeesters met de eerste ambtsketen zijn:

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1852-1977	A. Vogelsang	Ook burgemeester van Heinenoord en Goidschalxoord
1877-1889	P.H. Crans	
1889-1893	A. van Baak	
1893-1907	A. van Lith	

Amtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1907-1938	A.C. de Vries Broekman	
1938-1948	J.C. Diepenhorst	Met onderbreking tijdens de Tweede Wereldoorlog
1945	A. Roodzant	Ook burgemeester van Heinenoord
1949-1966	S. Hammer	Was eerder burgemeester van Nieuw-Beijerland

Burgemeester met de tweede amtsketen waren:

Amtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1966-1975	J. Aantjes	
1976-1980	K.D. Dorsman	
1980-1983	E.J. van Tellingen	

Burgemeesters van de nieuw gevormde gemeente Oud-Beijerland waren en die de eerste amtsketen hebben gedragen zijn:

Amtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1984-1989	E.J. van Tellingen	
1989-1996	C. Leeuwe	
1996-2005	B.B.M. van der Hart	
2005-2006	T. Netelenbos	Waarnemend
2006-2007	A. Latenstein van Vorst-Wolderingh	Waarnemend
2007-2016	K. Tigelaar	

Onderstaande burgemeesters gebruikten het amtsketen uit 2009.

Amtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
2007-2016	K. Tigelaar	
2016-2018	J.H.M. Hermans-Vloedveld Waarnemend	

Burgemeester P.G. de Vries heeft bij zijn installatie in 1957 de eerste ambtsketen van Piershil om.

(Foto Gemeente Hoeksche Waard)

Piershil

Het wapen van Piershil werd op 24 december 1817 door de Hoge Raad van Adel aan de gemeente Piershil in gebruik bevestigd.

De blazoenering van het wapen luidde: *"Van zilver, beladen met 3 golvende fasces van sijnople."*

Tot 1721 voerde de ambachtsheerlijkheid Piershil een wapen met daarop een zwarte boom in een gouden veld. Dit werd door de bezitters van de heerlijkheid, het geslacht Van Hessen, als hartschild op hun eigen wapen gedragen. In 1721 werd het wapen van Piershil vervangen door het latere gemeentewapen. Van Ollefen onderschrijft dit in 1793.

De ambtspenning van de gemeente Piershil is uitgevoerd met verschillende technieken. Het Rijkswapen is in een laag reliëf uitgevoerd. De ambtspenning heeft aan beide zijden een opstaande rand. De zijde met het gemeentewapen toont alleen het wapenschild van de gemeente en niet de gemeentenaam. Het wapenschild is in een laag reliëf aangebracht. De 3 golven zijn in het schild graveerd.

In de penning staat aan de kant van het Rijkswapen het zilvermerk van een zwaard, welke aangeeft dat het zilveragehalte tenminste van het 2e gehalte zilver is. Aan de kant van het gemeentewapen is het meesterteken geslagen. Dit betekent dat de penning is vervaardigd door J.M. van Kempen uit Utrecht.

Het meesterteken van J.M. van Kempen.

De gemeente Piershil heeft in 1853 de Penning aangeschaft met een ketting. In het raadsbesluit van 10 december 1852 werd besloten een ambtsketen aan te schaffen. Op 8 juli 1853 staat dat met de vaststelling van een begrotingswijzing 10 gulden voor een penning en 14 gulden voor een ketting de aankoop van een zilveren penning met een keten werd goedgekeurd.

De penning van Piershil werd gedragen aan een zilveren ketting. Op de foto van de installatie van burgemeester P.G. de Vries de ambtsketen duidelijk zichtbaar.

Aan de hand van deze foto is duidelijk dat de ambtsketen van Piershil het modelketen nr. 7 had.

Het college van burgemeester en wethouders besloot op 16 februari 1959 *"alvorens over te gaan tot aankoop van een nieuw ambtsketen zal toezending worden gevraagd van een paar exemplaren in de prijsklasse 175 tot 250 gulden"*. In maart 1959 werd door de gemeente Piershil een nieuwe ketting model D voor de ambtsketen aangeschaft bij Koninklijke Begeer te Voorschoten voor een bedrag 220 gulden. De penning werd door Koninklijke Begeer aan deze keten bevestigd. De oude ambtsketen werd in deze transactie ingeleverd en hiervoor kreeg de gemeente nog 7 gulden aan waarde voor oud zilver terug. De reden voor het vervangen van de ketting was niet te achterhalen.

In de bijbehorende ketting staan de zilvertokens in het verbindingsstuk van de ketting naar de penning.

Hierin staat ook het meesterteken van Koninklijke Begeer BV. Ook het jaarteken "Z" staat in de ketting, waardoor duidelijk is dat de ketting uit 1959 is.

Dit keten is in 2001 gebruikt om de extra ambtsketen van de gemeente Korendijk te maken.

De keten heeft schakels van standaardmodel keten model D van Koninklijke Begeer uit Voorschoten. Dit keten is later gebruikt voor de tweede ambtsketen van de gemeente Korendijk.

Het meesterteken van Koninklijke Begeer BV.

De burgemeester van Goudswaard waren ook vaak burgemeester van Piershil en Nieuw-Beijerland. Hierdoor beschikten zij over meerdere ambtsketens en is het zeer waarschijnlijk dat penningen soms verwisseld werden met de oorspronkelijke keten.

Burgemeester P.G. de Vries tijdens een bezoek van Commissaris van de Koningin, J. Klaassesz op 10 april 1967.

(Foto Gemeente Hoeksche Waard)

Onderstaande burgemeester had nog geen ambtsketen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1804-1844	M.M. Schepman	Eerst maire/schout

De eerste ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1844-1889	Mr. Johannes Frederik de Meij Mecima	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland (1837-1889) en Goudswaard (1850-1889)
1889-1931	A.H. Zahn	Ook burgemeester van Goudswaard
1931-1936	R. Tjalma	Ook burgemeester van Goudswaard
1936-1944	S. Hammer	Ook burgemeester van Goudswaard en vanaf 1938 ook van Nieuw-Beijerland
1944-1945	M.A. Simonis	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Goudswaard. In 1945 doodgeschoten door het Verzet.
1945-1949	S. Hammer	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Goudswaard; later burgemeester van Oud-Beijerland
1950-1956	W.J.D. van Dijck	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Goudswaard

De tweede ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1957-1976	P.G. Vries	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Goudswaard
1977-1984	B. Kolbach	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Goudswaard; vanaf 1984 burgemeester van Korendijk

Puttershoek

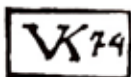
Het gemeentewapen van Puttershoek is vastgesteld op 24 juli 1816. Het wapen wordt beschreven als *"Van zilver beladen met drie leliën van sabel"*.

De gemeenteraad van Puttershoek besloot op 24 december 1852 een onderscheidingsteken aan te schaffen. Met de vaststelling van een begrotingswijziging op 13 december 1853 werd de aankoop van een zilveren penning voor 10 gulden met een keten van 12,83 gulden goedgekeurd. De keten werd door de Gebroeders G.H. Bousholte in rekening gebracht. De 10 gulden voor de penning werd betaald aan de Provincie.

De ambtspenning van de gemeente Puttershoek heeft aan beide kanten een licht opstaande rand. Het Rijkswapen is in een laag reliëf uitgevoerd. Het gemeentewapen is uitgevoerd in een combinatie van reliëf en gravure. Het wapenschild van het gemeentewapen is in een laag reliëf aangebracht met daarop de drie leliën gegraveerd. De penning draagt het zilvermerk aan de kant van het Rijkswapen.

De ambtspenning vertoont veel gelijkenis met de ambtspenning van gemeente Piershil en 's-Gravendeel. Dat is niet zo verwonderlijk, want deze penningen zijn gemaakt door Johannes Mattheus van Kempen uit Utrecht.

Het meesterteken van J.M. van Kempen.

De ketting is voorzien van platte schakels met een parelrand. De kleinere verbindingen hebben weer een ander reliëf. De ketting is vergelijkbaar met de ketting van de gemeente Westmaas en

Mijnsheerenland. Het meesterteken staat onder de klip van de haak, van de ketting en het verstelstuk. Dit is het meesterteken van de Gebroeders G.H. Bousholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage. Zij vervaardigden in 1853 de ketting van de gemeente Puttershoek.

Het meesterteken van G.H. Bousholte.

De ambtsketen is gedragen door de volgende burgemeesters:

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1821 - 1874	A. van Driel	Eerst schout
1874 - 1907	G.A. van Driel	Zoon van voorganger, eerder burgemeester van Westmaas
1907 - 1929	N.A. de Joncheere	
1929 - 1939	C.L. Kiehl	
1939 - 1963	W. van der Ploeg	1945 tijdelijk vervangen door L.J. den Hollander; later tegelijk burgemeester van Heinenoord
1963 - 1971	A. Schreuder	
1972 - 1976	G.J. van den Bosch-Brethouwer	Eerste vrouwelijke burgemeester in Zuid-Holland
1977 - 1982	L. Vleggeert	Van 1980 tot 1982 tegelijk waarnemend burgemeester van Heinenoord

Strijen

Het wapen van Strijen is op 24 juli 1816 bij Koninklijk Besluit aan de gemeente Strijen toegekend.

Het wapen van de ooit machtige graven van Strijen was naar verluidt in zilver met drie St. Andrieskruisen van keel. Waar dit wapen van afgeleid is niet bekend. Het wapen is later, in goud, het heerlijkheid- en het gemeentewapen geworden.

De beschrijving van het wapen is als volgt:

"Van goud, beladen met 3 sautoirs van keel.

Het schild gedekt met eene kroon met 3 fleurons, alles van goud en vastgehouden door 2 klimmende leeuwen in hunne natuurlijke verwen".

De ambtspenning is sierlijk vormgegeven, waarbij zowel het Rijkswapen als gemeentewapen in reliëf zijn uitgevoerd. Het Rijkswapen heeft een hoog reliëf. Vooral de kroon op het wapenschild van het Rijkswapen en de leeuwen vallen op door het hoge reliëf en formaat. Onder het lint van het Rijkswapen zijn de initialen H.B. zichtbaar, wat staat voor H. Bouscholte.

Het gemeentewapen aan de andere kant van de ambtspenning is in hoog reliëf uitgevoerd. Onder het wapen staat de gemeentenaam vermeld op een lint. Opvallend is de kijkrichting van de leeuwen als schildhouders, in vergelijking met de leeuwen van het Rijkswapen. Op de penning staat aan de kant van het Rijkswapen een zilverteken. De achterkant van een van de schakels van de ketting bevat het meesterteken. Het meesterteken geeft aan dat de ambtsketen

gemaakt is door de Gebroeders G.H. Bouscholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage.

Het meesterteken van G.H. Bouscholte.

De gemeente Strijen heeft in 1853 de penning aangeschaft met de ketting. In het raadsbesluit van 11 januari 1853 staat dat met de vaststelling van een begrotingswijzing 32,20 gulden de aankoop van een zilveren penning met een keten werd goedgekeurd. In de verantwoording van het financiële jaar 1853 staat vermeld dat het onderscheidingsteken 32,20 gulden kostte. De betaling vond plaats in april 1853. Over het algemeen kostte een penning bij de gebroeders G.H. Bouscholte 20 gulden. Vermoedelijk heeft de ketting 10 gulden gekost. De overige kosten waren zeer waarschijnlijk 1,80 gulden voor de gedraaide doos met fluweel bekleed en 40 cent verzendkosten.

De burgemeester ten tijde van de aanschaf was H.R. Vogelsang. Hij was de zoon van A. Vogelsang en die was in 1853 burgemeester van de gemeenten Oud-Beijerland, Heinenoord en Goidschalxoord. Ook de ambtsketens van die gemeenten zijn gemaakt door de Gebroeders G.H. Bouscholte.

De ketting is door de Oud-Beijerlandse goud- en zilversmeden In 't Veld & Partners in 2017 opnieuw opgemaakt. Hierbij werden de reverhaken verwijderd en zijn schakels nagemaakt. De keten werd met circa 30 centimeter verlengd. Met de toevoeging van een collier, zodat een gedeelte van de schakels op de rug kon hangen.

Onderstaande burgemeesters hadden geen ambtsketen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
Onbekend-1830	J.A. Stoop	
Onbekend-1850	J.M. Stoop	

De ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1850-1857	H.R. Vogelsang	Zoon van A. Vogelsang, burgemeester van Oud-Beijerland, Heinenoord en Goidschalxoord
1857-1862	J.J. Delruël	
1863-1866	A. de Rooij	
1866-1870	G.F.H. Engelen	
1870-1874	J. Nolterius van Elsbroek	
1874-1875	J.B. Nederveen	
1875-1878	J.D.M. van Blommenstein	
1878-1880	E.D. de Meester	
1881-1914	L.J. Baron van Heilmann van Stoutenburg	
1914-1938	C.J.J. Fokker	
1938-1965	T.A.W. Bolman	
1965-1985	A.A. ten Oever	

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1985-1993	S.W. van Schaijck	
1994-1998	M. Peereboom	
1999	A.D. van den Bergh	Waarnemend
1999-2002	E.J. Gelok	
2002-2006	A. Oster	Waarnemend
2006-2011	J.P.M. Klijs	
2011-2012	H.A. van der Meer	Waarnemend
2012-2016	A.J. Moerkerke	
2016-2018	J.B. Waaijer	Waarnemend

Strijensas

Net als Goidschalxoord was Strijensas in 1853 een zelfstandige gemeente. Strijensas behoorde van 1812 tot 1817 al tot Strijen. Hierna werd het een zelfstandige gemeente, maar bij de bestuurlijke herindeling van Zuid-Holland in 1855 werd Strijensas opnieuw toegevoegd aan Strijen. Strijensas voerde geen wapen.

Op 18 december 1852 vergaderde de gemeenteraad van Strijensas voor de eerste keer over de aanschaf van het ambtsketen. Hoewel dit met een Koninklijk Besluit was vastgesteld en hierdoor een verplichting was, besloot de gemeenteraad aan de Commissaris van Koning te vragen om toestemming voor het vertragen van de aanschaf van het onderscheidingsteken. Reden hiervoor was de aanstaande samenvoeging met Strijen. Begin 1853 stuurde burgemeester het verzoek aan de commissaris van de Koning. Op 1 februari werd het antwoord van de Commissaris van Koning in de raadsvergadering besproken. Zijn brief werd voor kennisgeving aan de raad meegedeeld.

In de jaarstukken van 1853 tot en met 1855 staat geen aanschaf van een onderscheidingsteken vermeld. Geconcludeerd wordt dat de burgemeester van de gemeente Strijensas geen ambtsketen heeft gehad.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1817-1921	A. Overwater	Schout
1922-1849	Js. Overwater	Eerst schout, vanaf 1824 burgemeester
1850-1855	H.R. Vogelsang	Zoon van A. Vogelsang (burgemeester van Oud-Beijerland, Heinenoord en Goidschalxoord)

Westmaas en Group

Het wapen wordt beschreven als *“Parti, het eerste goud beladen met 3 sautoirs van keel, geplaatst 2 en 1, het tweede mede van goud beladen met een klimmende leeuw van keel”*.

Het gemeentewapen is vastgesteld op 24 december 1817.

Het archief van de gemeente Westmaas en Group¹⁶ bevat geen documenten, met informatie over de ambtsketen. Het ligt voor de hand dat de gemeente Westmaas in 1853 de ambtsketen, de penning en ketting, heeft aangeschaft. De ambtsketen is van dezelfde zilversmid, als die van de gemeenten Puttershoek en Heinenoord. De keten is vergelijkbaar met de keten van de gemeente Puttershoek. De penning heeft meer decoratieve elementen, net als die van de gemeente Heinenoord. Geconcludeerd kan worden dat de keten vermoedelijk 12,83 gulden gekost heeft en dat de penning zo'n 20 gulden gekost heeft.

De ambtspenning is uitgevoerd met pluimen, waarbij zowel het Rijkswapen als gemeentewapen in een reliëf zijn uitgevoerd. Het Rijkswapen heeft een hoog reliëf. Vooral de kroon op het wapenschild van het Rijkswapen valt op door het hoge reliëf en formaat. Het gemeentewapen aan de andere kant van de ambtspenning is in laag reliëf uitgevoerd. Rond het wapenschild zijn decoratieve elementen aangebracht in de vorm van pluimen. Onder het wapen staat de gemeentenaam vermeld op een lint.

¹⁶ In 1853 tot 1968 staat Greup met deze schrijfwijze genoteerd.

De ketting heeft schakels met een parelrand. Een van de verbindingsschakels bij het onderscheidingsteken heeft een afwijkend reliëf. De ketting

is vergelijkbaar met de keten van de gemeente Puttershoek, Mijnsheerenland en Zuid-Beijerland.

De penning draagt het zilvermerk aan de kant van het Rijkswapen. Het meesterteken staat op de achterkant van twee schakels van de keten. Dit is het meesterteken van de Gebroeders G.H. Bouscholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage. Zij vervaardigden in 1853 de ambtsketen van de gemeente Westmaas.

Het meesterteken van G.H. Bouscholte.

De onderstaande burgemeester had nog geen ambtsketen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1850-1852	L. Kluit	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland

Onderstaande burgemeesters hebben de ambtsketen gedragen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1852-1861	D. van Driel	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland
1862-1874	G.A. van Driel	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland, later burgemeester van Puttershoek
1874-1882	M.W. de Kat	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland
1882 -1893	M.A. Visser	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1893-1897	U.J. Kapteyn	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland
1897-1899	L.N. Kruijff	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland
1899-1901	D.A. van Eck	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland
1901-1933	G.J.B. ter Kuile	tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland
1934-1959	A. de Jong	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland
1960-1970	A. van Walsum	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland
1970-1981	W. Tuik	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland

Zuid-Beijerland

Het wapen van Zuid-Beijerland werd op 24 juli 1816 door de Hoge Raad van Adel aan de gemeente in gebruik bevestigd.

"Gelozanjeerd van lazuur en goud. Het schild gedekt met een kroon van goud met 3 fleurons, alles van goud, en vastgehouden door 2 klimmende leeuwen in hunne natuurlijke verwen."

Het wapen is afgeleid van het wapen van Beieren, dat in plaats van goud zilver heeft, zoals ook het wapen van Nieuw-Beijerland heeft. Het gebied waarin Zuid-Beijerland is gelegen is in 1557 bedijkt door Lamoraal van Egmont, die het ontstane land noemde naar zijn vrouw, Sabina van Beieren. Dit gebied omvat ook de plaatsen Oud- en Nieuw-Beijerland. Van Ollefen noemt in 1793 als heerlijkheidswapen voor Zuid-Beijerland hetzelfde wapen als voor Nieuw-Beijerland

Hoewel geen aanwijzing in de raadsnotulen zijn gevonden en ook in de begroting geen melding werd gedaan over de aanschaf van een onderscheidingsteken, staat deze wel vermeld in de jaarrekening van 1853. Voor een bedrag van 32,20 werd een onderscheidingsteken aangeschaft. In de bijlagen van de jaarrekening zat nog de rekening van Gebroeders Bouscholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage. De kosten werden verdeeld in 20 gulden voor een penning, 10 gulden voor een ketting. De overige kosten waren 1,80 gulden voor een gedraaide doos met fluweel bekleed en 40 cent verzendkosten.

De penning was van opgedreven zilver, met aan de ene zijde het rijkswapen en aan de andere zijde het gemeentewapen met ornamenten. Zowel het Rijkswapen als gemeentewapen zijn in een reliëf zijn uitgevoerd. Het Rijkswapen heeft een hoog reliëf. Vooral de kroon op het wapenschild van het Rijkswapen valt op door het hoge reliëf en formaat. Het gemeentewapen aan de andere kant van de ambtspenning is ook in hoog reliëf uitgevoerd.

De ketting heeft schakels met een parelrand. Een van de verbindingsschakels bij het onderscheidingsteken heeft een afwijkend reliëf.

De ketting is vergelijkbaar met de keten van de gemeente Puttershoek, Mijnsheerenland en Westmaas.

De zilver- en meestertekens zijn in de ketting geslagen. In een tweetal schakels zijn nog twee zwaarden geslagen. Het meesterteken is aan de binnenkant van de haak voor de penning zichtbaar. Op beide kanten van de penning staat de initialen H.B.

Het meesterteken van G.H. Bouscholte.

De ambtsketen is tijdens de laatste en buitengewone raadsvergadering op 21 december 1983 geschonken aan de toenmalig waarnemend burgemeester en wethouder K. van den Heuvel.

Onderstaande burgemeester had geen ambtsketen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
Onbekend-1850	J. Verhoeven	

De ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1850-1872	A. Vlieland	Ook burgemeester van Klaaswaal en Numansdorp (beide 1820-1872)
1872-1878	J. Schaddelee	
1878-1903	D. Kluifhoofd	Ook burgemeester van Klaaswaal en Numansdorp beide 1872-1908)
1903-1932	A. Zonneveld	
1932-1944	A. Becking	Burgemeester A. Becking bereikte in april 1944 de pensioengerechtigde leeftijd, maar werd pas officieel eervol ontslag verleend in januari 1946
1944-1945	Onbekend	Door inundatie in 1944-1945 waarin veel inwoners niet meer in Zuid-Beijerland woonden, is het waarschijnlijk dat in deze periode geen openbaar bestuur aanwezig was.
1945-1946	J.G. de Zeeuw	Waarnemend, was ook burgemeester van Klaaswaal en Numansdorp
1946-1954	W. Timmerman	
1954-1958	L. Brouwer	
1958-1967	A.A. Schouten	
1967-1983	A. Schout	
1983	K. van den Heuvel	wethouder, daarna waarnemend burgemeester

De herindelingen

Een nieuwe gemeente betekent o.a. ook een nieuw gemeentewapen. Bij het ontstaan van een nieuwe gemeente hoort ook een nieuw ambtsketen. In de jaren 80 van de vorige eeuw, zie je duidelijk de stijl van die tijd, maar ook de hand van de burgemeesters terug. Ambtsketens waren groter en nadrukkelijker aanwezig.

Binnenmaas 1984-2006

Het eerste gemeentewapen van Binnenmaas werd op 25 maart 1985 (K.B. no. 12) aan de gemeente toegekend. Dit wapen kreeg als blazoenering de volgende tekst mee: *"In goud een schuinkruis van keel, beladen met een Sint-Jakobsschelp van goud, boven vergezeld van een lelie met afgesneden voet en onder van een vijfpuntig spoorrad, beide van sabel. Het schild gedekt met een gouden kroon van 3 bladeren en 2 parels".*

In 1984 stelde het college van burgemeester en wethouders de gemeenteraad voor een nieuw ambtsketen aan te schaffen. De ambtsketens van de voormalige gemeenten moesten vanwege het historisch belang bewaard blijven. Het college stelde voor om een nieuw ambtsketen te laten ontwerpen en te vervaardigen. Op advies van de Vakschool van de Stichting Vakopleidingen van Goud- en Zilversmeden te Schoonhoven hadden zij zich gewend tot de heer J.A. van Nouhuys (Jan), zilversmid te 's-Gravenhage. In het voorstel stelden zij voor een krediet van 8.000 gulden vast te stellen voor het ontwerp, vervaardigen en aanschaf van de ambtsketen. Op 26 maart 1985 stemde de gemeenteraad in met het voorstel. De ambtsketen kostte uiteindelijk 7.602 gulden.

Het ontwerp moest een relatie leggen met het water "Binnenmaas".

Jan van Nouhuys heeft dat qua beeld vormgeven, maar ook kunnen uitbeelden middels de letterlijke beweging van de schakels, die zich

gedragen als golfjes. Destijds was deze opdracht aan het begin van de carrière van Jan van Nouhuys.

De zilverterken en meestertekens zijn duidelijk zichtbaar op de ambtsketen. Ook het jaarteken (A) voor het jaar 1985 is duidelijk leesbaar. Het zilverteken van de lopende leeuw met het romeinse cijfer 2 geeft het tweede gehalte zilver aan 83,5% (835/1000).

Het meesterteken van Jan van Nouhuys.

De traditionele ambtspenning is in deze ambtsketen opgenomen in de gehele vormgeving. De schakels geven een golvende indruk.

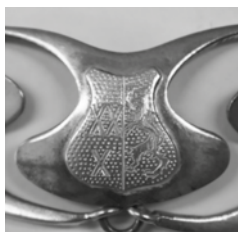
Het Rijkswapen en gemeentewapen zijn gegraveerd.

Op een aantal van de schakels van de ambtsketen zijn in licht reliëf de gemeentewapens van de rechtsvoorgangers zichtbaar.

Het Rijkswapen is uitgebeeld met alleen het wapenschild. De leeuw op het wapenschild draagt de kroon van drie bladen, zoals vastgesteld in 1907. De schilddragende leeuwen en Koningskroon zijn niet weergegeven. In de schakels van de keten heeft iedere gemeentewapen van de voormalige gemeenten (Heinenoord, Maasdam, Mijnsheerenland, Puttershoek en Westmaas) een plek gekregen.

Mijnsheerenland

Westmaas

Maasdam

Puttershoek

Heinenoord

De ambtsketen is gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1984-1990	M.G.M. van Marwijk Kooy	
1990-2005	C. Oversier	
2005-2007	J. de Prieëlle	

Cromstrijen

Het wapen van Cromstrijen is op 4 mei 1984 bij Koninklijk Besluit aan de gemeente toegekend naar aanleiding van de gemeentelijke herindeling van 1 januari 1984, waarbij Klaaswaal, Numansdorp en een deel van Westmaas werden samengevoegd tot één nieuwe gemeente. Het wapen van de gemeente Cromstrijen was qua vorm gelijk aan de wapens van Numansdorp en Klaaswaal. Alleen de kleuren zijn anders.

De beschrijving van het wapen is als volgt:

"In azuur een golvende dwarsbalk, vergezeld van 3 schuinkruisjes, alles van zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van 3 bladeren en 2 parels."

De gemeente Cromstrijen heeft in haar korte bestaan twee ambtsketens gebruikt. De burgemeester van Cromstrijen heeft relatief lang het ambtsketen van een rechtsvoorganger gebruikt. Het gebruikte het ambtsketen van Numansdorp. Omdat de wapenschilden van Klaaswaal, Numansdorp en Cromstrijen slechts in kleur verschillen was dat geen probleem. Pas aan het eind van 1986 werden de eerste stappen gezet voor een nieuw ambtsketen van de gemeente Cromstrijen. In 1987 werd offerte ontvangen van B. van Wijk uit Middelburg voor een ambtsketen. De heer van Wijk was door de burgemeester gevraagd offerte uit te brengen. Tijdens een informele bespreking van de Commissie voor Algemene Bestuurlijke Aangelegenheden op 17 december 1986 is de vormgeving besproken en heeft de heer Van Wijk dit nader toegelicht.

Op 20 februari 1987 besloot het college van burgemeester en wethouders de gemeenteraad voor te stellen een krediet van maximaal 5.000 gulden te voteren. Het bedrag was in de raadsvergadering van 20 januari 1987 al meegedeeld.

Op 17 februari 1987 stelde de raad het krediet beschikbaar voor het ontwerpen en vervaardigen van een ambtsketen en op 19 februari werd de opdracht voor een bedrag van 4.500 gulden verstrekt.

Burgemeester Broekhuis kreeg op 20 oktober 1987, bijna 4 jaar na de herindeling, de ambtsketen omgelegd door de heer D. Schop, het oudste raadslid. De reactie van de burgemeester was dat het sieraad kenmerkend was voor de jaren 80 en voor de streek: *"Het is een keten die past bij de Hoeksche Waard: strak, stevig en sober."* (bron Rotterdamsch Nieuwsblad, regio Zuid, van 21 oktober 1987)

De ambtsketen is een aaneenschakeling van platte zilveren vlakken. De ketting bestaat uit een vierkanten van zilver, waar tussen kleine schakels van vierkant of driehoek zijn gezet. Op deze manier zijn scharnieren in de ketting verwerkt. De schakels zijn "gebrand". De ambtsketen heeft geen sluiting, maar wordt met een kleine ketting op zijn plaats gehouden worden, als deze gedragen werd.

Het Rijkswapen en het gemeentewapen zijn als één geheel aan elkaar verbonden met een scharnier. Beiden wapenschilden zijn in een licht reliëf geslagen.

De zilver- en meestertekens staan in de lange schakel aan de achterkant van de ambtsketen. Het zilverteken van de lopende leeuw met daarbij het Romeinse cijfer II geeft aan dat de ambtsketen van het tweede zilvergehalte 83,5% (835/1000) is. Het jaarteken "C" geeft aan dat ambtsketen in 1987 gemaakt is. De penning draagt het meesterteken van L. van Wijk te Middelburg.

Het meesterteken van L. van Wijk.

In 2006 werd een nieuw ambtsketen aanschaf. Ambtsketens uit de jaren tachtig van de vorige eeuw waren, in ieder geval in de Hoeksche Waard, grootser gemaakt met grote ketting. Niet iedere burgemeester had de bouw van zijn of haar voorganger, waarvoor de ambtsketen destijds gemaakt was.

In de vergadering van het Presidium¹⁷ werd op 23 januari 2006 het voorstel voor een nieuw ambtsketen besproken. Op 28 februari 2006 ging het presidium akkoord met de offerte van Koninklijk Begeer BV (€ 6.035,-). De reden voor de vervanging van het ambtsketen was dat de ambtsketen niet meer aan de criteria voldeed. Bovendien was het gevoel dat het ambtsketen uit 1987 meer op een harnas leek, dan op een ambtsketen. Via de tweede Managementrapportage (MARAP) 2006 werd verantwoording afgelegd over de aanschaf van de ambtsketen. De offerte werd in maart 2006 bevestigd en begin mei werd een aantal loodafslagen ter goedkeuring ontvangen. De gemeente Cromstrijen ontving in juni 2006 een reactie waarom er niet gekozen was voor een lokale leverancier.

De tweede ambtsketen is een in uniek vervaardigd exemplaar. De eerste schakels bevatten de gemeentewapens en naam van de voormalige gemeenten Numansdorp en Klaaswaal. De andere schakels van de ketting zijn gevormd uit twee vergezichten. De schakel met het water en zeil staat voor Numansdorp en de schakel met de dijk en de aren voor Klaaswaal.

De penning van de ambtsketen is in een laag reliëf uitgevoerd/geslagen? Op de kant van het gemeentewapen is in een buitenste cirkel de naam van de gemeente in laag reliëf aangebracht. In het midden is het gemeentewapen in laag reliëf zichtbaar. De penning van de ambtsketen is geslagen. Het Rijkswapen is in licht reliëf uitgevoerd en ook het gemeentewapen is reliëf uitgevoerd. Op de kant van het gemeentewapen Boven het wapenschild staat de tekst "GEMEENTE" en onder het schild "CROMSTRIJEN". In het midden is het gemeentewapen zichtbaar.

¹⁷ Het presidium is een vergadering tussen de fractievoorzitters en voorzitter van de gemeenteraad. Werd ook wel seniorenconvent genoemd.

De penning draagt het meesterteken van Koninklijke Begeer uit Voorschoten. In de achterkant van het deel van de ketting waar de penning aan hangt staan de meestertekens en de zilvermerken. De keten is gemaakt van het 1e gehalte zilver (92,5%). Het jaarteken in de penning geeft aan dat de ketting gemaakt is in 2006.

Het meesterteken van Koninklijke Begeer BV uit Voorschoten.

De eerste ambtsketen van de gemeente Cromstrijen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1984-1998	E.W.H. Broekhuis	
1998-2000	R.L. Bosua-van Gelderen	Waarnemend
2000-2003	J. Heijkoop	Waarnemend
2003-2006	D. Kraaijeveld	Waarnemend

De tweede ambtsketen van de gemeente Cromstrijen is vanaf juni 2006 achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
2003-2006	D. Kraaijeveld	Waarnemend
2006-2011	G.A.A.J. Janssen	
2011	F.D. van Heijningen	Waarnemend
2011-2018	J.J. Luteijn	

Korendijk

Korendijk is op 1 januari 1984 ontstaan uit een samenvoeging van de gemeenten Goudswaard, Nieuw-Beijerland, Piershil en Zuid-Beijerland. Het eiland Tiengemeten hoorde ook bij Korendijk.

Het wapen van Korendijk is op 7 september 1984 bij Koninklijk Besluit aan de opnieuw opgerichte gemeente Korendijk toegekend.

De oude gemeente Korendijk (dat een blauw schild met een zilveren paal gekroond met een markiezenkroon voerde) was in 1817 opgegaan in Goudswaard en Piershil, die in 1984 weer werden samengevoegd, ditmaal samen met Nieuw-Beijerland en Zuid-Beijerland.

De beschrijving van het wapen is als volgt: “*In azuur 3 korenaren van goud, komende uit een schildvoet, golvend doorsneden van goud en sinopel; een schildhoofd, schuin spitsgeruit van azuur en zilver. Het schild gedekt door een gouden kroon met 5 bladeren en gehouden door 2 leeuwen van goud, getongd en genageld van keel.*”

Het wapen is samengesteld uit een sprekend element: korenaren, komende uit een gouden schildvoet (de dijk), de golvende dwarsbalk uit het wapen van Piershil, het schildhoofd uit de beide wapens van Zuid en Nieuw Beijerland, de kroon van Goudswaard en de leeuwen van Zuid-Beijerland.

Na de gemeentelijke herindeling per 1 januari 1984 waarbij de gemeenten Goudswaard, Nieuw-Beijerland, Piershil en Zuid-Beijerland zijn samengevoegd tot de gemeente Korendijk, was het noodzakelijk een nieuwe keten te ontwerpen voor de nieuwe gemeente.

In mei 1984 ontving de gemeente Korendijk twee offertes voor het ontwerpen en vervaardigen van een nieuw ambtsketen van J.W.M. Kloosterman en Koninklijk Begeer BV. Op 24 juli 1984 besprak het college van burgemeester en wethouders het concept raadsvoorstel en op 28 augustus 1984 keurde de gemeenteraad van Korendijk het krediet voor het ontwerpen en vervaardigen van een ambtsketen goed. Gekozen werd voor de offerte van J.W.M. Kloosterman. Afweging hierin was dat de offerte zeer aantrekkelijk was, gelet op de kwaliteit, de esthetische uitvoering, waarbij mede aandacht geschonken werd aan de historische en huidige betekenis van de keten, het representatieve karakter en de prijs.

In de vergadering van 28 augustus werd nog wel de suggestie gedaan om van twee ambtsketens 1 nieuwe te maken. Maar dit werd sterk ontraden, aangezien het niet mooi is en er bovendien geen geld mee verdiend wordt, volgens de voorzitter. De kosten voor de keten, inclusief etui en reiskoffer waren 8.925 gulden, inclusief 19% btw. Het krediet bedroeg 9.000 gulden (afgerond). Na de vereiste goedkeuring van College van GS op 23 oktober 1984 werd de opdracht op 26 november 1984 gegeven voor het vervaardigen van de ambtsketen. Het college van B&W keurde in haar vergadering van 20 november 1984 het ontwerp goed. Het was in de archieven niet duidelijk wanneer de ambtsketen geleverd is of wanneer deze voor het eerst gebruikt is door burgemeester Kolbach.

Bij het ontwerpen van de ambtsketen is aandacht geschonken aan de historische en huidige betekenis van de keten. De ambtsketen bestaat uit vol ornament zilver. Op de keten de wapens van de vier voormalige gemeenten. Op de penning, hangende aan de keten, aan de voorzijde het gemeentewapen van Korendijk en aan de achterzijde het rijkswapen. De penning is bij dit ambtsketen niet de traditionele ronde penning, maar er is gebruik gemaakt van de overeenkomstige elementen van het Rijkswapen en gemeentewapen. De leeuwen, kroon komen tenslotte in beide wapens voor. Hierdoor verschilt eigenlijk alleen het wapenschild per zijde. De schakels van de keten zijn zodanig gemaakt dat zij vanzelf een rond geheel vormen.

In de sluiting van de keten staan de zilvermerken. Een zestal zwaarden, maar ook de Minerva en de lopende leeuw met het Romeinse cijfer II. Dit geeft aan dat de ambtsketen van het tweede zilveragehalte 83,5% (835/1000) is. Het jaarteken "A" geeft aan dat ambtsketen in 1985 gemaakt is en niet 1984, zoals eerder gedacht werd. De meestertekens staan op twee plaatsen. Aan de zijde van het Rijkswapen staat het meesterteken links onder de schilddragende leeuw. Ook in één van de schakels is het meesterteken geslagen.

Het meesterteken van J.W.M. Kloosterman.

De wapenschilden van de voormalige gemeente zijn als schakels verwerkt in de keten.

Goudswaard

Zuid-Beijerland

Nieuw-Beijerland

Piershil

In november 2006 kreeg het ambtsketen van Korendijk een opknapbeurt, waarbij de schakels gesoldeerd werden en de kroon werd hersteld. De reparaties werden verricht door Koninklijk Begeer BV in de periode tussen 4 en 14 december 2006. De ambtsketen van Korendijk werd opgeborgen in een grote aparte koffer. Vanwege de afmeting van het ambtsketen en het gewicht is later besloten om een handzamer formaat aan te schaffen.

Hierbij werd gebruik gemaakt van de ketting van het ambtsketen van een andere gemeente, namelijk die van de voormalige gemeente Piershil. Een losse ronde penning met het gemeentewapen van Korendijk, maar zonder Rijkswapen werd aan de keten toegevoegd. Deze penning is in 2001 gemaakt door de Oud-Beijerlandse goud- en zilversmeden In 't Veld & Partners. Op de achterkant van de penning staan de zilver- en meestertekens. De contouren van het wapen zijn met de hand uit een plaat van 0,8 mm zilver gezaagd. Op de plaat werden de ogen, manen, poten en nagels van de leeuwen gegraveerd. De Korenaren en ruiten op het schild werden ook gegraveerd. De kosten werden waarschijnlijk binnen de begrotingspost "representatie" opgevangen. De nieuwe burgemeesterspenning kostte 1200 gulden exclusief btw.

Het meesterteken van In 't Veld & Partners.

De staande leeuw met daarin het cijfer I. Dit geeft het zilveragehalte van 92,5 % aan. Het jaarteken van de penning is R voor 2001. In november 2006 kreeg het oude keten van Piershil nog een opknapbeurt. De schakels waren schoongemaakt en vijf schakels werden toegevoegd. De opbergkoffer voor dit keten dateert uit 2006 en was onderdeel van de werkzaamheden van Koninklijk Begeer BV.

De ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de volgende burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1984-2001	B. Kolbach	Was vanaf 1977 al burgemeester van Goudswaard, Nieuw-Beijerland en Piershil.
2001-2006	G.J. Fleers	Waarnemend
2006-2013	R.W.J. Melissant-Briene	
2013-2018	S. Stoop	Waarnemend

Binnenmaas 2007-2018

Het tweede gemeentewapen van de gemeente Binnenmaas, dat op 13 oktober 2009 werd toegekend, heeft als blazoen de volgende tekst meegekregen:

"In goud een golvende dwarsbalk van keel, beladen met een schelp van goud, boven vergezeld van een lelie met afgesneden voet en beneden van een vijfpuntig spoorrad, beide van sabel; het geheel omgeven door een schildzoom van sinopel. Het schild gedekt door een kroon van drie bladeren en twee parels."

Pas op 9 maart 2010 werd door de gemeenteraad besloten een nieuw ambtsketen te laten vervaardigen. Dit had te maken met de goedkeuring door de Hoge Raad van Adel in november 2009. Het college van burgemeester en wethouders stelde voor het ontwerp van de Oud-Beijerlandse goud- en zilversmeden In 't Veld & Partners te kiezen. Het uiteindelijke ontwerp is van E. in 't Veld (Els) afkomstig. De kosten voor het ontwerp en vervaardigen van de ambtsketen waren 2.190 euro.

Voor het ontwerp waren een aantal randvoorwaarden meegegeven:

- eenvoudig van uitvoering
- eenvoudig mee te nemen in het colbert
- voldoende van lengte

Het uiteindelijke ontwerp is aan voor- en achterzijde te gebruiken, heeft grote vlakken zilver in verband met krassen en volume (bij het meenemen in het colbert), raakt niet in de knoop en is in lengte verstelbaar. De ketting heeft voor het verstellen van lengte de mogelijkheid om 3 schakels uit te nemen.

De contouren van het gemeentewapen zijn uit een plaat zilver van ca. 1 mm gezaagd. Hierna is deze in de penning gesoldeerd. Tot slot zijn het hardschild dwarsbalk, lelie, spoorrad, schelp en lofwerk en edelstenen met de hand gegraveerd, inclusief de arcering die de heraldische kleuren in het gemeentewapen symboliseren. Aan de keerzijde is het Rijkswapen geslagen.

De keten is gemaakt van het 1e gehalte zilver (92,5%), is voorzien van het meesterteken en het Rijkskeurmerk en jaarlettermerk. De schakels zijn gegoten en bestaan uit twee cirkels met een dwarse verbinding.

Het meesterteken van In 't Veld & Partners.

In de tijdsperiode van het bestaan van de gemeente Binnenmaas heeft alleen burgemeester A.J. Borgdorff de ambtsketen gedragen. In zijn afwezigheid namen de locoburgemeesters zijn rol waar. In enkele gevallen werd een ambtsketen van een van de oude kernen gebruikt. Dit gebeurde over het algemeen op momenten dat er twee of meer plechtigheden tegelijk op verschillende locaties of in meerdere dorpskernen plaats vonden.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
2007	A.J. Pijlman	Waarnemend burgemeester, gebruikte ambtsketens van rechtsvoorgangers
2007-2018	A.J. Borgdorff	

Hoeksche Waard

Het wapen van de gemeente Hoeksche Waard werd op 17 september 2019 bij Koninklijk Besluit aan de gemeente in gebruik bevestigd. Sinds 1 januari 2019 vallen alle voormalige gemeenten van het eiland Hoeksche Waard onder de nieuwe gemeente. Alle wapens van de gemeenten zijn hierdoor komen te vervallen.

De blazoenering van het wapen luidt als volgt:
"Gedeeld; I in goud een golvende dwarsbalk van azuur, vergezeld van drie schuinkruisjes van keel; II schuinrechts spitsgeruit van azuur en zilver; het geheel omgeven door een versmalde schildzoom van sinopel. Het schild gedekt met een gouden kroon van vijf bladeren en gehouden door twee leeuwen van goud, getongd en genageld van keel."

De Maatschappij voor Nijverheid en Handel departement Hoeksche Waard heeft de ambtsketen aan de nieuwe gemeente Hoeksche Waard geschonken. De fractievoorzitters in de gemeenteraad gaven aan dat zij aangenaam getroffen waren door deze verbindende geste vanuit de samenleving. Het idee om een ambtsketen te schenken, werd in 2018 besproken met alle politieke geledingen, de huidige bestuurders, de beoogde gemeentesecretaris en de beoogde raadsgriffier.

Het ontwerp van de ambtsketen is van de Oud-Beijerlandse goud- en zilversmeden In 't Veld & Partners. De Maatschappij voor Nijverheid en handel wilde, als voorstander van één gemeente, de eenheid tussen de dorpen tot uitdrukking brengen.

Voor de ambtsketen is veel gebruik gemaakt van zogenaamd gebrand zilver dat een ongelijk oppervlak heeft. Dit staat symbool voor het fysieke ontstaan van een groot deel van de Hoeksche waard, namelijk na de St. Elisabethvloed van 1421, waardoor een moerasachtig gebied met slikken en gorzen ontstond. De ambtsketen bestaat uit vier onderdelen: een rugstuk, een buikstuk, schakels en een burgemeesterspenning.

De schakels, in totaal veertien stuks, zijn omlijst door een strakke rand, die verwijst naar de dijken die zorgden voor de inpoldering van het gebied. Aan elke kant zeven en verbonden met zeskantige tussenschakels. Op de schakels staan de gemeentenamen van vóór de herindeling van 1984 zijn gegraveerd. De namen staan door elkaar en in een praktische en evenwichtige verdeling waarbij de huidige verbanden en verbindingen tussen de dorpen zijn losgelaten. In de keten is opgenomen een verstelcollier zodat de keten gemakkelijk is aan te passen aan de lengte van de drager.

In de ambtsketen is gebruik gemaakt van een zogenaamd rugstuk dat geheel bestaat uit gebrand zilver, ook weer omlijst met een strakke rand verwijzend naar de bedijking. In dit gebrande zilver is een verhoogde hoogglans zilveren plaat opgenomen die de contouren volgt van de Hoeksche Waard en het eiland Tiengemetten. Het rugstuk dient ook als een zgn. contragewicht dat voorkomt, dat de druk van de ambtsketen niet in de nek van de drager komt, maar geheel op de schouder rust. In het midden van het buikstuk is wederom gebruik gemaakt van gebrand zilver en een rand voor de bedijking. In het buikstuk is een mechaniek aangebracht waardoor de burgemeesterspenning eenvoudig is te keren voor die gelegenheden waar het protocol voorschrijft dat het Rijkswapen zichtbaar dient te zijn. Het Rijkswapen is een geabstraheerd wapen, zoals de Rijksoverheid op dit moment gebruikt.

De ambtspenning kan gedraaid worden om zo het gemeentewapen of het Rijkswapen te tonen. Om te voorkomen dat de penning blijft draaien is een eenvoudig, maar effectieve vergrendeling aangebracht. Door de penning een klein stukje omhoog te schuiven wordt penning ontgrendeld en kan deze gedraaid worden.

Tot het moment dat het gemeentewapen vastgesteld was, stond het nieuwe logo op die plaats op de penning. Op 12 december 2019, bij het ontvangst van het wapendiploma van het nieuwe gemeentewapen, droeg burgemeester Veldhuijzen voor de eerste keer het ambtsketen met het gemeentewapen. In 't Veld & Partners hadden het ambtsketen aangepast en het logo vervangen door het nieuwe gemeentewapen. Het Rijkswapen wordt getoond in de gestileerde opmaak van de Rijksoverheid. Ieder los onderdeel is uit zilver gezaagd en gemonteerd op het vlak van gebrand zilver. Het gemeentewapen is uit zilver gezaagd. Het wapen is daarna gegraveerd en op de penning gesoldeerd.

De keten is gemaakt van het 1e gehalte zilver (92,5%), voorzien van het meesterteken en het Rijkskeurmerk en jaarlettermerk I. De ambtsketen is in 2018 gemaakt. De merktekens staan op de achterzijde van het verbindingsdeel

tussen ambtspenning en ketting. Het rugstuk van de ambtsketen is een contragewicht om de ambtsketen in balans te kunnen dragen.

De officiële overhandiging van het ambtsketen was op 2 januari 2019 tijdens de eerste raadsvergadering van de nieuwe gemeenteraad aan burgemeester Peter van der Velden.

De gemeente HW is na de herindeling in 2019 zo groot geworden, dat het regelmatig voorkomt dat de burgemeester of locoburgemeester tegelijk ergens aanwezig zijn. Herdenking of andere plechtigheden zijn vaker op hetzelfde moment. Om te zorgen dat de burgemeester of locoburgemeester met een ambtsketen aanwezig is, heeft de gemeente Hoeksche Waard in 2020 een tweede ambtsketen aangeschaft. Dit keten wijkt op een aantal punten af van de "echte" ambtsketen. De schakels, verbindingsdelen en contragewicht zijn open, terwijl de ambtsketen voor de burgemeester dichte elementen heeft.

De keten is gemaakt door In 't Veld en Partners uit OBL. De keten is gemaakt van het 1e gehalte zilver (92,5%), voorzien van het meesterteken en het Rijkskeurmerk en jaarlettermerk K. De merktekens staan aan de achterzijde van het verbindingsdeel tussen ambtspenning en ketting.

Het meesterteken van In 't Veld & Partners.

Amtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
2019	P.A.C.M. van der Velden	Waarnemend
2019	G. Veldhuijzen	Waarnemend
2019	J.P.J. Lokker	Waarnemend
2020-2022	A.P.J. van Hemmen	
2022-	C.B. Aptroot	Waarnemend

De kinderburgemeester

Op 1 december 2021 waren er al 87 kinderburgemeesters in Nederland. Zij en kinder- of jongerenraden vullen een rol in de jongerenparticipatie. In gemeente Hoeksche Waard is de oorsprong van de kinderburgemeester terug te voeren op het participatiebeleid van de gemeente.

Met de kinderburgemeester laat gemeente Hoeksche Waard zien de betrokkenheid van kinderen en jongeren te waarderen en te bouwen aan een stevig fundament. En om te zorgen dat de jeugd voldoende bagage meekrijgt op het gebied van meedenken, meedoen en actief burgerschap op weg naar de volwassenheid. Uiteindelijk komt naast de kinderburgemeester een Jongerenraad Hoeksche Waard (JHW). Een jaar lang mag de kinderburgemeester zijn taak vervullen naast de burgemeester.

Kinderen uit groep 7 konden een e-mail en/of filmpje naar de gemeente sturen, waarin ze vertellen waarom ze kinderburgemeester willen worden. Een samengestelde jury (bestaande uit de burgemeester, de adviseurs Opvoeden en Opgroeien en Communicatie) kozen 3 tot 5 kandidaten.

De jury droeg de kinderburgemeester voor. Uiteindelijk werd de eerste kinderburgemeester geïnstalleerd tijdens de raadsvergadering op 25 januari 2022. Tijdens deze raadsvergadering werd Chris Buitendijk uit Oud-Beijerland als 1e kinderburgemeester geïnstalleerd.

Bij een kinderburgemeester hoort uiteraard ook een ambtsketen. Deze speciale ambtsketen wisselt ieder jaar van drager. Reden voor de gemeente Hoeksche Waard om een keten te laten maken, welke voor iedere kinderburgemeester geschikt is. De ketting is gemaakt van meerdere achtvormige gegoten schakels. In vier tussenschakels symboliseren silhouetten van twee meisjes- en twee jongenshoofden de Rechten van het Kind. Burgemeester Van Hemmen wilde dit graag zien in het ontwerp. In ieder silhouet is subtiel nog een specifiek element toegevoegd. Zo zijn een wereldbol, sleutel, ballon en toeter te zien.

De ballon staat voor het spelende kind en het recht om te spelen. Een veilige omgeving wordt verbeeld door de sleutel. Ook het recht op privacy kent een sleutel als symbool. De toeter symboliseert het recht

om mee te doen en kan ook opgevat worden als megafoon, die staat voor jongerenparticipatie. Tot slot geeft de wereldbol aan dat kinderen en jongeren recht op onderwijs hebben.

De penning is anders dan de die van de "grote" ambtsketen. In plaats van gemeente of rijkswapen is gekozen voor de kenmerkende contouren van de gemeente. In een zeskant zijn de Hoeksche Waard en ook Tiengemeten duidelijk zichtbaar. Op het eiland van de Hoeksche Waard is niet het gemeentewapen afgebeeld, maar is het logo van de gemeente zichtbaar.

Dit logo is ontworpen door Trend Reclame & Advies uit Oud-Beijerland. De letters HW zijn gepositioneerd in de vorm van het eiland. Voor ieder dorp en buurtschap is aandacht in de nieuwe gemeente Hoeksche Waard. Met elkaar zijn we één. Het uitroepteken in de H staat voor daadkracht en vastberadenheid. Maar de stip van het

uitroepteken is ook een knipoog naar het eiland Tiengemeten, dat een bijzonder onderdeel is van de Hoeksche Waard.

Het streven naar samenwerking met inwoners en een efficiënte en goede dienstverlening komen tot uiting in de handdruk in de letter H.

De lettercombinatie HW staan binnen en buiten de regio bekend als afkorting van Hoeksche Waard. Dit maakt het logo herkenbaar. De kleuren van het logo van de gemeente zijn groen en blauw en staan voor de natuur en het water dat de Hoeksche Waard rijk is. Op de keten is het logo niet van kleur voorzien.

Het logo is fris en modern. Hierdoor past het goed bij de keten van de kinderborgemeester.

De keten is gemaakt door In 't Veld en Partners uit Oud-Beijerland. De keten is gemaakt van het 1e gehalte zilver (92,5%). Het meesterteken, een Minerva, het Rijkskeurmerk en het jaarlettermerk L staan op de achterzijde van de Hoeksche Waard in de penning.

Het meesterteken van In 't Veld & Partners.

Overzicht ambtsketens per zilversmid

Zilversmid	Gemeente	Jaar
Gebr. Bouscholte	Goidschalxoord	1853
Gebr. Bouscholte	Heinenoord	1853
Gebr. Bouscholte	Mijnsheerenland 1	1853
Gebr. Bouscholte	Oud-Beijerland 1	1853
Gebr. Bouscholte	Puttershoek ketting	1853
Gebr. Bouscholte	Strijen	1853
Gebr. Bouscholte	Westmaas en Group	1853
Gebr. Bouscholte	Zuid-Beijerland	1853
Gerritsen en Van Kempen N.V.	's-Gravendeel keten	1930
Gerritsen en Van Kempen N.V.	Mijnsheerenland 2	1949
In 't veld & Partners	Binnenmaas 2007-2018	2010
In 't veld & Partners	Hoeksche Waard	2018
In 't veld & Partners	Korendijk 2 penning	2001
In 't veld & Partners	Oud-Beijerland 3	2009
In 't veld & Partners	Hoeksche Waard loco	2020
In 't veld & Partners	Hoeksche Waard	2021
	kinderburgemeester	
J.A. van Nouhuys	Binnenmaas 1984-2006	1985
J.M. van Kempen	's-Gravendeel penning	1853
J.M. van Kempen	Klaaswaal ketting	-
J.M. van Kempen	Nieuw-Beijerland 1	1853
J.M. van Kempen	Piershil	1853
J.M. van Kempen	Puttershoek penning	1853
J.W.M. Kloosterman	Korendijk 1	1985
Koninklijke Begeer BV	Cromstrijen 2	2006
Koninklijke Begeer BV	Nieuw-Beijerland 3 penning	1982
Koninklijke Begeer BV	Oud-Beijerland 2	1967
Koninklijke Begeer BV	Piershil ketting	1959
L. van Wijk	Cromstrijen 1	1987
L.A. de Vries	Klaaswaal	1853
L.A. de Vries	Numansdorp	1854
onbekend	Goudswaard 1	1853
onbekend	Maasdam	-
Van Kempen en Begeer NV	Goudswaard 2	1945/1946
Van Kempen en Begeer NV	Nieuw-Beijerland 2	1946

Begrippenlijst

Ambtsketen	Ketting die een burgemeester draagt bij officiële gelegenheden als blijk van zijn waardigheid
Andreaskruis of Andrieskruis	Een kruis dat schuin staan. Twee diagonalen van een rechthoek
Azur of Azuur	Kleur blauw voor wapenschilden
Blazoën	De officiële beschrijving van een wapen
Branden	Bewerken van zilver waardoor een licht reliëf ontstaat
Brocheren	In zijn geheel over de onderliggende vlakken plaatsen
Drijven of opgedreven	Het zilver van de achterkant in vorm tikken/slaan
Dwarsbalk	Een balk in een balklaag die dwars of haaks tussen twee andere balken loopt
En Chef	In het schildhoofd geplaatst
En pointe	In de schildvoet geplaatst
Fasce	Een roede
Fleuron	Een kroonblad
Heerlijkheid	Een bezitting van een heer, waaraan bepaalde heerlijke rechten zijn verbonden
Heraldiek	Kennis van wapenschilden
Keel	Kleur rood voor wapenschilden
Kepers	Twee stroken rechts en links diagonaal over het veld gericht, die elkaar in het boven-midden van het schild raken
Keten	Ketting
Korenschoof	Samengebonden korenhalmen
Lazuur	Kleur blauw voor wapenschilden
Lofwerk	Nabootsing van bladeren als versiering
Lozanje of Gelozanjeerd	Ruiten
Natuurlijke verwen	Natuurlijke kleuren
Onderscheidingsteken	Herkenningsteken
Pal	Paal, een horizontaal in een aantal verdeeld vlak
Parti	Gedeeld
Relikwie	Vereerd voorwerp
Sabel	Kleur zwart voor wapenschilden
Sautoir	Een schuinkruis. Een kruis dat schuin staan. Twee diagonalen van een rechthoek

Schildhoofd	Het veld dat boven aan het wapenschild is geplaatst
Schildhouder	Een figuur dat een wapenschild vasthoudt.
Schildvoet	Het veld dat onder aan het wapenschild is geplaatst
Schildzoom	Een om het wapen aangebrachte rand
Schuinkruis	Een kruis dat schuin staan. Twee diagonalen van een rechthoek
Sijnopie of Sinopel	Kleur groen voor wapenschilden
Spoorrad	Een rond-doorboorde vijfpuntige ster
Veld	Oppervlakte van het schild
Wapen	Herkenningssymbolen en/of symbolen
Wapenmantel	Geplooid, al dan niet opgebonden mantel

Geraadpleegde bronnen

Catalogus 'Nederlands zilver 1815-1960' (1961),
Gemeentemuseum Den Haag.

Gemeentewapens in Nederland (1989), VNG-Uitgeverij.

Koonings, W. (1995), Meestertekens van Nederlandse goud- en
zilversmeden, 1814-1963, Staatsuitgeverij.

Lodder, D. (1993), 400 jaar 's-Gravendeel, blz. 55-57.

Molen-den Outer, B. ter (1979), Ambtsketens van burgemeesters in
Nederland, Stichting Gemeentelijk Cultuurfonds.

Veld, P.J. in 't (2005), Burgemeesters van Oud-Beijerland 1852-2005.

Zeeman, J. (1975), Familiewapens, Teeuwen.

Gemeentearchief Hoeksche Waard

Hoge Raad van Adel

In 't Veld & Partners

Regionaal Archief Dordrecht

Waarborg Holland

Luteijn, J.J.

Flieringa, H.J.

Internetbronnen

www.wikipedia.nl
www.historischcentrumleeuwarden.nl
www.burgemeesters.nl
wetten.overheid.nl
www.modemuze.nl
data.collectienederland.nl
www.gzu-online.com
www.piershil.com
www.kinderburgemeesters.nl/

Illustraties wapens: Wikipedia

Illustraties modellen: Cultuurfonds BNG

Foto's ketens op buste: Arno Hoogwerf fotografie

Ambtsketens van de Hoeksche Waard (1853-2021)

A.C. van der Hoek

In opdracht van gemeente Hoeksche Waard

ISBN 9 789083 123004

2022

Ondanks alle aan de samenstelling van dit boek bestede zorg kan noch de uitgever, noch de auteur aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade die het gevolg is van enige fout in deze uitgave.

De gemeente heeft getracht alle rechten met betrekking tot de in deze publicatie opgenomen afbeeldingen te achterhalen. Zij die menen rechten te kunnen doen gelden kunnen contact opnemen met de gemeente (info@gemeentehw.nl).

Inhoud

Voorwoord	5
Inleiding	7
Historisch kader	8
Historisch kader	9
Vormen ambtsketens	14
Eigendom ambtsketen	27
Technieken	28
Sinds 1853	31
Goidschalxoord	32
Goudswaard	35
's-Gravendeel	41
Heinenoord	45
Klaaswaal	49
Maasdam	53
Mijnsheerenland	57
Nieuw-Beijerland	65
Numansdorp	71
Oud-Beijerland	75
Piershil	85
Puttershoek	93
Strijen	97
Strijensas	101
Westmaas en Group	103
Zuid-Beijerland	107
De herindelingen	111
Binnenmaas 1984-2006	113
Cromstrijen	117
Korendijk	125
Binnenmaas 2007-2018	133
Hoeksche Waard	137
De kinderburgemeester	143
Overzicht ambtsketens per zilversmid	146
Begrippenlijst	147
Geraadpleegde bronnen	149

Voorwoord

In het Erfgoedbeleid en in het plan voor Archiefbeheer van de gemeente Hoeksche Waard hebben we als doelstelling opgenomen om met enige regelmaat een publicatie te laten verschijnen over bijzondere objecten, archiefstukken of historische verhalen, die betrekking hebben op ons prachtige eiland met zijn rijke en gevarieerde geschiedenis.

De gemeente Hoeksche Waard is op 1 januari 2019 gevormd, waardoor het hele eiland en het eiland Tiengemeten onder een gemeentebestuur zijn samengebracht. Dit gemeentebestuur telt tientallen voorgangers met even zoveel burgemeesters aan het hoofd. Een burgemeester wordt herkend aan zijn ambtsketen. Over de verschillende ambtsketens die verbonden zijn aan de gemeente Hoeksche Waard en haar voorgangers, alsmede de historie en hiermee verbonden verhalen gaat deze publicatie. Deze ambtsketens zijn tezamen als collectie opgenomen in het Erfgoedregister van de gemeente, zoals bedoeld in de Erfgoedwet. Een prachtig onderwerp zodoende voor een publicatie in onze historische reeks.

Deze publicatie is tot stand gekomen dankzij de inzet van onze senior medewerker Archief en enthousiast onderzoeker van de geschiedenis, Arjan van der Hoek. Dankzij zijn inzet zijn de meeste van de ambtsketens weer in het bezit of in bruikleen gekomen van onze gemeente. Namens het gemeentebestuur wil ik Arjan heel hartelijk dank zeggen voor al zijn inspanningen en dit mooie en tastbare resultaat.

Dit prettig leesbare boekwerkje geeft een mooi overzicht van de ontstaansgeschiedenis van de ambtsketen als symbool van de burgemeester en per (voormalige) gemeente een beschrijving van de verschillende ambtsketens. Het vormt ook een praktisch naslagwerk bij de expositie, die in Museum Hoeksche Waard te Heinenoord wordt georganiseerd over deze bijzondere objecten

Ik wens u veel leesplezier toe met deze uitgave Ambtsketens van de Hoeksche Waard.

Harry van Waveren
Wethouder Cultuur en Erfgoed

Maasdam, 8 maart 2022

Inleiding

De ambtsketen, de keten met de ambtspenning, die burgemeesters dragen, spreekt enorm tot de verbeelding. Het is een zichtbaar teken van zijn of haar waardigheid. Iedereen die een burgemeester tijdens officiële gebeurtenissen ziet, herkent hem of haar direct. Ook in de wereld van cartoons wordt een burgemeester altijd met de ambtsketen afgebeeld en iedereen weet dan dat het een burgemeester betreft.

Al tijdens het documenteren van de collectie van de gemeente Binnenmaas viel mij op dat er maar weinig meer bekend is over de ambtsketens, behalve dat deze door de burgemeester gedragen wordt. Mijn nieuwsgierigheid was gewekt naar meer informatie over deze ambtsketens. Het zijn toch “cultuurhistorische voorwerpen” die een gewone burger zelden of nooit in zijn handen zal krijgen. Achter al deze verschillende ambtsketens zit een eigen verhaal, die door de tijd heen vergeten is.

In 1979 is een uitgebreid boek over de ambtsketens in Nederland verschenen. Dit boek bevatte helaas weinig informatie over de ambtsketens van de gemeente Hoeksche Waard en haar rechtsvoorgangers. Een uitvoerig onderzoek, waarbij uiteindelijk ruim 200 dossiers zijn geraadpleegd, leverde schriftelijk bewijs naar de herkomst van de ambtsketens. In dit boek heb ik getracht de algemene informatie over ambtsketens samen te vatten en de specifieke ambtsketens van de Hoeksche Waard te beschrijven en te documenteren.

De zoektocht leverde uiteindelijk een paar onverwachte ontdekkingen op. Iedere keer kwam er wel een nieuwe uitdaging om uit te zoeken, om zo het verhaal van deze ambtsketens compleet te maken. De historie van de ambtsketens was soms eenvoudig te achterhalen, maar bij een aantal ambtsketens en gemeenten was er meer om te onderzoeken en werd het verhaal dan ook uitgebreider. Aan het eind van het documenteren bleek dat de gemeenten in totaal 31 ambtsketens gebruikt hebben. Twee ambtsketens zijn thans in particuliere bezit. Verondersteld werd dat 6 ketens vermist of gestolen waren, maar door een online bezoek aan de collectie van het waterschap Hollandse Delta kwam 1 ambtsketen letterlijk en figuurlijk weer boven water. Uiteindelijk zijn alle ambtsketens van de Hoeksche Waard bij elkaar gebracht en zijn ze als cultureel erfgoed verzameling aangewezen door het college van de gemeente Hoeksche Waard.

Historisch kader

Een ambtsketen is in Nederland
het onderscheidingsteken voor de
burgemeester of vervanger.
De herkomst van de ambtsketen wordt in
dit hoofdstuk belicht.

De traditie van de ambtsketens voor Nederlandse burgemeesters is bijna 170 jaar oud. Toch zijn oudere voorbeelden bekend van vergelijkbare ketens. De Staten-Generaal hadden sinds 1628 het gebruik om buitenlandse ambassadeurs met penningen te belonen. Op deze penningen waren de wapens van de Republiek der Verenigde Nederlanden en van de Zeven Provinciën afgebeeld. Voor 1628 werden trouwens al Triumfpenningen uitgereikt. Zo kregen zeehelden gouden ketens voor hun prestaties. Ook de VOC gaf gouden ketens of eretekens als teken van erkenning voor bewezen diensten.

De schuttersgilden¹ kenden een lange en glorierijke geschiedenis. Zij waren een gilde dat ook een keten bezat. Dit was de keten voor de schutterskoning. Aan deze ketens hing echter geen penning, maar een gekroonde gaai. Toch is dit type keten al te vergelijken met de ambtsketen voor burgemeesters.

*Keten van het schuttersgilde te Vlissingen, circa 1550
(Rijksmuseum Amsterdam)*

¹ Een groep burgers, die militaire taken op zich hadden genomen, om hun stad of dorp te beschermen en verdedigen bij een aanval.

In de 19e eeuw kwam de keten opnieuw 'in de mode'. De algemene regeling van de onderscheidingsteken van de burgemeester had ook een formele voorgeschiedenis. Op 4 januari 1824 was een Koninklijk Besluit (KB) nr. 108 van kracht geworden t.a.v. het dragen van een ambtskostuum van de burgemeesters in de steden.

De plattelandsburgemeesters kregen later voorschriften hierover. In 1825 zorgde het reglement op het bestuur ten platte lande dat de functie van schout veranderde. Vanaf 23 juli 1825 werden zij aangeduid als burgemeester en assessoren².

In artikel 90 van dit reglement wordt bepaald:

"Burgemeester en assessoren zullen bevoegd zijn, om in de uitoefening van hunnen bediening een onderscheidend teeken van hunne waardigheid te dragen, hetwelk bestaan zal in eenen penning, waar op aan de eene zijde het wapen van het Rijk, en aan de andere de naam der gemeente gegrift is. Deze penning zal, aan een breed oranje lint om den hals gedragen worden."

De burgemeesters van plattelandsgemeenten hoefden slechts een oranje lint met een penning te dragen. De ene zijde van deze penning moest het Rijkswapen bevatten; de andere kant de naam van de gemeente. Men maakte dit onderscheid tussen steden en dorpen vermoedelijk omdat de aanschaf van een ambtskostuum in kleinere plaatsen te kostbaar werd geacht.

In 1848 verviel het onderscheid tussen steden en plattelandsgemeenten met de komst van de Grondwet. Het voorschrift voor het ambtskostuum voor burgemeesters werd in 1994 officieel ingetrokken.

De ambtsketen is ingevoerd op voordracht van Thorbecke³, minister van Binnenlandse Zaken, onder koning Willem III, omdat burgemeesters een bepaald herkenningsteken moesten dragen. De penning van de ambtsketen had op de achterzijde dan ook vaak nog een beeltenis van koning Willem III en op de voorzijde het gemeentewapen. De brede schakels van de keten bevatten vaak voorstellingen die met de gemeente te maken hebben.

In de Gemeentewet van Thorbecke 1852 staat in artikel 76:

"Dat de onderscheidingsteeken van den burgemeester door de koning moeten worden bepaald, evenals de gelegenheden, waarbij deze gedragen worden."

Ook in de huidige Gemeentewet van 1992 is dit artikel 76.

² Oude benaming voor wethouder.

³ J.R. Thorbecke was een Nederlands staatsman en minister van Binnenlandse Zaken. Hij wordt beschouwd als de grondlegger van onze parlementaire democratie.

Onduidelijk was of dit nu een sjerp of een penning moest worden. Thorbecke schrijft op 20 oktober 1852 aan de Koning: "dat hij de commissarissen van de onderscheidene provincies heeft gepolst over het op handen zijnde ontwerpbesluit ten aanzien van de onderscheidings-teekens van de burgemeester en dat een meerderheid van hen hun voorkeur had gegeven aan een penning. Een kleinere groep had zich daartegen uitgesproken voor een sjerp" Zelf gaf de minister ook de voorkeur aan een penning als reden geeft hij aan: *"de penning is eenvoudiger en achtbaarder dan een sjerp.....de penning behoort meer in Nederland thuis dan een sjerp."*

Na de discussies over o.a. de keuze tussen sjerp en lint en zilver of verguldsel, werden middels het Koninklijk Besluit (KB) van 16 november 1852 de onderscheidingsteken van burgemeesters definitief vastgesteld. Het besluit trad in werking op 1 januari 1853.

Volgens artikel 2 van de wet heeft de burgemeester de plicht om de ambtsketen in bepaalde situaties te dragen.

"wanneer hij voorzigt in de vergadering van de gemeenteraad; in geval van brand, of van oproerige beweging, van zamenscholing of andere stoornis der openbare orde zich in het openbaar bevindt; uit kracht van art. 188 der gemeentewet, of van eenige andere wet persoonlijk in het openbaar bevelen geeft; bij plechtige gelegenheden namens de gemeente opkomt."

De burgemeester, maar ook zijn of haar waarnemer, is dus verplicht de ambtsketen te dragen tijdens de vergadering van de gemeenteraad en bij de ontvangst van de koning, een commissaris van de Koning of een minister. Ook moet de burgemeester de ketting dragen als hij of zij zich in het openbaar vertoont; in geval van brand, bij oproer, bij samenscholing of bij een andere vorm van verstoring van de openbare orde. Doordat de burgemeester het onderscheidingsteken in gevallen van brand of andere calamiteiten moet dragen, heeft een burgemeester de ambtsketen altijd binnen handbereik. In sommige gemeenten is vanwege deze reden een reserveketting aanwezig. Een enkele gemeente heeft ook voor de wethouders een ketting, welke identiek zijn aan het origineel. Op deze wijze kunnen zij de burgemeester altijd vervangen.

Bij de invoering van het dualisme⁴ in de gemeente in 2002 rees de vraag wie de burgemeester vervangt als voorzitter van de gemeenteraad

⁴ Staatkundig begrip voor de taakverdeling tussen bestuur en volksvertegenwoordiging, waarbij het bestuur bestuurt en gemeenteraad controleert.

en dus gerechtigd is de ambtsketen te dragen. Als vervanger van de gemeenteraad wordt over het algemeen een raadslid met meeste jaren in de raad of qua leeftijd aangewezen. Deze vervanger kan en mag dus op dat moment de ambtsketen dragen.

De ambtsketen is het vaakst te zien tijdens plechtige gelegenheden, zoals de Lintjesregen, aankomst van Sinterklaas en felicitaties aan bruidsparen of bij huldigingen van een inwoner vanwege een bijzondere prestatie. Er zijn burgemeesters die bij elk openbaar optreden de keten dragen, maar dit is niet verplicht. De burgemeester draagt de zijde met het gemeentewapen zichtbaar naar voren, wanneer de burgemeester de gemeente vertegenwoordigt of de raad voorzit. Vertegenwoordigt de burgemeester het rijk, bijvoorbeeld bij het uitreiken van koninklijke onderscheidingen, dan wordt het Rijkswapen, of de beeltenis van Willem III, getoond. Sommige gemeenten hebben een tweede ambtsketen als reserve. Deze is vaak minder mooi en bestaat uit een aantal losse schakels met een penning. De keten (zonder de penning) kan ook privébezit zijn, en "meegaan" naar een volgend ambt.

De Raad van State had kritiek op het ontwerpbesluit van Thorbecke vanwege de kosten van de zilveren ketting. De prijzen voor een ketting lagen namelijk hoger dan de kosten voor de penning. Een lint met daaraan de penning zou in ogen van de Raad van State ook voldoen. Een sjerp zonder penning was eventueel een alternatief. Een sjerp is tegenwoordig in Frankrijk, België en Italië nog steeds een teken van de waardigheid van de burgemeester.

In het ontwerpbesluit bij artikel 1 had Thorbecke genoteerd:
"Zullende de onderscheidingsteekenen, hetgeen de bedoeling is der wet, goed zichtbaar wezen, het lint of de keeten diens dan niet bloot om den hals, maar boven den rok gedragen en ten einde zich ordelijk en deftig te vertoonen, op de schouders vastgehecht te worden."

De Raad van State was ook van mening dat de gemeenten niet zelf de keuze tussen lint of keten moesten maken. Zij wilde een lint voorschrijven, vanwege de uniformiteit en vanwege de kosten van een keten. Het begrip keten was in ogen van Raad van State te rekbaar. Uiteindelijk zijn de ideeën van Thorbecke gehandhaafd. Slechts een gering aantal gemeenten schafte een lint aan. In 1982 ging de laatste gemeente met een lint, de gemeente Mheer, op in de gemeente Margraten. Sommige gemeenten combineerden een zilveren ketting met het lint.

Een burgemeester draagt de ambtsketen over het algemeen alleen in zijn eigen gemeente. In gemeenten waar dezelfde persoon burgemeester is, betekent dat bij een werkbezoek van commissaris van de Koningin of vorst de burgemeester tijdens het bezoek van ambtsketen wisselt. In 1952 van de vorige wisselde burgemeester W.J.D. van Dijck van de gemeente Piershil, Goudswaard en Nieuw-Beijerland bij het bezoek van de commissaris van Koningin, L.A. Kesper meerdere keren van keten. Hierdoor staat hij met verschillende ambtsketens op de foto's tijdens dit bezoek.

Vormen ambtsketens

In artikel 1 van het Koninklijk Besluit uit 1852 worden al voorschriften voor het uiterlijk van de ambtsketen benoemd:

“De onderscheidingsteekenen, door den burgemeester te dragen, bestaan in een zilveren penning, hebbende eene middellijn van veertig strepen en vertoonende aan de eene zijde het wapen des Rijks, aan de andere dat der gemeente, of, zoo de gemeente geen wapen heeft, den naam der gemeente; de penning hangende op de borst, hetzij aan eene zilveren keten, hetzij aan een oranje zijden lint; de keten of het lint op beide schouders aan den rok of het opperkleed vastgehecht.”

De doorsnede van 40 strepen is, volgens Thorbecke, net iets groter dan de rijksdaalder (30 strepen). De 40 strepen betekent dat de doorsnede van de penning 40 mm hoort te zijn.

Over de wapens op de penning had de Raad van State naar aanleiding van het ontwerpbesluit ook opmerkingen. Het nut en doel van de beeltenis moest duidelijk omgeschreven worden. De achterliggende reden is dat één beeltenis voldoende zou zijn. Het Rijkswapen bedekken vond de Raad van State onwenselijk en niet netjes. Daarom redeneerde zij dat het Rijkswapen achterwege gelaten zou kunnen worden. Dit was daarnaast ook weer een besparing op de kosten.

Ambtsketens komen voor in diverse vormen. Alle ambtsketens van burgemeesters hebben in principe een penning met aan de ene kant het wapen van de gemeente, en aan de andere kant het rijkswapen of een afbeelding van koning Willem III. Sommige gemeenten hebben ook versiersels rond de penning laten aanbrengen. De zilveren ketting verschilt per gemeente qua uitvoering. Zij zijn er van rijk gedecoreerd en daardoor behoorlijk zwaar, tot heel sober.

De penning kan op verschillende wijzen bewerkt zijn. De Utrechtse Stempelsnijders van de Munt maakten een penning met een gestempeld of geslagen Rijkswapen aan de ene kant en naam van de gemeente aan de andere kant. Diverse edel- en zilversmeden adverteerden destijds dat zij de ambtspenning konden leveren. Hierdoor is er een grote verscheidenheid in het uiterlijk van de penningen. Dit varieert van “en reliëf” tot gegraveerd of een mix van graveren en reliëf.

Er zijn ook variaties in het reliëf, namelijk:

- Een **haut-reliëf** (letterlijk: *hoog reliëf*) heeft relatief veel hoogteverschil. De voorstelling is veel volumineuzer uitgewerkt; soms zijn de figuren zelfs bijna vrijstaande beeldhouwwerken.
- Een **bas-reliëf** (letterlijk: *laag reliëf*) heeft weinig hoogteverschil, zoals de afbeelding op een munt.

In sommige ambtsketens zijn uiteindelijk ook (half-) edelstenen verwerkt. Deze decoratieve elementen werden pas rond 1914 voor het eerst toegepast in de ambtsketens. Toch kan gesteld worden dat de drang naar extra decoratie met edelstenen in de ambtsketens in Nederland niet overal is. De Nederlandse ambtsketens zijn over het algemeen redelijk sober. Tegenwoordig worden ook andere materialen dan alleen zilver gebruikt in de ambtsketens, zoals goud en titanium.

Rijkswapen

Het Rijkswapen was vastgesteld bij besluit op 24 augustus 1815 en bestaat uit *“den rijzenden gouden leeuw des huizen van Nassau, prijkende op een veld van azur, bezaaid met gouden blokken. Deze leeuw is getongd met keel, gekroond met de koninklijke kroon, en houdt, gelijk weleer die der republiek van de vereenigde Nederlanden, in den regter klaauw een opgestoken zwaard en in den linker een bundel pijlen (voorheen in Nederlands oude wapenschild zeven in getal, doch bij bovengemeld besluit niet bepaald) met de gouden punten opwaarts en door een gouden lint tezamen gebonden”*.

1. tot dekking van het schild de Koninklijke kroon gelijk aan die welke tot dusverre door de koningen der Nederlanden is gevoerd;
2. als schildhouders twee leeuwen, gekroond met de koninklijke kroon;
3. de wapenspreuk ‘Je Maintiendrai’ in Latijnse letters van goud op een lint van azuur.

In 1907 is het Rijkswapen aangepast. De beschrijving van de huidige versie is vastgelegd door Koningin Wilhelmina met het Koninklijk Besluit van 10 juli 1907. Op 23 april 1980 is het opnieuw vastgelegd door Koningin Juliana. Op basis van deze beschrijving en de heraldische regels mag een tekenaar of ontwerper zelf bepalen in welke stijl en vorm een wapen gemaakt wordt.

Het Rijkswapen van 1907:

"In azuur, bezaaid met blokjes van goud, een leeuw van goud, gekroond met een kroon van drie bladeren en twee parelpunten van hetzelfde, getongd en genageld van keel, in de rechtervoorklauw opgeheven houdende in schuinlinkse stand een zwaard van zilver met gevest van goud en in de linkervoorklauw een bundel van zeven pijlen van zilver met punten van goud, de pijlen tezamen gebonden met een lint mede van goud."

1. tot dekking van het schild de Koninklijke kroon gelijk aan die welke tot dusverre door de koningen der Nederlanden is gevoerd;
2. als schildhouders twee leeuwen van goud, getongd en genageld van keel;
3. de wapenspreuk 'Je Maintiendrai' in Latijnse letters van goud op een lint van azuur.

De verschillen tussen de twee Rijkswapens zitten in de kronen van de leeuwen. In het Rijkswapen van 1815 dragen alle leeuwen een kroon met vijf beugels. In het huidige wapen draagt alleen de leeuw op het wapenschild een open kroon met drie bladeren (gravenkroon). Een ander verschil is de kijkrichting van de leeuwen.

In de heraldiek⁵ is een wapen een meestal symbolische voorstelling op een (wapen)schild. In sommige gevallen wordt dat wapenschild uitgebreid met attributen of schilddekking. Dit zijn bijvoorbeeld een helm, een kroon, één of meer schildhouders, een motto en een wapentent, wapenmantel of dekkleed. Op sommige ambtsketens van Nederland zijn heraldische wapens en symbolen afgebeeld. De wapens verwijzen vaak naar eerdere gemeenten. De symbolen verwijzen naar de historie van de gemeente. Soms verwijzen de symbolen naar het ambt van burgemeester. Eigenschappen waarvan verwacht wordt dat een burgemeester deze heeft, zoals voorzichtigheid, wijsheid en gerechtigheid, worden dan uitgebeeld met een hert, uil en weegschaal.

Een ambtsketen kan ook weergaven van meer wapens bevatten. Zo komen op verschillende ambtsketens familiewapens voor van degene voor wie de ambtsketen bestemd was of van degene die de ambtsketen schonk. Ook gemeentewapens komen in de ketens voor. Dit kunnen buurgemeenten zijn, gemeenten die de ambtsketen geschonken hebben of gemeenten die opgegaan zijn in de gemeente waar de ambtsketen voor is. Tegenwoordig is het ook toegestaan om een gestileerde versie van gemeentewapens of het Rijkswapen te gebruiken.

⁵ Heraldiek, of wapenkunde, verwijst onder meer naar de gewoonte die in Europa is ontstaan in de loop van de twaalfde eeuw, om wapenuitrustingen van ridders te versieren met symbolische voorstellingen, zogenoemde emblemen waaruit later de wapens zijn ontstaan.

Modellen

Ambtsketens werden in series gemaakt. Zo hebben meerdere gemeenten een vergelijkbaar ambtsketen, waarbij de ambtspenning het onderscheid maakt. Wel zijn variaties op in serie gemaakte ambtsketens bekend. In eerste instantie waren er 6 seriemodellen ketens. Later kwamen er nog meer modellen bij. Uiteindelijk stond de teller op 22 modellen. Doordat ketens in serie werden vervaardigd, hebben meerdere gemeenten eenzelfde keten. In eerste serie vervaardigde ambtsketens bestond uit zes modellen. Deze zes waren gebaseerd op de drie verschillende schakels van model 1, 2 en 3. De burgemeesters-kettingen waren o.a. te koop bij F.M. Lucardie aan de Kaasmarkt te Rotterdam. Deze ambtsketens kostten 15 gulden. Model nummer 1, met open ovale schakels, wordt ook wel eens dicht gemaakt, zodat het mogelijk is om op het dichte gedeelte tekst te graveren. Bijvoorbeeld de namen van burgemeesters, die de ambtsketen hebben gedragen.

In enkele provincies komen regionale modellen ketens voor. Deze wijken af van de landelijke seriemodellen (model 1 t/m 6). Over het algemeen werd gekozen voor de seriemodellen. Tijdens onderzoek in de jaren 70 naar de ambtsketens bleek dat de waardering voor de standaardmodellen niet groot meer was. Een unieke keten oogst meer bewondering en waardering.

Model nr. 1.:

Model nr. 3.:

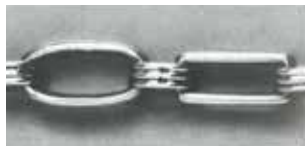
Model nr. 5.:

Model nr. 2.:

Model nr. 4.:

Model nr. 6.:

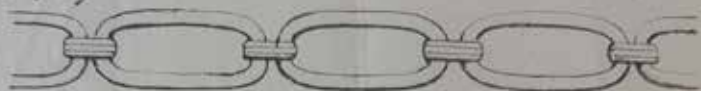

Bron: BNG Cultuurfonds

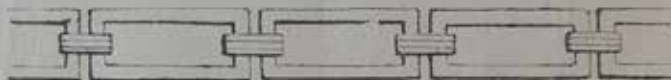
NV Koninklijke Van Kempen en Begeer in Voorschoten beschikte over negen seriemodellen. Deze seriemodellen worden met een hoofdletter, variërend van A tot F aangeduid. Daarnaast werden ook unieke ketens gemaakt. In de 20e eeuw zijn naast de eerste standaardmodellen meer ontwerpen voor de keten toegevoegd.

Sinds de jaren 50 van de vorige eeuw heeft de zilverfabriek Werkplaats voor Edel- en Metaalsmeedkunst H. Hooykaas uit Voorschoten veel ambtsketens gemaakt. Ook zelfstandige kunstenaars en zilversmeden hebben opdracht gekregen om ambtsketens te vervaardigen.

Modelketenen voor Burgemeesters, Penningen,
 te bekomen by alle goud- en zilvermessen,
 by wie deze tekeningen voorhanden zijn.
 pag. 15. N° 1

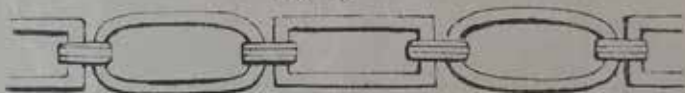
N° 2

N° 3

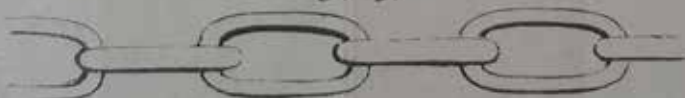
N° 4

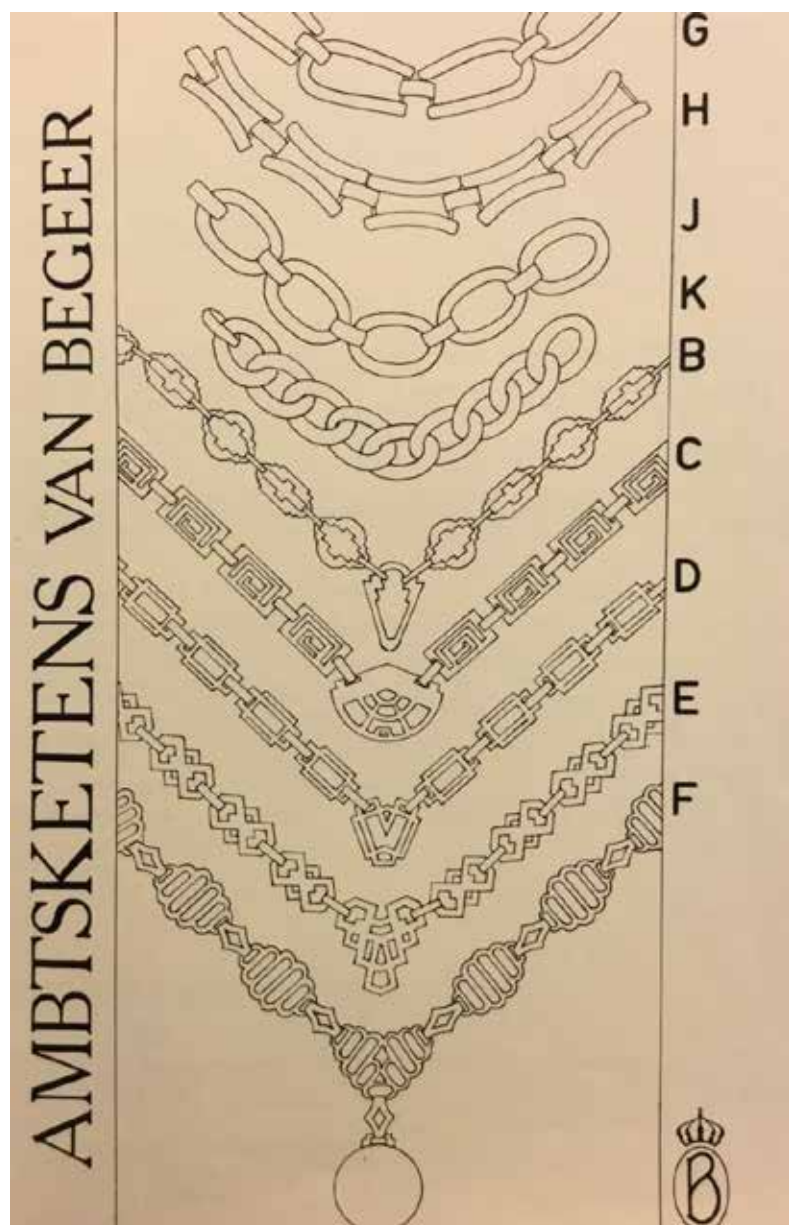
N° 5

N° 6

N° 7 Onsa deze modellen, is aan het model
 N° 1 door Zijne Excellentie den Minister
 van Binnenlandsche Zaken de voorkeur gegeven

De 9 standaardmodellen van Koninklijke Begeer BV.

Bron: archief gemeente Korendijk

Gewicht

In het KB staat wel de afmeting van de penning vermeld, maar de keten heeft deze voorschriften niet. Dit is dan ook de reden dat de ketens zo van elkaar kunnen verschillen. Ketens verschillen niet alleen in uiterlijk, maar ook in gewicht.

Hoewel er wel standaardmodellen waren voor de ketens, maakten niet alle gemeenten hier gebruik van. Grote gemeenten wilden een unieke keten. Deze unieke ketens waren uiteraard duurder. De kosten van een unieke keten liepen op tot 88 gulden, terwijl de seriemodellen ongeveer 15 gulden kostten. Het prijsverschil van de ketens komt waarschijnlijk voort uit het uiteenlopende gewicht aan zilver. Over het algemeen zijn ambtsketens in een 1e gehalte of 2e gehalte zilver uitgevoerd. Het 1e gehalte betekent dat de verhouding zilver 92,5 % is en 7,5% koper of ander metaal. Bij het 2e gehalte zilver is 83,5% zilver.

Op oude ambtsketens worden het zilvermerk in de vorm van een zwaard aangetroffen. Dit merk betekent dat het zilver dat gebruikt is tenminste van het 2e gehalte is. Het zwaard werd als keurmerk in 1814 ingevoerd. Na 1953 werden in het zwaard de getallen 925 of 835 weergegeven om zo aan te geven welk gehalte zilver gebruikt werd. Er zijn ook andere zilvermerken zoals een staande leeuw met een Romeinse I of een lopende leeuw met een Romeinse II. In de periode 1814 tot 1953 werd in plaats van een Romeins cijfer gewoon een 1 of 2 gebruikt.

Minstens 2^e
gehalte zilver

1^e gehalte zilver

2^e gehalte zilver

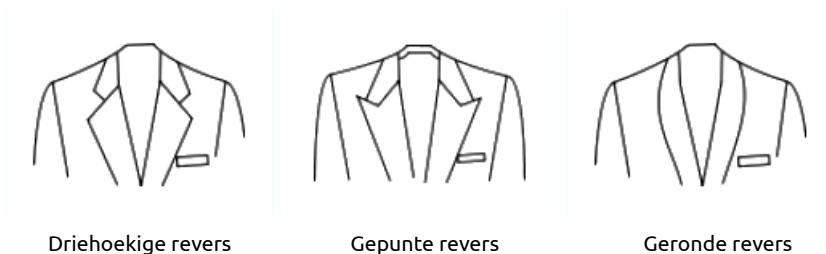

De staande en lopende leeuw wordt op grote nieuwe voorwerpen, zoals het ambtsketen, geslagen. De zwaardjes worden aangetroffen op penningen. Naast deze zilvermerken wordt op grote nieuwe voorwerpen ook het Minerva-kopje geslagen. Dit teken geeft het kantoor aan, waar het

voorwerp gekeurd is. Dit teken maakt onderdeel uit van het zogenaamde drielingskeur⁶.

Dragen van ambtsketen

In het KB van 16 november 1852 wordt voorgeschreven dat bij het dragen van de ambtsketen, de ambtsketen op beide schouders aan de rok of het opperkleed moet worden vastgemaakt. Dit voorschrift is bedoeld om te voorkomen dat de penning te zwaar zou worden en ongecontroleerd gaat bungelen. Dit zou ten koste gaan van de waardigheid. Als oplossing hiervoor was bedacht dat aan de achterkant van de keten, ter hoogte van de schouderaden of revers⁷, twee haakjes werden bevestigd. Deze haakjes moesten dan achter de revers haken. Een aantal gemeenten bestelden een halve keten, die aan de revers werden bevestigd. Veel van deze halve ketens zijn later verlengd tot hele ketens.

De ambtsketen werd binnen handbereik van de burgemeester bewaard. Sommige burgemeesters dragen de ambtsketen altijd bij zich in hun colbert. Een aantal ambtsketens wordt in aparte met vilt gevoerde, koffer bewaard, vanwege hun vorm. In 1853 werden speciale, met vilt gevoerde, ronde houten sieradendozen bij de ambtsketens geleverd. In de sieradendoos is een opstaande rand, zodat de ambtspenning in het midden opgeborgen kan worden en de keten rondom gelegd kan worden. Sommige ambtsketens hebben grotere schakels. Het gevolg hiervan is dat deze in een grote opbergkoffer worden bewaard. Ook zijn er verschillende maten van lederen opbergetuis, die bij de ambtsketen geleverd worden.

⁶ De drielingskeur bestaat uit een keurmerk, een kantooraanduidend teken en de jaarletter.

⁷ Revers zijn de links en rechts teruggevouwen voorpanden, in het verlengde van de kraag, aan de voorzijde van bijvoorbeeld een jas, een colbert of een blazer.

Verschillende bewaardozen uit 1853 voor de ambtsketens.

Moderne koffers en etuis voor de ambtsketens.

Rekent bij 1853 121.

De gemeente Heinenoord, -
 debet aan Gt. Bouscholte
 Goud- en zilver smeden van W. K. K.
Prins Frederik de J Hage:

Een zilveren heug opgedruwen onderscheidingsteken,
 vertoonende aan de ene zijde een wapen der gemeente
 en aan de heerszijde het rijkswapen, beide met ter-
 rances en ornamenten omgeven ad f 20. . . . f 20.-

Eene zilveren ketting " 16.-

Eene gedraaide deus met fluweel bekleed " 2.-

voor vracht en biespoort " 1.60

Een buis oranje lint met zilveren haken ad
 f 2.80 " 2.80.

f 41.40.

Rekening uit 1853 van Gebroeders Bouscholte voor de ambtsketen.

(Bron: gemeente Heinenoord)

Eigendom ambtsketen

Ambtsketens konden aangeschaft worden bij vele zilversmeden. Over de aanschaf werden destijds verschillende discussies gevoerd. De vraag wie de keten aan moest schaffen stond hier centraal, want moest de burgemeester de onderscheidingstekens of de gemeente(raad) de keten aanschaffen. In eerste instantie was het de bedoeling dat de kosten van de onderscheidingstekens voor de burgemeester zouden zijn. Motivatie hiervoor was dat in Artikel 76 van de Gemeentewet staat dat de burgemeester een onderscheidingsteken moet dragen en dat dit bij Koninklijk Besluit is bepaald.

Thorbecke pleitte ervoor dat de ketens eigendom zouden zijn van de gemeente. Dat betekende dat de gemeente de ambtsketen moest betalen en niet de burgemeester zelf. De reden hiervoor was dat op deze wijze voorkomen werd dat de ambtsketen bij vertrek of overlijden van de burgemeester geen eigendom van de gemeente meer zou zijn. Uiteindelijk is de aanschaf van de ambtsketens door de Nederlandse gemeenten soepel verlopen. Slechts een klein aantal ambtsketens zijn aangeschaft door de burgemeesters zelf.

In de jaren na 1853 kwam het voor dat een burgemeester een fraaier ambtsketen wilde. In een paar gevallen is dan ook bekend dat deze burgemeesters zelf een nieuw ambtsketen lieten maken. Vaak werden deze ketens dan aan de gemeente geschonken door de burgemeester. In een enkel geval bleef de ambtsketen eigendom van de burgemeester en werd door hem in bruikleen gegeven.

In het verleden zijn ambtsketens verdwenen of verduisterd. In de praktijk is gebleken, dat het in bruikleen geven van een, niet meer in gebruik zijnde, ambtsketen niet vreemd was. Op het moment dat een keten van een nieuwgevormde gemeente nog niet gereed is, kan ook teruggevalen worden op de ketens van één van de opgeheven gemeenten. In een sporadisch geval werden de ketens omgesmolten tot een nieuw keten.

Ambtsketens van opgeheven gemeenten zijn tegenwoordig opgenomen in de collectie van een gemeente of museum. Het komt zelden voor dat ambtsketens of penningen particulier bezit zijn. Sommige gemeenten hebben de ambtsketens in het verleden cadeau gedaan aan de burgemeester op het moment dat de gemeente in kwestie opgeheven werd. Dit werd gedaan op initiatief van de gemeente zelf, maar is in het verleden ook gedaan op verzoek van de burgemeester zelf.

Technieken

Tijdens het bijeenbrengen van de verschillende ambtsketens viel op dat er vele verschillende manieren zijn voor zilversmeden om een ambtsketen te maken. In 1853 werden al verschillende methoden gebruikt. Sommige van deze ambachtelijke werkwijze, zoals drijven worden niet veel meer toegepast. Een reden hiervoor is dat deze werkwijze veel arbeidsuren kost. Zilversmeden is een edelsmeedkunst en is een kunstzinnig vak dat uitgeoefend wordt door een zilversmid. De term “edel” verwijst naar de verwerkte metalen in die zin dat het een niet-corroderend metaal is. Hieronder staan de meest gebruikte technieken bij het vervaardigen van ambtsketens beschreven.

Vormende technieken

De basistechnieken voor het zilversmeden worden gebruikt om de grondvorm van het ontwerp te maken. Deze technieken zijn hameren en gieten.

Hameren is een techniek waarbij een vlakke plaat zilver met behulp van verschillende vormen hamers om een klein aambeeld gemodelleerd wordt. Tijdens dit proces wordt het metaal steeds harder en glossier, doordat de molecuulstructuur verdicht wordt. Het metaal wordt tijdens dit proces regelmatig gegloeid om de structuur te herstellen. Hameren bestaat eigenlijk uit twee tegengestelde handelingen: het uitdiepen en het struiken (of intrekken).

De tweede vormende techniek is het gieten. Het verschil met hameren is dat eerst een model op ware grootte gemaakt moet worden. Door het gieten zijn de vormen massief. Dit kost relatief veel materiaal.

Versierende technieken

Als de basisvorm van het ontwerp gereed is, kan de edelsmid op verschillende manieren het object verder decoreren of versieren. De vormende technieken zijn nagenoeg ongewijzigd gebleven. De versierende technieken zijn wel veranderd. Sommige technieken raakten in onbruik of werden verdrongen door nieuw technieken. Veel versierende technieken bestaan uit inleg- of oplegwerk. Het object wordt dan voorzien van een ander materiaal, dat in of op het oppervlak wordt aangebracht. Het aanbrengen van decoraties gebeurt door het te solderen.

Drijven

Drijven is een techniek die wordt toegepast bij gehamerde zilveren voorwerpen. De techniek is verwant aan het hameren, waarbij de edelsmid nog subtieler te werk gaat. Net als bij het hameren moet het object regelmatig gegloeid worden. Op deze wijze wordt voorkomen dat het zilver te bros wordt en kan barsten. Het drijven gebeurt met kleine ponsen. Ponsen zijn korte afgeronde metalen staafjes van verschillende formaten. Bij het drijven werkt de edelsmid vanaf de achterkant van het object en drijft het zilver naar voren zodat aan de voorkant een bolling ontstaat. Om het zilver te kunnen drijven is van belang dat de ondergrond stevig is, maar toch ingedeukt kan worden. Deze ondergrond bestaat meestal uit een met zand of hoeveelheid pek gevuld kussen. De twee helften van de penning werden dan later aan elkaar gemonteerd. Gedreven penningen hebben dan ook een holle binnenkant. Soms moet het zilver van de voorkant gedeeltelijk teruggedreven worden. Deze techniek wordt repousseren genoemd.

Graveren

Bij het graveren wordt met een naaldachtig gereedschap (de graveersteker) onder een bepaalde hoek een groef in het gladde oppervlakte gesneden. Op deze wijze wordt een decoratie aangebracht. Bij graveren wordt materiaal weggehaald. De tegenovergestelde techniek van graveren is ciseleren.

Pointilleren

Deze techniek houdt midden tussen ciseleren en graveren. Met een puntig metalen staafje en een hamertje wordt een patroon van deukjes aangebracht op het voorwerp.

Stempelen of Slaan

Bij het slaan van munten of penningen wordt met een stempel het metaal van een afbeelding voorzien. Het is één van de eenvoudigste manieren om snel een repeterend motief aan te brengen op objecten.

Er zijn twee typen stempels: dubbele of enkelvoudige stempels. Bij een dubbele stempel wordt de vorm in een dun metalen plaatje geperst door het tussen twee delen van de stempel te klemmen. De ene helft van de stempel is voorzien van de gewenste afbeelding, de andere van de afbeelding in spiegelbeeld. De enkelvoudige stempel bestaat uit een kleine metalen staaf die aan een uiteinde is voorzien van de gewenste afbeelding in spiegelbeeld. Met één hamerslag wordt het motief overgebracht op het object. Het resultaat is soms niet te onderscheiden van een graveerde voorstelling.

Damasceren

Damasceren is een inlegtechniek van metaal in metaal. Meestal wordt er in een hard, donkerkleurig metaal (geoxideerd staal, messing, brons of geel goud) een zachter, lichter gekleurd metaal (meestal goud of zilver) geplaatst. In het metaaloppervlak wordt een zwaluwstaart- vormige groef gemaakt waarin het zachte metaal wordt gehamerd.

Emailleren

Emailleren is het smelten van glasachtige substantie op een metalen ondergrond, vergelijkbaar met glazuur op aardewerk. Het resultaat is een blinkend en glad oppervlak dat in vele verschillende kleuren kan worden uitgevoerd.

Afwerkingstechnieken

Nadat het object gegoten of gehamerd is, moet het afgewerkt worden om oneffenheden te verwijderen en het de gewenste glans te geven. Methoden hiervoor zijn **schuren, vijlen en slijpen**. Het oppervlak wordt steeds gladder en krijgt zijn eerste glans. Onderdompeling in een zuurbad verwijdert **metaaloxiden**. Polijsten van het object zorgt voor een optimale diepe glans. Een techniek die vooral bij zilver toegepast wordt is het **bruneren**. Bij bruneren wordt geen materiaal meer weggeslepen, maar wordt het oppervlak met bruneerstaal of bruneersteen met agaten eind hoogglans aangebracht. Met het bruneerstaal of de bruneersteen wordt met groene zeep op het voorwerp hard over het oppervlak gewreven. Door de afwerking wordt het voorwerp dichtgewreven.

1833

Amst

STAAT van UITGAAF, gedaan door den Gemeente-Ontvanger van
Strijen, sedert den 1sten April 1833 tot het einde der-
zelve maand.

GOTEKE- NING VAN DE UITGAAF	OMSCHRIJVING DER UITGAVEN.	BEDRAG DER UITGAVEN.		AANMERKINGEN.
April	1. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden	38	46	
	2. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden	6	00	
	3. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden	25	00	
	4. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden	6	00	
	5. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden	72		
	6. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden	6	21	
	7. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden	30	42	
	8. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden	32	20	
	9. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	10. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	11. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	12. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	13. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	14. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	15. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	16. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	17. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	18. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	19. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	20. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	21. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	22. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	23. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	24. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	25. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	26. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	27. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	28. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	29. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	30. 1/2 P. 1/2 g. 1/2 m. Schoolgelden			
	TOTAAL . . .	139	61	

Sinds 1853

Vanaf 1853 werden bij vele gemeenten ambtsketens of onderscheidingsteken aangeschaft. Vanuit de Hoeksche Waard schaften de gemeente deze eigenlijk maar bij 3 verschillende zilversmeden aan.

Goidschalxoord

Hoewel Goidschalxoord in 1853 nog een zelfstandige gemeente was, is deze gemeente enige jaren later bij de gemeente Heinenoord gevoegd. In 1855 werd de samenvoeging met de gemeente Heinenoord afgekondigd in het Staatsblad en was daardoor een voldongen feit.

Goidschalxoord was vroeger een Hoge Heerlijkheid⁸, die zijn naam ontleende aan één van de eerste Heren: Goidschalck Oelm. Op 17 mei 1804 behandelde de municipaliteit het conceptreglement voor het gemeentebestuur van Goidschalxoord. Zij hadden dit ontvangen van de commissie tot het werk der gemeentebesturen. Omdat Goidschalxoord nog geen dergelijk reglement had, heeft de commissie er een gemaakt en aan de municipaliteit gezonden. Tot leden van het gemeentebestuur worden benoemd Cornelis Blaak, Johannes Boogaart en Cornelis van Diepen. Vanaf 1 juni 1804 is het nieuwe gemeentebestuur een feit.

In tegenstelling tot de hoge en vrije heerlijkheid heeft de gemeente Goidschalxoord nooit een gemeentewapen gehad. De beschrijving van het wapen van de heerlijkheid luidt: *“In zilver een rode brak met een halsband van goud”*. De herkomst van het wapen is (nog) niet bekend. Een brak is een Oudhollandse jachthond.

Op 18 december 1852 besloot de gemeenteraad van Goidschalxoord een onderscheidingsteken aan te schaffen. In de jaarstukken van 1853 staat dat een onderscheidingsteken voor een bedrag van 32,20 gulden is aangeschaft. Gebaseerd op deze kosten kan geconcludeerd worden dat de burgemeester van de gemeente Goidschalxoord een ambtsketen, bestaand uit een penning en keten, heeft gehad. Helaas is onbekend wat met deze ambtsketen gebeurd is.

⁸ Een heerlijkheid is een bezitting van een heer, waaraan bepaalde heerlijke rechten zijn verbonden. Met de term heerlijkheid wordt dan aangeduid het territorium of leen van een landsheer, die in dit gebied de volle heerlijke rechten uitoefende.

Burgemeester A. Vogelsang was gelijktijdig burgemeester van de gemeenten Goidschalxoord, Heinenoord en Oud-Beijerland. De ambtsketens van de gemeenten Heinenoord en Oud-Beijerland zijn beide gemaakt door de Gebroeders G.H. Bouscholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage. Het is het aannemelijk dat de ambtsketen van Goidschalxoord ook door de Gebroeders G.H. Bouscholte is gemaakt.

Onderstaande burgemeester heeft de ambtsketen gedragen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1851-1855	A. Vogelsang	Tegelijk burgemeester van Heinenoord (1828-1877) en Oud-Beijerland (1852-1877)

Jaarrekening 1853

Bron: archief gemeente Goidschalxoord

*Prins Bernhard op bezoek in Goudswaard met burgemeester Hammer in 1948.
(Foto Gemeente Hoeksche Waard)*

Goudswaard

Het wapen van Goudswaard werd op 24 juli 1816 door de Hoge Raad van Adel aan de gemeente Goudswaard (toen nog Korendijk geheten) in gebruik bevestigd.

De beschrijving van het wapen is
"Van lazuur beladen met een pal van zilver."

De herkomst van het wapen is onbekend. Het wapen werd in de achttiende eeuw reeds als heerlijkheidswapen gevoerd. Men vermoedt dat de zilveren paal het Haringvliet symboliseert.

De ambtsketen in 1853 aangeschaft en kostte 24 gulden. In 1852 werd al 25 gulden genoteerd in de begroting, maar werd uiteindelijk doorgehaald. Het jaar daarop werd een bedrag 24 gulden opgenomen in de begroting. De begroting 1853 werd in de raadsvergadering van 25 oktober 1852 vastgesteld. Helaas ontbreekt de jaarrekening en in de bijlagen de jaarrekening. Hierdoor is niet te achterhalen bij wie de ambtsketen aangeschaft is. De dagtekening van de betaling was 25 november 1853.

Het is zeer goed mogelijk dat de eerste ambtsketen bij Van Kempen is aangeschaft. De burgemeester was ook burgemeester van Piershil en van die gemeente is een keten van deze zilversmid aangeschaft. Daarbij komt dat het bedragen voor de aanschaf van de ambtsketen nagenoeg overeen komen. Het kwam trouwens in de Hoeksche Waard vaker voor dat een burgemeester, die van meerdere gemeenten burgemeester was, ambtsketens van dezelfde zilversmid had.

In mei 1946 is een nieuwe ambtsketen aangeschaft. Helaas zijn er nog maar weinig archiefstukken uit die tijd bewaard, waardoor niet met 100% zekerheid gezegd kan worden waarom. Vermoedelijk is de ambtsketen, net als bij de gemeente Nieuw-Beijerland, op een onbekende manier, verdwenen aan het eind van de Tweede Wereldoorlog.

De kant met het Rijkswapen was in een laag reliëf uitgevoerd. De penning is geslagen zonder buitenrand aan de zijde van het Rijkswapen. De kant van gemeentewapen heeft een kleine rand. Het wapenschild is laag op de penning gegraveerd. In een boog om het wapenschild is de tekst "BURGEMEESTER VAN GOUDSWAARD" gegraveerd. In het wapenschild is lazuur in streepmotief gegraveerd. Op de kant van het gemeentewapen is een zilverteken aangebracht.

De zilvertekens staan in het buikstuk van de ketting. Opvallend bij de zilvertekens is het jaarteken, een kleine K met kroon in een ovaal. Dit jaarteken werd kort na de Tweede Wereldoorlog gebruikt van 1 juni 1945 tot en met 1946.

Het jaarteken van 1945-1946.

Het zilverteken is de lopende leeuw. Dit geeft aan dat de ambtsketen van het 2e gehalte zilver (0.835%) is gemaakt. Dit gehalte was gebruikelijk in die tijd, vanwege de schaarste van zilver. Volgens het onderzoek uit 1979 had de

ambtsketen van Goudswaard het modelketen nr. E. Deze werden gemaakt door koninklijke Van Kempen en Begeer uit Voorschoten.

Het meesterteken van Koninklijke Van Kempen en Begeer BV.

Een mooi detail van de keten is dat om de penning te draaien een scharnier met veiligheidssluiting is gemaakt in het ovale hang-oog.

De ambtsketen wordt nog steeds bewaard in de originele kartonnen doos.

De ambtsketen is tijdens de buitengewone raadsvergadering op 20 december 1983 geschonken aan burgemeester B. Kolbach. Volgens het scenario van die vergadering hing burgemeester Kolbach de ambtsketen om bij wethouder en loco-burgemeester S. van Steensel. De burgemeester was de laatste week van december afwezig door vakantie. Hierna had wethouder Van Steensel het woord. Hij las het raadsbesluit in de vorm van een oorkonde voor, waarbij de gemeenteraad van Goudswaard aan de laatste burgemeester dezer gemeente de ambtsketen schenkt.

Onderstaande burgemeester had nog geen ambtsketen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
Onbekend-1850	A.J. van Driel	

De ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1850-1889	Mr. J.F. de Meij Mecima	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland (1837-1889) en Piershil (1844-1889)
1889-1931	A.H. Zahn	Ook burgemeester van Piershil
1931-1936	R. Tjalma	Ook burgemeester van Piershil
1936-1944	S. Hammer	Ook burgemeester van Piershil en vanaf 1938 ook van Nieuw-Beijerland
1944-1945	M.A. Simonis	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Piershil. In 1945 doodgeschoten door het Verzet.
1945-1949	S. Hammer	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Piershil; later burgemeester van Oud-Beijerland
1950-1956	W.J.D. van Dijk	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Piershil
1957-1976	P.G. Vries	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Piershil
1977-1984	B. Kolbach	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Piershil; vanaf 1984 burgemeester van Korendijk

's-Gravendeel

Op 24 juli 1816 is het gemeentewapen vastgesteld. Het wapen wordt beschreven als *"Van goud, beladen met een fasce van keel, verzeld van drie Oranje boomen van sijnople, staande twee en chefen en een pointe. Het schild gedekt met eene kroon met drie fleurons, alles van goud en vastgehouden door twee engelen."*⁹

De gemeente 's-Gravendeel heeft in 1853 een penning aangeschaft zonder de ketting. De burgemeester droeg de penning aan een zijden oranje lint. Op 12 mei 1853 besloot de gemeenteraad in te stemmen met de vaststelling van een begrotingswijziging voor 11 gulden voor de aankoop van een zilveren penning met een oranje lint.

Op 13 oktober 1930 werd besloten een blanco krediet te reserveren voor de ontvangst van de nieuwe burgemeester van 's-Gravendeel. Voor de ambtspenning werd een zilveren ketting aangeschaft, ter vervanging van het oranje lint. De ambtsketen met nieuwe ketting werd bij het aantreden van burgemeester C. van Heesen op 31 oktober 1930 voor het eerst gedragen. De plaatselijke juwelier E.J. Noorlander leverde de keten voor 35 gulden.

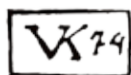
De penning is uitgevoerd met een licht reliëf aan beide zijden. In het wapenschild van de gemeente zijn de elementen van het wapen gegraveerd. Het gemeentewapen is uitgevoerd zonder de karakteristieke engelen. De gemeentenaam is niet

⁹ De kijkrichting van de engelen is in de loop der tijd op verschillende manieren weergegeven in het gemeentewapen.

vermeld op de penning. De Oud-Beijerlandse goud- en zilversmeden In 't Veld & Partners hebben het gemeentewapen in de penning in 1999 opnieuw gegraveerd.

De ambtspenning draagt aan de zijde van het gemeentewapen het meesterteken VK 74. Dit betekent dat de penning is vervaardigd door Johannes Mattheus van Kempen¹⁰ uit Utrecht-Voorschoten. Van 1835 tot 1858 was dit het teken voor deze zilversmid.

Het meesterteken van J.M. van Kempen.

De schakels van de ketting zijn niet overeenkomstig de seriemodellen.

In de haak van de keten staan de zilvermerken en het meesterteken.

Het meesterteken is slecht leesbaar,

maar lijkt het meesterteken van Koninklijke Gerritsen en Van Kempen N.V. uit Zeist (1930) te zijn.

Het meesterteken op de haak van de ketting.

Bijna een ander ambtsketen

In 1993 vierde de gemeente 's-Gravendeel haar 400 jarig bestaan.

Ter ere van dit heugelijke feit werden o.a. speciale munten geslagen, de vlasmunten. Het eerste exemplaar van de vlasmunt werd geslagen door burgemeester M. Salet. Bij deze gebeurtenis kreeg zij een gouden vlasmunt aan een ketting. Bij de overhandiging suggereerde de directeur van de Rabobank, de heer Appelman, dat het een ambtsketen zou kunnen zijn. Toch is deze ketting nooit als ambtsketen gebruikt. Hiervoor voldeed het niet aan de wettelijke voorwaarden van wapenschilden en formaat van de penning. Burgemeester Salet heeft de ketting wel meerdere keren gedragen, aangezien het een juweel van een ketting is.

¹⁰ J.M. van Kempen III was de derde generatie van zilversmeden.

Onderstaande burgemeester had geen ambtsketen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
onbekend-1831	J. Elshoff	

De ambtspenning met een oranje lint werd gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1831-1868	J.H. Heereman	
1868-1899	F.E. Vaarzon Morel	
1899-1930	D. Roodenburg Vermaat	

De onderstaande burgemeesters droegen het ambtsketen met zilveren ketting.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1930-1954	C. van Heesen	
1955-1971	C.J. Verplanke	
1971-1986	D. Lodder	
1986-1993	J. D. Nederlof	
1993-2000	M. Salet	
2000-2006	A.J. Pijlman	Waarnemend burgemeester

Heinenoord

Het gemeentewapen van de gemeente Heinenoord is vastgesteld op 22 juli 1818. Het wapen wordt beschreven als *"Van lazuur waarop een korenschoof van goud, een fasce van zilver beladen met een spoorrad van sabel brocheerende over het geheel"*.

Tijdens de raadsvergadering van 15 december 1852 besloot de gemeenteraad een onderscheidings-teken aan te schaffen. In de verantwoording van het financiële jaar 1853 staat vermeld dat het onderscheidingsteken 41,40 gulden kostte. Deze kosten werden verdeeld in 20 gulden voor een penning, 16 gulden voor een ketting en 2,80 gulden voor een breed oranje lint met zilveren haken. De overige kosten waren 2 gulden voor een gedraaide doos met fluweel bekleed en 60 cent verzendkosten.

De ambtspenning is sierlijk vormgegeven, waarbij zowel het Rijkswapen als gemeentewapen in reliëf zijn uitgevoerd. De penning van de gemeente Heinenoord is aan beide zijden uitgevoerd in een relatief hoog reliëf¹¹. Het Rijkswapen heeft zelfs meer reliëf dan het gemeentewapen. Het gemeentewapen is uitgevoerd met extra element, namelijk een helm met pluimen. Onder het wapenschild is de naam van de gemeente in een lint weergegeven. De penning heeft een zilverteken aan de kant van het gemeentewapen. De ketting is niet overeenkomstig de standaardvormen van de in serie vervaardigde ambtsketens. Heinenoord hanteerde de ambtsketen in het

¹¹ In 1853 omschreven als hoog opgedreven

verleden in combinatie met een oranje lint. In 1979 werd vastgesteld bij het voorbereidende onderzoek voor het boek "Ambtsketens van burgemeesters in Nederland"¹² dat het lint was zoekgeraakt.

De keten heeft ovale schakels, welke voorzien zijn van een parelrand. De ketens van de gemeenten Puttershoek, Westmaas en Heinenoord zijn gemaakt door dezelfde zilversmid

en lijken veel op elkaar. De keten van de gemeente Heinenoord bevat echter veel meer schakels en was hierdoor duurder.

Het meesterteken staat onder de klip van de haak, van de ketting en het verstelstuk. Dit is het meesterteken van de Gebroeders G.H. Bouscholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage.

Het meesterteken van G.H. Bouscholte.

Burgemeester A. Vogelsang was de eerste burgemeester van Heinenoord met de ambtsketen. Aangezien hij in zijn ambtsperiode ook burgemeester van Oud-Beijerland (1853-1877) en Goidschalxoord (1851-1855) was, had hij beschikking over meerdere ambtsketens.

De ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1828-1877	A. Vogelsang	Tegelijk burgemeester van Oud-Beijerland (1852-1877) en Goidschalxoord (1851-1855)
1877-1882	P.M. Vogelsang	
1882-1911	P.J. Kluit	
1911-1942	J. de Zeeuw	

¹² Blz. 36 "Ambtsketens van burgemeesters in Nederland".

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1942-1943	W. van der Ploeg	Tegelijk burgemeester van Puttershoek (1939-1963) tegelijk burgemeester van Oud-Beijerland (1945)
1943-1945	A. Roodzant	
1945	L.J. den Hollander	Tegelijk burgemeester van Puttershoek
1945-1946	W. van der Ploeg	
1946-1948	L.J. den Hollander	
1949-1965	C.J. van Bommel	
1965-1974	P. Groeneweg	
1974-1980	W. van 't Veld	
1980-1982	L. Vleggeert	Waarnemend; tegelijk burgemeester van Puttershoek

Klaaswaal

Het wapen van Klaaswaal werd op 24 juli 1950 bij Koninklijk Besluit aan de gemeente in gebruik bevestigd. Sinds 1 januari 1984 viel Klaaswaal onder de nieuw opgerichte gemeente Cromstrijen. Het wapen van Klaaswaal is daardoor komen te vervallen.

De blazoenering van het wapen luidde als volgt:
*"In zilver een golvende dwarsbalk, boven vergezeld van 2, onder van 1 St.Andrieskruis van keel.
Het schild gedekt met een gouden kroon van 3 bladeren en 2 paarlen."*

Het wapen is gelijk aan dat van de Heerlijkheid Cromstrijen, waarin Klaaswaal en Numansdorp gelegen waren. Numansdorp voerde hetzelfde wapen in andere kleuren. De St. Andrieskruizen zouden vroeger mogelijk rietpluimen aan weerszijden van de Kromme Strijne hebben uitgebeeld.

De gemeente Klaaswaal heeft in 1853 de penning aangeschaft zonder de ketting. In de jaarrekening van 1853 staat de aankoop van een zilveren penning met een oranje band vermeld. De aanschaf van de penning kostte de gemeente 7,65 gulden. In het grootboek van 1853 staat kosten voor levering van een ambtsketen door A. de Vries vermeld. Op de penning staat geen meesterteken. Zeer waarschijnlijk is de ambtsketen geleverd door L.A. de Vries en Zoon uit 's-Gravenhage. Zij waren hofgraveurs van Z.M. Koning. In de Nieuwe Rotterdamsche Courant plaatsten zij november 1852 een advertentie waarin zijn ambtspenningen voor burgermeesters konden

leveren voor 7 gulden of met ketting voor 15 gulden extra. Graveurs hebben geen meesterteken en hierdoor ontbreekt dit op de keten.

Wanneer de ambtsketen is toegevoegd aan de ambtsketen is onduidelijk. Op foto's uit de periode 1872-1908 draagt burgemeester Kluifhoofd een ambtspenning met oranje lint, maar ook met een ambtsketen met zilveren ketting. Hoewel niet met 100% zekerheid gezegd kan worden of dit de ambtsketen van Numansdorp of Klaaswaal, is het de verwachting dat in de periode 1853-1908 de ketting voor de ambtsketen van Klaaswaal is aangeschaft. In de jaarrekeningen wordt hier echter nergens melding van gemaakt.

De ambtspenning is aan de ene kant het Rijkswapen gegraveerd. Ook aan de andere zijde van de penning is het gemeentewapen gegraveerd. Opvallend hierbij is dat twee leeuwen naast het wapenschild van de gemeente zijn aangebracht. Boven het wapenschild is een touw met drie lussen gegraveerd. De ambtspenning is zeer waarschijnlijk gemaakt van een afgevlakte zilveren tweeëneenhalf gulden munt. Op de zijkant van de penning staat namelijk "God zij met ons".

De ambtsketen is een in serie vervaardigde ambtsketen model nr. 5 en heeft nog de twee reverhaken. In de reverhaken van de keten staan het zilverteken en het meesterteken.

Een zwaard, welke aangeeft dat het zilveragehalte tenminste van het 2e gehalte zilver is en het meesterteken. Op de reverhaken staat het meesterteken van J.M. van Kempen en Zonen uit Voorschoten.

Het meesterteken J.M. van Kempen en Zonen uit Voorschoten.

De ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1820-1872	A. Vlieland	Eerst schout. Ook burgemeester van Numansdorp en Zuid-Beijerland
1872-1908	D. Kluifhoofd	Ook burgemeester van Numansdorp en Zuid-Beijerland
1908-1912	H.A.R. Jonkers	Ook burgemeester van Numansdorp
1912-1934	G. Walma van der Molen	
1934-1961	J.G. de Zeeuw	Ook burgemeester van Numansdorp
1962-1971	S.W. Henry	Ook burgemeester van Numansdorp
1971-1979	M. Visser	
1979-1983	B.J. Korstanje	Waarnemend

Maasdam

Het wapen van de gemeente Maasdam is vastgesteld op 12 juni 1911 (K.B. nr. 68) en wordt beschreven als *"In keel een dwarsbalk van goud"*.

Doordat het gemeentewapen in 1911 is vastgesteld, ligt het voor de hand dat pas daarna een ambtsketen is aangeschaft. Echter is bij het doornemen van de jaarrekeningen van 1910 tot 1958 is geen informatie gevonden over de eventuele aanschaf van de ambtsketen.

De stelling of de ambtsketen toch rond 1853 gemaakt is, blijft lastig te beantwoorden. In de archieven van de gemeente Maasdam zijn geen documenten uit die periode aanwezig, die informatie kunnen bevatten over een eventuele aanschaf van een onderscheidingsteken.

Om toch te bepalen of de gemeente Maasdam al in 1853 een gemeentewapen voerde en dus een ambtsketen met het wapen aangeschaft kan zijn, is de herkomst van het wapen verder onderzocht. Een zoektocht door heraldische databanken en met hulp van de Hoge Raad van Adel brachten uiteindelijk enige duidelijkheid over het wapen. Bij de Hoge Raad van Adel zijn in de archieven diverse documenten over de gemeente Maasdam aanwezig. In 1816 antwoordde President van het gemeentebestuur aan de Hoge Raad van Adel dat het onbekend was of Maasdam ooit een wapen heeft gevoerd. Hieraan voegde hij toe dat "om er in het vervolg een te mogen voeren is ons vrij onverschillig". In 1833 werden Maasdam, St. Anthoniepolder en Cillaarshoek samengevoegd

tot de gemeente Maasdam. Het wapen van Maasdam in de nu bekende vorm werd voor de eerste keer genoemd in 1846 in het "Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden", geschreven door A.J. van der Aa. In 1849 werd dit nogmaals aangehaald als wapen van de gemeente Maasdam in de "Geschied- en aardrijkskundige beschrijving van den Hoekschen Waard" door J.W. de Regt. In Maasdam heeft ook tot 1900 een logement gestaan met de naam "Wapen van Maasdam", voordat dit door brand werd vernield. In een brief van 1911 van de burgemeester aan de Rijksarchivaris beschrijft de burgemeester uit eigen herinnering te weten dat het uithangbord van het logement een afbeelding toonde van een veld van keel met een dwarsbalk van goud.

In 1910 werd een wapen aangevraagd bij de Hoge Raad van Adel. Deze aanvraag was niet voor het bekende wapen van Maasdam, maar voor een combinatie van de wapenschilden van Maasdam, Cillaarshoek en St. Anthoniepolder. De Hoge Raad van Adel adviseerde in 1911 om het wapen "In Keel een dwarsbalk van goud" voor de gemeente vast te stellen. Dit voorstel was gebaseerd op eigen onderzoek en werd met een historisch grond aangevuld. Het wapen is ontleend aan het geslacht Van Dorp. In 1578 werd Jonkheer Arent van Dorp heer van de heerlijkheid Maasdam. Het wapenschild van Arent van Dorp is hetzelfde als dat van Maasdam.

Het is dus aan te nemen dat in 1853 de gemeente wel al een wapen hanteerde, maar deze niet officieel was vastgesteld. De aanschaf van de ambtsketen kan daardoor in 1853 zijn geweest, maar met 100% zekerheid is dat niet te zeggen.

De ambtspenning is van eenvoudige aard. Het is echter wel de enige ambtspenning van de rechtsvoorgangers van de gemeente Binnenmaas, die van een kleur is voorzien. Het wapen is in emailen aangebracht op de penning. Zowel het Rijkswapen als het gemeentewapen zijn geslagen in de penning. Het Rijkswapen is sierlijk weergegeven met ranke leeuwen aan beide zijden van het wapenschild. De schilddragende leeuwen lijken volgens het KB van 1907 afgebeeld, wat kan betekenen dat de penning toch pas in de 20e eeuw is gemaakt. Boven het wapenschild van de gemeente staat het woord "gemeente" gegraveerd en onder het wapenschild "Maasdam".

De ambtsketen is een schoolvoorbeeld van de in serie vervaardigde ambtsketen model nummer. 1. De ovale grote schakels zijn met een dwarse schakel verbonden.

Aan de achterkant is een korte eenvoudige ketting aanwezig om de keten te sluiten. In de haak voor de ambtspenning van de keten staan de zilvermerken aan de voorzijde van de haak en het meesterteken op de achterzijde. Van het meesterteken is niet achterhaald van wie het meesterteken is geweest. Aan de hand van dit teken had achterhaald kunnen worden in welke tijdsperiode de penning gemaakt is.

Het onbekende meesterteken op de penning.

Het is niet bekend of de onderstaande burgemeesters allen de ambtsketen of ander onderscheidingsteken hebben gedragen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1843-1867	K. Kluit	
1867-1870	C. Hoorens van Heijningen	
1870-1906	W.J. Klaar	
1906-1923	L.E.M. Klaar	
1923-1954	B. Groeneveld de Kater	Was tijdelijk waarnemend burgemeester Mijnsheerenland in 1942
1954-1961	J. W. Wegstapel	
1962-1984	M.G.M. van Marwijk Kooy	Later burgemeester van Binnenmaas

Mijnsheerenland

Het wapen wordt beschreven als *"Van goud, beladen met een sautoir van keel, waarop vijf St. Jacobsschulpen van goud, geplaatst in den zin van den sautoir."*

Het wapen is vastgesteld op 24 juli 1816.

De gemeenteraad van de gemeente Mijnsheerenland besloot op 4 maart 1853 een onderscheidingsteken aan te schaffen. In de verantwoording van het financiële jaar 1853 staat vermeld dat het onderscheidingsteken 35 gulden kostte. Deze kosten werden verdeeld in 20 gulden voor een penning, 10 gulden voor een ketting en 2,80 gulden voor een breed oranje lint met zilveren haken. De overige kosten waren 1,80 gulden voor een gedraaide doos met fluweel bekleed en 40 cent verzendkosten. De ambtsketen werd geleverd door G.H. Bouscholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage.

De omschrijving was *"een zilveren hoog opgedreven onderscheidingsteken vertoonend aan de eene zijde een wapen der gemeente en aan keerzijde het rijkswapen, beide met tenances en ornamenten omgeven"*.

Tijdens het onderzoek naar de ambtsketens bleek al snel dat de ambtspenning niet overeenkwam met de omschrijving uit 1853. Daarnaast is ook het meesterteken van G.H. Bouscholte niet aangetroffen op de huidige keten. Door uitvoerig archiefonderzoek werd dit vermoeden uiteindelijk onderbouwd met documenten uit het archief. Op 31 oktober 1949 keurde de gemeenteraad de

6e begrotingswijziging goed. De begeleidende onderbouwing was: *"De ambtsketen van de burgemeester is in de laatste oorlogsdagen verdwenen en nimmer teruggekeerd. Aanzien een burgemeester geacht kan worden een ambtsketen niet te kunnen missen is besloten tot aankoop daarvan."*

H. Tonino, juwelier in Dordrecht, leverde op 3 november 1949 een ambtsketen voor het bedrag van 133,70 gulden aan de gemeente. Een paar jaar eerder, in 1934, had dezelfde juwelier het eerste ambtsketen nog vermaakt voor een bedrag van 9,50 gulden.

Tijdens een aanverwante zoektocht naar de herkomst van het gemeentewapen voor het waterschap De Hoeksche Waard, werd in de collectie van het Waterschap Hollandse Delta een keten voor Mijnsheerenland van Moerkerken aangetroffen. De bijbehorende foto deed vermoeden dat dit het verdwenen ambtsketen van de gemeente Mijnsheerenland was. De omschrijving over de keten, die de in het archief van de gemeente Mijnsheerenland aangetroffen zijn, komt overeen met de fysieke weergave van de ambtsketen. Hoe dit keten in de collectie van het Waterschap is gekomen, heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat een van de verre rechtsvoorgangers van Waterschap Hollandse Delta het waterschap Mijnsheerenland van Moerkerken was. In de periode na de oorlog is de keten waarschijnlijk als bodebus¹³ bij het Waterschap terechtgekomen. Het keten is 1968 door het Waterschap Mijnsheerenland van Moerkerken in bruikleen gegeven aan het Streekmuseum Hoeksche Waard¹⁴. De bijbehorende beschrijving was dan ook bodeketen. Door deze toevallige ontdekking was het mogelijk de verloren gewaande ambtsketen weer toe te voegen aan de collectie Hoeksche Waard.

De eerste ambtspenning is sierlijk vormgegeven, waarbij zowel het Rijkswapen als gemeentewapen in een reliëf zijn uitgevoerd. Het Rijkswapen heeft een hoog reliëf. Vooral de kroon op het wapenschild van het Rijkswapen valt op door het hoge reliëf en formaat. Het gemeentewapen aan de andere kant van de ambtspenning is in laag reliëf uitgevoerd. Rond het wapenschild zijn decoratieve elementen aangebracht in de vorm van pluimen. In een lint onder het wapenschild

¹³ Een bodebus was een attribuut van een bode en was bedoeld was het om poststukken in te doen. Het was ook voor voorzien van het wapen van de instantie die de bode vertegenwoordigde. In de loop der tijd was de bodebus veranderd van echte bus tot een vaak rijkversierde draaginsigne.

¹⁴ Streekmuseum Hoeksche Waard heet nu Museum Hoeksche Waard.

staat de gemeentenaam “Mijnsheerenland van Moerkerken” vermeld. Onder het lint van het Rijkswapen zijn de initialen H.B. zichtbaar, wat staat voor H. Bouscholte.

De ketting heeft schakels met een parelrand. Een van de verbindingsschakels bij het onderscheidingsteken heeft een afwijkend reliëf. De ketting is hetzelfde als de keten van de gemeente Puttershoek, Zuid-Beijerland

en Westmaas. Helaas is deze ketting niet meer compleet. Slechts een halve ketting is nog aanwezig. Een ander opvallend detail is dat een aantal schakels een vlakke achterkant hebben en een aantal schakels aan beide zijden een parelrand hebben.

De penning draagt het zilvermerk aan de kant van het Rijkswapen. Het meesterteken van de Gebroeders G.H. Bouscholte werd op een van de schakels geslagen. Hoewel deze schakel ontbreekt is de ambtsketen duidelijk van de Gebroeders G.H. Bouscholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage.

Het meesterteken van G.H. Bouscholte.

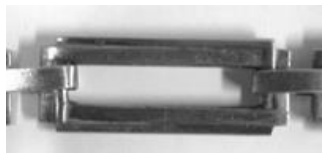

De tweede ambtspenning van de gemeente Mijnsheerenland uit 1949 is uitgevoerd met verschillende technieken. Het Rijkswapen is in een laag reliëf uitgevoerd, terwijl het gemeentewapen gegraveerd is. De kant met het gemeentewapen heeft een duidelijke rand. De kant met het Rijkswapen heeft geen opstaande rand. Het gegraveerde gemeentewapen toont alleen het wapenschild van de gemeente en niet de gemeentenaam. De schildhoudende leeuwen zijn volgens het KB van 1907 afgebeeld.

Op de haak van de keten staan de gewichtsaanduiding, het zilvermerk en het meesterteken. De gewichtsaanduiding is onduidelijk, maar lijkt een vier te tonen. Het meesterteken is niet heel duidelijk, maar voldoende om te zien dat Koninklijke Gerritsen en Van Kempen N.V. uit Zeist de maker van de ambtsketen is.

Het meesterteken van Gerritsen en Van Kempen N.V. op de haak van de ketting.

De ketting is vormgegeven in rechthoekige schakels verbonden met korte verbindingsschakels.

De onderstaande burgemeester had nog geen ambtsketen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1850-1852	L. Kluit	Tegelijk burgemeester van Westmaas

De eerste ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de volgende burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1852-1861	D. van Driel	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1862-1874	G.A. van Driel	Tegelijk burgemeester van Westmaas, later burgemeester van Puttershoek
1874-1882	M.W. de Kat	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1882-1893	M.A. Visser	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1893-1897	U.J. Kapteyn	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1897-1899	L.N. Kruijff	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1899-1901	D.A. van Eck	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1901-1933	G.J.B. ter Kuile	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1934-1959	A. de Jong	Tegelijk burgemeester van Westmaas

De tweede ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de volgende burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1934-1959	A. de Jong	Tegelijk burgemeester van Westmaas. Werd meerdere keren waargenomen door wethouder D. Koijck Lzn, B. Groeneveld de Kater (in 1942) en Th.A.W. Bolman (in 1945)
1960-1970	A. van Walsum	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1970-1981	W. Tuik	Tegelijk burgemeester van Westmaas
1981-1984	A. Eveleens	Waarnemend burgemeester

Nieuw-Beijerland

Het wapen van Nieuw-Beijerland werd op 24 juli 1816 door de Hoge Raad van Adel aan de gemeente in gebruik bevestigd.

"Gelozanjeerd van lazuur en zilver."

Het gemeentewapen is gelijk aan het wapen van de voormalige hoge heerlijkheid Nieuw-Beijerland. Het gebied waarin Nieuw-Beijerland was gelegen is in 1557 bedijkt door Lamoraal van Egmont, die het ontstane land noemde naar zijn vrouw, Sabina van Beieren. Dit gebied omvat ook de plaatsen Oud-Zuid-Beijerland. Het is gelijk aan het wapen van Beieren.

In de raadsvergadering van 11 december 1852 werd de aanschaf van een onderscheidingsteken besproken. Naar aanleiding van die raadsvergadering werd de aanschaf van het onderscheidingsteken in de collegevergadering van 18 december 1852 besproken. Tijdens de vergadering werd bepaald op welke wijze de ambtsketen vorm moest krijgen.

In december 1852 werd daarom door de gemeente Nieuw-Beijerland aan meerdere goud- en zilversmeden prijsopgave gevraagd voor een ambtsketen. P. de Meijer, goud- en zilversmid in 's-Gravenhage deed prijsopgave van 8,50 of 9,50 gulden voor een penning. De keten "fraai en zwaar" kostte 13 tot 16 gulden. Bij A. De Vries en Zoon kostte een ambtspenning of medaille met zilveren ketting 15 gulden. Zonder ketting kostte het 7 gulden.

In de vergadering van 28 juni 1853, agendapunt 5, wordt vermeld dat een onderscheidingsteken aan een zilveren ketting op kosten van de gemeente was aangeschaft voor 25 gulden. Tegelijkertijd werd ook een onderscheidingsteken voor een veldwachter voor 10,65 gulden aangeschaft. Helaas is in de archieven niet te achterhalen wie de ambtsketen gemaakt heeft. Het is zeer goed mogelijk dat de eerste ambtsketen bij Van Kempen is aangeschaft. De burgemeester was ook burgemeester van Piershil en daar is een keten van deze zilversmid aangeschaft. Het bedrag voor de aanschaf komt nagenoeg overeen met de keten van Piershil. Het kwam in de Hoeksche Waard vaak voor dat een burgemeester, die voor meerdere gemeenten burgemeester was, ambtsketens van dezelfde zilversmid had.

De eerste ambtsketen had standaardmodel schakels model.

Op de huidige penning van de gemeente Nieuw-Beijerland is het Rijkswapen volgens het KB van 1907 afgebeeld. Dit betekent dat dit niet de eerste penning of ambtsketen is. Tijdens onderzoek bleek uit stukken de archieven dat de eerste ambtsketen, op een onbekende manier, is verdwenen in de Tweede Wereldoorlog. De gemeente Nieuw Beijerland heeft in 1946 de ambtsketen aangeschaft met de ketting.

Met de eerste begrotingswijzing van 20 juni 1946 werd de aankoop van een zilveren penning met een keten staat voor 229,80 gulden goedgekeurd. In de jaarrekening van 1946 wordt de aankoop van de ambtsketen bevestigd. De reden voor de aanschaf werd omschreven als *“Daar de oude ambtsketen zoek is geraakt tijdens de afwezigheid van het secretariëpersoneel, was aankoop van een nieuwe keten noodzakelijk.”*

In november 1982 is weer een nieuwe penning voor het ambtsketen aangeschaft. Het verhaal dat in de jaren '80 de ambtsketen ontvreemd is, wordt hierdoor enigszins bevestigd. Gemeentesecretaris Van Dam ontving begin november 1982 een nieuwe penning. De ambtsketen van de gemeente Nieuw-Beijerland is dus tweemaal ontvreemd. Aangezien de herindeling aanstaande was is waarschijnlijk besloten om alleen een penning aan te schaffen en deze met de keten van een andere gemeente te dragen.

Burgemeester Hammer met ambtsketen van de gemeente Nieuw-Beijerland of Goudswaard in 1938.

(Foto Gemeente Hoeksche Waard)

Ontvangst van de Commissaris van de Koningin, de heer Kesper, in Nieuw-Beijerland door burgemeester Van Dijk op 12 mei 1952.

(Foto Gemeente Hoeksche Waard)

De huidige ambtspenning is aan de kant van het rijkswapen in een laag reliëf uitgevoerd. Aan de kant van het gemeentewapen is het schild gegraveerd. Bij deze ambtspenning is de tekst "Burgemeester v. Nieuw-Beijerland" met

de hand gegraveerd. De schildhoudende leeuwen zijn volgens het KB van 1907 afgebeeld. De bijbehorende keten was volgens het onderzoek uit 1979 een standaardmodel nr. E.

In de ring van de ambtspenning staat het zilverteken en het meesterteken aan de kant van het Rijkswapen. Een zwaard, welke aangeeft dat het zilvergehalte tenminste van het 2e gehalte zilver is en het meesterteken. De penning is vervaardigd door Koninklijke Begeer BV te Voorschoten.

Het meesterteken van Koninklijke Begeer BV.

Onderstaande burgemeester had geen ambtsketen.

Amtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
Onbekend	I. v.d. Vos	

De eerste ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1837-1889	Mr. J.F. de Meij Medima	Ook burgemeester van Goudswaard (1850-1889) en Piershil (1944-1889)
1889-1919	A. Bouman Jz	
1919-1931	G. Ninaber	
1931-1938	T.A.W. Bolman	Later burgemeester van Strijen
1938-1944	S. Hammer	Ook burgemeester van Goudswaard en Piershil (beide vanaf 1936)
1944-1945	M.A. Simonis	Ook burgemeester van Piershil en Goudswaard. In 1945 doodgeschoten door het Verzet.
1945-1949	S. Hammer	Ook burgemeester van Goudswaard en Piershil. Later burgemeester van Oud-Beijerland
1950-1956	W.J.D. van Dijck	Ook burgemeester van Goudswaard en Piershil
1957-1976	P.G. Vries	Ook burgemeester van Goudswaard en Piershil
1977-1983	B. Kolbach	Ook burgemeester van Goudswaard en Piershil. Vanaf 1984 burgemeester van Korendijk

Numansdorp

Het wapen van Numansdorp werd op 17 november 1950 bij Koninklijk Besluit aan de gemeente Numansdorp vastgesteld.

De beschrijving van het wapen is als volgt:

"In zilver een golvende dwarsbalk, boven vergezeld van 2, onder van 1 St. Andrieskruis, alles van azuur. Het schild gedekt met een gouden kroon van 3 bladeren en 2 paarlen."

Het wapen van Numansdorp wordt door L. van Ollefen¹⁵ in 1793 beschreven met twee paarden als schildhouders. De Andreaskruizen zouden vroeger mogelijk rietpluimen aan weerszijden van de Kromme Strijne hebben uitgebeeld. Het wapen is afgeleid van het wapen van de heerlijkheid Cromstrijen, wat weer is afgeleid van het familiewapen van Van Strijen.

In 1492 werd de heerlijkheid door keizer Maximiliaan geschonken aan Gerrit Numan. Het heerlijkheidswapen bestond toen al.

De gemeente Numandorp heeft pas in 1854 de penning met ketting aangeschaft. Op 29 augustus 1853 werd begroting 1854 vastgesteld, aangezien er geen begrotingswijziging over dit onderwerp zijn geweest zal de aanschaf van het onderscheidingsteken in de begroting opgenomen zijn. Op de rekening van 1854 staat vermeld dat voor een bedrag van 21,15 gulden een onderscheidingsteken was aangeschaft.

¹⁵ Nederlandse stads- en dorpsbeschrijver (1749-1816)

Na aanleiding van de bijbehorende bijlagen bleek dat de kosten vergoed werden aan A. Vlieland. Hieruit kan afgeleid worden dat burgemeester A. Vlieland zelf de aanschaf heeft geregeld. Net als het ambtsketen van de gemeente Klaaswaal is het zeer waarschijnlijk dat de ambtsketen geleverd is door L.A. de Vries en Zoon uit 's-Gravenhage. Zij waren hofgraveurs van Z.M. Koning. De gravure van het gemeentewapen is hetzelfde als dat van de gemeente Klaaswaal.

De ambtspenning is aan de kant van het Rijkswapen in een laag reliëf uitgevoerd. De kant met het gemeentewapen is gegraveerd. Opvallend hierbij is dat twee leeuwen naast het wapenschild van de gemeente zijn aangebracht. Boven het wapenschild is een touw met drie lussen gegraveerd. Hierboven staat de tekst "Gemeente Numansdorp".

De ambtsketen is een in serie vervaardigde ambtsketen model nr. 5, waarbij de reverhaken nog aanwezig zijn. In de haken van de keten staan de zilvermerken en het

meesterteken. Opvallend hierbij is dat het meesterteken van

C.M.C.J. van Moorsel is, welke pas sinds 1973 in gebruik is.

Een zwaard, welke aangeeft dat het zilvergehalte tenminste van het 2e gehalte zilver is en het meesterteken.

De penning draagt geen meesterteken. Graveurs hebben geen meesterteken en hierdoor ontbreekt dit op de keten. De ambtsketen van de gemeente Klaaswaal werd gekocht bij L.A. de Vries. De penning van de gemeente Numansdorp en Klaaswaal zijn nagenoeg hetzelfde. Het is dan ook aannemelijk dat burgemeester Vlieland de ambtsketen van Numansdorp ook bij L.A. de Vries heeft gekocht. Voor de gemeente Numansdorp werd echter wel een ketting bij de ambtsketen aangeschaft.

Waarschijnlijk is de ketting in de periode 1973-1983 voor een burgemeester verlengd. De aanpassing van de ketting is niet vermeld in de jaarrekeningen. Het licht voor de hand dat de kosten voor het verlengen van de ketting als representatiekosten zijn opgenomen in de jaarrekening. Hierdoor zijn de kosten niet te achterhalen. De opdracht voor de aanpassing werd gegeven aan de lokale edelsmid Van Moorsel uit Klaaswaal. Tijdens deze aanpassing van het ambtsketen is het meesterteken over het oude meesterteken geslagen.

Het meesterteken van C.M.C.J. van Moorsel, v.o.f. van Moorsel-Kester uit Klaaswaal / Oud-Beijerland.

De ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1820-1872	A. Vlieland	Eerst schout. Ook burgemeester van Klaaswaal en Zuid-Beijerland
1872-1908	D. Kluifhoofd	Ook burgemeester van Klaaswaal en Zuid-Beijerland
1908-1912	H.A.R. Jonkers	Ook burgemeester van Klaaswaal
1912-1934	W. Paans	
1934-1961	J.G. de Zeeuw	Ook burgemeester van Klaaswaal
1962-1971	S.W. Henry	Ook burgemeester van Klaaswaal
1971-1983	J. Quast	

Oud-Beijerland

Het wapen van Oud-Beijerland is op 24 juli 1816 bij Koninklijk Besluit aan de gemeente toegekend. Op 7 juli 1967 is er een kroon aan het wapen toegevoegd.

Het wapen is een combinatie van de wapens van Egmont en Beijeren. Het gebied waarin de gemeente ligt is oorspronkelijk ingepolderd door Lamoraal van Egmont, die het ontstane land noemde naar zijn vrouw, Sabina van Beijeren. Dit gebied omvat ook de plaatsen Nieuw- en Zuid-Beijerland. Het wapen wordt vermeld in het Manuscript Beelaerts van Blokland.

Het wapen van Oud-Beijerland van 1816-1967.

De beschrijving is als volgt: *"Parti, het eerste van goud, beladen met 4 kepers van keel; het tweede gelozanjeerd van lazuur en zilver."*

Het wapen van Oud-Beijerland sinds 1967.

De beschrijving is als volgt: *"Gedeeld : I van goud, beladen met 4 kepers van keel, II schuinrechts spitsgeruit van azuur en zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van 3 bladeren en 2 paarlen."*

Op 16 december 1852 werd door de gemeenteraad van Oud-Beijerland een besluit genomen over het Koninklijk Besluit van 16 november 1852. De voorzitter merkte op dat het niet duidelijk beschreven was, wie de kosten van de aanschaf van de onderscheidingsteken moest dragen. De penning was door hem besteld, maar de gemeenteraad moest beslissen wie de kosten zou betalen. De raad besloot dat de onderscheidingsteken voor rekening van de gemeente was. In 8 januari 1853 werd in de gemeenteraad een declaratie van de burgemeester besproken. De kosten voor de onderscheidingsteken waren 20 gulden voor de penning, 15 gulden voor de zilveren ketting, 1,80 gulden voor bijbehorende doos en 40 cent voor de vracht en briefport.

De beide zijden van de penning, zowel Rijkswapen als het gemeentewapen zijn gedreven uit zilver plaatmateriaal en in een rand gezet. Hierdoor is een holle penning ontstaan. In de penning zijn in beide wapens de letters H.B. gedreven. Aan de kant van het Rijkswapen is het zilvermerk geslagen. Op de zijde van het gemeentewapen staan de initialen H.B. Wat opvalt is dat het gemeentewapen al met een kroon "gedekt" is, terwijl dit pas officieel aan het gemeentewapen in 1967 werd toegevoegd.

De keten bestaat uit gegoten gekruiste schakels. Op de haken en verbindingsschakel van de keten zijn ook zilvermerken geslagen. Het meesterteken van de Gebroeders G.H. Bouscholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage, was aangebracht op de reverhaken.

Het meesterteken van G.H. Bouscholte.

Burgermeester A. Vogelsang was zo tevreden met de ambstketen, dat hier hierover rechtstreeks schrijft aan Minister Thorbecke.

Hij schrijft op 4 januari 1853:

"het voorgeschreven onderscheidingsteeken zoo als voor enkele ambtgenooten en mij bij Bouscholte te 's-Hage is gedreven, voldoet bij de uitkomst goed, en is waarlijk veel mede gevallen".

Op 27 mei 1938 staat burgemeester A.C. de Vries Broekman op een foto ter gelegenheid van zijn afscheid met een ander ambtsketen. Het vermoeden bestaat dat burgemeester De Vries Broekman voor eigen rekening een ambtsketen heeft laten maken. Het keten dat hij gebruikte was het standaardmodel keten nummer 3.

Burgemeester J. Aantjes was niet tevreden met de ambtsketen.

Een jaar na zijn installatie besloot de raad op 28 november 1967 een krediet beschikbaar te stellen van 750 gulden voor de

aankoop van een nieuwe ambtsketen voor de burgemeester, aangezien de oorspronkelijke keten wegens ernstige slijtage diende te worden vervangen. De nieuwe keten met penning werd geleverd door Koninklijke Begeer BV te Voorschoten. De keten had schakels van standaardmodel keten model D van Koninklijke Begeer uit Voorschoten.

Het meesterteken van Koninklijke Begeer BV.

Deze ambtsketen is op 18 november 1982 gestolen uit het bestuurscentrum. De kosten van vervanging door een exact gelijk exemplaar zouden 2800 gulden zijn. De schade werd door de verzekering vergoed. Besloten werd echter om de oude keten uit 1853 in ere te herstellen en weer in gebruik te nemen. Zilversmid In 't Veld & Partners heeft in 1999 het ambtsketen verlengt en verwijderde de reverhaken. Daarnaast werd het op lengte verstelbaar gemaakt.

*Burgemeester A.C. de Vries Broekman met zijn eigen ambtsketen en ambtskostuum.
(Foto Collectie Historische Vereniging Oud-Beijerland)*

Burgemeester K.D. Dorsman en echtgenote.

(Collectie Jopie en Dick Leeuwestein/Museum Hoeksche Waard)

Op initiatief van de heer W. Kats, van Kats Watersport, is door Winkeliersvereniging Oud-Beijerland en de gemeente Oud-Beijerland, samen de opdracht gegeven om een nieuw ambtsketen te maken. Burgemeester K. Tigelaar wist hier niets van. Dit keten is een ontwerp van Els in 't Veld van In 't Veld & Partners. Uiteindelijk heeft de gemeente Oud-Beijerland voor 50% bijgedragen aan de kosten. De kosten werden gedekt door de post viering 450-jarig bestaan van de gemeente Oud-Beijerland. De burgemeester werd op 24 oktober 2009 volledig verrast tijdens de toespraak van Commissaris van de Koningin J. Fransen. De Commissaris sprak: *"Opvallend aan die van Oud-Beijerland is dat de ambtsketen eigenlijk wat iel is. Ook blijken de schakel gemakkelijk te draaien en dat is ongemakkelijk"*. Aan het eind van zijn toespraak hing de Commissaris de burgemeester Tigelaar de nieuwe ambtsketen om.

De schakels van de ketting zijn niet overeenkomstig de seriemodellen, maar ontworpen

door Zilversmid P.J. In 't Veld & Partners uit Oud-Beijerland. De zilver- en meestertekens staan in het contragewicht van de ketting. De letter "Z" geeft het jaarteken 2009 aan. De keten is gemaakt van het 1e gehalte zilver (92,5%).

De penning van de ambtsketen van Oud-Beijerland zijn aan beide kanten in een laag reliëf uitgevoerd. De contouren van het gemeentewapen zijn uit een plaat zilver van ca. 1 mm gezaagd. Hierna is deze in de penning gemonteerd. Tot slot zijn het schild, lofwerk en edelstenen met de hand gegraveerd, inclusief de arcering die de heraldische kleuren in het gemeentewapen symboliseren. Aan de keerzijde is het Rijkswapen geslagen. In het buikstuk zit een mechaniek om de penning te draaien. Aan de ambtsketen is een rugstuk toegevoegd als contragewicht.

Het meesterteken van In 't Veld & Partners.

Het rugstuk of contragewicht van de ambtsketen van Oud-Beijerland.

Onderstaande burgemeester had nog geen ambtsketen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
Onbekend-1834	A.A. v.d. Geer	

Burgemeesters met de eerste ambtsketen zijn:

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1852-1977	A. Vogelsang	Ook burgemeester van Heinenoord en Goidschalxoord
1877-1889	P.H. Crans	
1889-1893	A. van Baak	
1893-1907	A. van Lith	

Amtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1907-1938	A.C. de Vries Broekman	
1938-1948	J.C. Diepenhorst	Met onderbreking tijdens de Tweede Wereldoorlog
1945	A. Roodzant	Ook burgemeester van Heinenoord
1949-1966	S. Hammer	Was eerder burgemeester van Nieuw-Beijerland

Burgemeester met de tweede amtsketen waren:

Amtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1966-1975	J. Aantjes	
1976-1980	K.D. Dorsman	
1980-1983	E.J. van Tellingen	

Burgemeesters van de nieuw gevormde gemeente Oud-Beijerland waren en die de eerste amtsketen hebben gedragen zijn:

Amtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1984-1989	E.J. van Tellingen	
1989-1996	C. Leeuwe	
1996-2005	B.B.M. van der Hart	
2005-2006	T. Netelenbos	Waarnemend
2006-2007	A. Latenstein van Vorst-Wolderingh	Waarnemend
2007-2016	K. Tigelaar	

Onderstaande burgemeesters gebruikten het amtsketen uit 2009.

Amtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
2007-2016	K. Tigelaar	
2016-2018	J.H.M. Hermans-Vloedveld Waarnemend	

Burgemeester P.G. de Vries heeft bij zijn installatie in 1957 de eerste ambtsketen van Piershil om.

(Foto Gemeente Hoeksche Waard)

Piershil

Het wapen van Piershil werd op 24 december 1817 door de Hoge Raad van Adel aan de gemeente Piershil in gebruik bevestigd.

De blazoenering van het wapen luidde: *"Van zilver, beladen met 3 golvende fasces van sijnople."*

Tot 1721 voerde de ambachtsheerlijkheid Piershil een wapen met daarop een zwarte boom in een gouden veld. Dit werd door de bezitters van de heerlijkheid, het geslacht Van Hessen, als hartschild op hun eigen wapen gedragen. In 1721 werd het wapen van Piershil vervangen door het latere gemeentewapen. Van Ollefen onderschrijft dit in 1793.

De ambtspenning van de gemeente Piershil is uitgevoerd met verschillende technieken. Het Rijkswapen is in een laag reliëf uitgevoerd. De ambtspenning heeft aan beide zijden een opstaande rand. De zijde met het gemeentewapen toont alleen het wapenschild van de gemeente en niet de gemeentenaam. Het wapenschild is in een laag reliëf aangebracht. De 3 golven zijn in het schild graveerd.

In de penning staat aan de kant van het Rijkswapen het zilvermerk van een zwaard, welke aangeeft dat het zilveragehalte tenminste van het 2e gehalte zilver is. Aan de kant van het gemeentewapen is het meesterteken geslagen. Dit betekent dat de penning is vervaardigd door J.M. van Kempen uit Utrecht.

Het meesterteken van J.M. van Kempen.

De gemeente Piershil heeft in 1853 de Penning aangeschaft met een ketting. In het raadsbesluit van 10 december 1852 werd besloten een ambtsketen aan te schaffen. Op 8 juli 1853 staat dat met de vaststelling van een begrotingswijzing 10 gulden voor een penning en 14 gulden voor een ketting de aankoop van een zilveren penning met een keten werd goedgekeurd.

De penning van Piershil werd gedragen aan een zilveren ketting. Op de foto van de installatie van burgemeester P.G. de Vries de ambtsketen duidelijk zichtbaar.

Aan de hand van deze foto is duidelijk dat de ambtsketen van Piershil het modelketen nr. 7 had.

Het college van burgemeester en wethouders besloot op 16 februari 1959 *“alvorens over te gaan tot aankoop van een nieuw ambtsketen zal toezending worden gevraagd van een paar exemplaren in de prijsklasse 175 tot 250 gulden”*. In maart 1959 werd door de gemeente Piershil een nieuwe ketting model D voor de ambtsketen aangeschaft bij Koninklijke Begeer te Voorschoten voor een bedrag 220 gulden. De penning werd door Koninklijke Begeer aan deze keten bevestigd. De oude ambtsketen werd in deze transactie ingeleverd en hiervoor kreeg de gemeente nog 7 gulden aan waarde voor oud zilver terug. De reden voor het vervangen van de ketting was niet te achterhalen.

In de bijbehorende ketting staan de zilvertokens in het verbindingsstuk van de ketting naar de penning.

Hierin staat ook het meesterteken van Koninklijke Begeer BV. Ook het jaarteken “Z” staat in de ketting, waardoor duidelijk is dat de ketting uit 1959 is.

Dit keten is in 2001 gebruikt om de extra ambtsketen van de gemeente Korendijk te maken.

De keten heeft schakels van standaardmodel keten model D van Koninklijke Begeer uit Voorschoten. Dit keten is later gebruikt voor de tweede ambtsketen van de gemeente Korendijk.

Het meesterteken van Koninklijke Begeer BV.

De burgemeester van Goudswaard waren ook vaak burgemeester van Piershil en Nieuw-Beijerland. Hierdoor beschikten zij over meerdere ambtsketens en is het zeer waarschijnlijk dat penningen soms verwisseld werden met de oorspronkelijke keten.

Burgemeester P.G. de Vries tijdens een bezoek van Commissaris van de Koningin, J. Klaassesz op 10 april 1967.

(Foto Gemeente Hoeksche Waard)

Onderstaande burgemeester had nog geen ambtsketen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1804-1844	M.M. Schepman	Eerst maire/schout

De eerste ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1844-1889	Mr. Johannes Frederik de Meij Mecima	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland (1837-1889) en Goudswaard (1850-1889)
1889-1931	A.H. Zahn	Ook burgemeester van Goudswaard
1931-1936	R. Tjalma	Ook burgemeester van Goudswaard
1936-1944	S. Hammer	Ook burgemeester van Goudswaard en vanaf 1938 ook van Nieuw-Beijerland
1944-1945	M.A. Simonis	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Goudswaard. In 1945 doodgeschoten door het Verzet.
1945-1949	S. Hammer	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Goudswaard; later burgemeester van Oud-Beijerland
1950-1956	W.J.D. van Dijck	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Goudswaard

De tweede ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1957-1976	P.G. Vries	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Goudswaard
1977-1984	B. Kolbach	Ook burgemeester van Nieuw-Beijerland en Goudswaard; vanaf 1984 burgemeester van Korendijk

Puttershoek

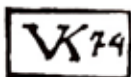
Het gemeentewapen van Puttershoek is vastgesteld op 24 juli 1816. Het wapen wordt beschreven als *"Van zilver beladen met drie leliën van sabel"*.

De gemeenteraad van Puttershoek besloot op 24 december 1852 een onderscheidingsteken aan te schaffen. Met de vaststelling van een begrotingswijziging op 13 december 1853 werd de aankoop van een zilveren penning voor 10 gulden met een keten van 12,83 gulden goedgekeurd. De keten werd door de Gebroeders G.H. Bousholte in rekening gebracht. De 10 gulden voor de penning werd betaald aan de Provincie.

De ambtspenning van de gemeente Puttershoek heeft aan beide kanten een licht opstaande rand. Het Rijkswapen is in een laag reliëf uitgevoerd. Het gemeentewapen is uitgevoerd in een combinatie van reliëf en gravure. Het wapenschild van het gemeentewapen is in een laag reliëf aangebracht met daarop de drie leliën gegraveerd. De penning draagt het zilvermerk aan de kant van het Rijkswapen.

De ambtspenning vertoont veel gelijkenis met de ambtspenning van gemeente Piershil en 's-Gravendeel. Dat is niet zo verwonderlijk, want deze penningen zijn gemaakt door Johannes Mattheus van Kempen uit Utrecht.

Het meesterteken van J.M. van Kempen.

De ketting is voorzien van platte schakels met een parelrand. De kleinere verbindingen hebben weer een ander reliëf. De ketting is vergelijkbaar met de ketting van de gemeente Westmaas en

Mijnsheerenland. Het meesterteken staat onder de klip van de haak, van de ketting en het verstelstuk. Dit is het meesterteken van de Gebroeders G.H. Bousholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage. Zij vervaardigden in 1853 de ketting van de gemeente Puttershoek.

Het meesterteken van G.H. Bousholte.

De ambtsketen is gedragen door de volgende burgemeesters:

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1821 - 1874	A. van Driel	Eerst schout
1874 - 1907	G.A. van Driel	Zoon van voorganger, eerder burgemeester van Westmaas
1907 - 1929	N.A. de Joncheere	
1929 - 1939	C.L. Kiehl	
1939 - 1963	W. van der Ploeg	1945 tijdelijk vervangen door L.J. den Hollander; later tegelijk burgemeester van Heinenoord
1963 - 1971	A. Schreuder	
1972 - 1976	G.J. van den Bosch-Brethouwer	Eerste vrouwelijke burgemeester in Zuid-Holland
1977 - 1982	L. Vleggeert	Van 1980 tot 1982 tegelijk waarnemend burgemeester van Heinenoord

Strijen

Het wapen van Strijen is op 24 juli 1816 bij Koninklijk Besluit aan de gemeente Strijen toegekend.

Het wapen van de ooit machtige graven van Strijen was naar verluidt in zilver met drie St. Andrieskruisen van keel. Waar dit wapen van afgeleid is niet bekend. Het wapen is later, in goud, het heerlijkheid- en het gemeentewapen geworden.

De beschrijving van het wapen is als volgt:

"Van goud, beladen met 3 sautoirs van keel.

Het schild gedekt met eene kroon met 3 fleurons, alles van goud en vastgehouden door 2 klimmende leeuwen in hunne natuurlijke verwen".

De ambtspenning is sierlijk vormgegeven, waarbij zowel het Rijkswapen als gemeentewapen in reliëf zijn uitgevoerd. Het Rijkswapen heeft een hoog reliëf. Vooral de kroon op het wapenschild van het Rijkswapen en de leeuwen vallen op door het hoge reliëf en formaat. Onder het lint van het Rijkswapen zijn de initialen H.B. zichtbaar, wat staat voor H. Bouscholte.

Het gemeentewapen aan de andere kant van de ambtspenning is in hoog reliëf uitgevoerd. Onder het wapen staat de gemeentenaam vermeld op een lint. Opvallend is de kijkrichting van de leeuwen als schildhouders, in vergelijking met de leeuwen van het Rijkswapen. Op de penning staat aan de kant van het Rijkswapen een zilverteken. De achterkant van een van de schakels van de ketting bevat het meesterteken. Het meesterteken geeft aan dat de ambtsketen

gemaakt is door de Gebroeders G.H. Bouscholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage.

Het meesterteken van G.H. Bouscholte.

De gemeente Strijen heeft in 1853 de penning aangeschaft met de ketting. In het raadsbesluit van 11 januari 1853 staat dat met de vaststelling van een begrotingswijzing 32,20 gulden de aankoop van een zilveren penning met een keten werd goedgekeurd. In de verantwoording van het financiële jaar 1853 staat vermeld dat het onderscheidingsteken 32,20 gulden kostte. De betaling vond plaats in april 1853. Over het algemeen kostte een penning bij de gebroeders G.H. Bouscholte 20 gulden. Vermoedelijk heeft de ketting 10 gulden gekost. De overige kosten waren zeer waarschijnlijk 1,80 gulden voor de gedraaide doos met fluweel bekleed en 40 cent verzendkosten.

De burgemeester ten tijde van de aanschaf was H.R. Vogelsang. Hij was de zoon van A. Vogelsang en die was in 1853 burgemeester van de gemeenten Oud-Beijerland, Heinenoord en Goidschalxoord. Ook de ambtsketens van die gemeenten zijn gemaakt door de Gebroeders G.H. Bouscholte.

De ketting is door de Oud-Beijerlandse goud- en zilversmeden In 't Veld & Partners in 2017 opnieuw opgemaakt. Hierbij werden de reverhaken verwijderd en zijn schakels nagemaakt. De keten werd met circa 30 centimeter verlengd. Met de toevoeging van een collier, zodat een gedeelte van de schakels op de rug kon hangen.

Onderstaande burgemeesters hadden geen ambtsketen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
Onbekend-1830	J.A. Stoop	
Onbekend-1850	J.M. Stoop	

De ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1850-1857	H.R. Vogelsang	Zoon van A. Vogelsang, burgemeester van Oud-Beijerland, Heinenoord en Goidschalxoord
1857-1862	J.J. Delruël	
1863-1866	A. de Rooij	
1866-1870	G.F.H. Engelen	
1870-1874	J. Nolterius van Elsbroek	
1874-1875	J.B. Nederveen	
1875-1878	J.D.M. van Blommenstein	
1878-1880	E.D. de Meester	
1881-1914	L.J. Baron van Heilmann van Stoutenburg	
1914-1938	C.J.J. Fokker	
1938-1965	T.A.W. Bolman	
1965-1985	A.A. ten Oever	

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1985-1993	S.W. van Schaijck	
1994-1998	M. Peereboom	
1999	A.D. van den Bergh	Waarnemend
1999-2002	E.J. Gelok	
2002-2006	A. Oster	Waarnemend
2006-2011	J.P.M. Klijs	
2011-2012	H.A. van der Meer	Waarnemend
2012-2016	A.J. Moerkerke	
2016-2018	J.B. Waaijer	Waarnemend

Strijensas

Net als Goidschalxoord was Strijensas in 1853 een zelfstandige gemeente. Strijensas behoorde van 1812 tot 1817 al tot Strijen. Hierna werd het een zelfstandige gemeente, maar bij de bestuurlijke herindeling van Zuid-Holland in 1855 werd Strijensas opnieuw toegevoegd aan Strijen. Strijensas voerde geen wapen.

Op 18 december 1852 vergaderde de gemeenteraad van Strijensas voor de eerste keer over de aanschaf van het ambtsketen. Hoewel dit met een Koninklijk Besluit was vastgesteld en hierdoor een verplichting was, besloot de gemeenteraad aan de Commissaris van Koning te vragen om toestemming voor het vertragen van de aanschaf van het onderscheidingsteken. Reden hiervoor was de aanstaande samenvoeging met Strijen. Begin 1853 stuurde burgemeester het verzoek aan de commissaris van de Koning. Op 1 februari werd het antwoord van de Commissaris van Koning in de raadsvergadering besproken. Zijn brief werd voor kennisgeving aan de raad meegedeeld.

In de jaarstukken van 1853 tot en met 1855 staat geen aanschaf van een onderscheidingsteken vermeld. Geconcludeerd wordt dat de burgemeester van de gemeente Strijensas geen ambtsketen heeft gehad.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1817-1921	A. Overwater	Schout
1922-1849	Js. Overwater	Eerst schout, vanaf 1824 burgemeester
1850-1855	H.R. Vogelsang	Zoon van A. Vogelsang (burgemeester van Oud-Beijerland, Heinenoord en Goidschalxoord)

Westmaas en Group

Het wapen wordt beschreven als *“Parti, het eerste goud beladen met 3 sautoirs van keel, geplaatst 2 en 1, het tweede mede van goud beladen met een klimmende leeuw van keel”*.

Het gemeentewapen is vastgesteld op 24 december 1817.

Het archief van de gemeente Westmaas en Group¹⁶ bevat geen documenten, met informatie over de ambtsketen. Het ligt voor de hand dat de gemeente Westmaas in 1853 de ambtsketen, de penning en ketting, heeft aangeschaft. De ambtsketen is van dezelfde zilversmid, als die van de gemeenten Puttershoek en Heinenoord. De keten is vergelijkbaar met de keten van de gemeente Puttershoek. De penning heeft meer decoratieve elementen, net als die van de gemeente Heinenoord. Geconcludeerd kan worden dat de keten vermoedelijk 12,83 gulden gekost heeft en dat de penning zo'n 20 gulden gekost heeft.

De ambtspenning is uitgevoerd met pluimen, waarbij zowel het Rijkswapen als gemeentewapen in een reliëf zijn uitgevoerd. Het Rijkswapen heeft een hoog reliëf. Vooral de kroon op het wapenschild van het Rijkswapen valt op door het hoge reliëf en formaat. Het gemeentewapen aan de andere kant van de ambtspenning is in laag reliëf uitgevoerd. Rond het wapenschild zijn decoratieve elementen aangebracht in de vorm van pluimen. Onder het wapen staat de gemeentenaam vermeld op een lint.

¹⁶ In 1853 tot 1968 staat Greup met deze schrijfwijze genoteerd.

De ketting heeft schakels met een parelrand. Een van de verbindingsschakels bij het onderscheidingsteken heeft een afwijkend reliëf. De ketting

is vergelijkbaar met de keten van de gemeente Puttershoek, Mijnsheerenland en Zuid-Beijerland.

De penning draagt het zilvermerk aan de kant van het Rijkswapen. Het meesterteken staat op de achterkant van twee schakels van de keten. Dit is het meesterteken van de Gebroeders G.H. Bouscholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage. Zij vervaardigden in 1853 de ambtsketen van de gemeente Westmaas.

Het meesterteken van G.H. Bouscholte.

De onderstaande burgemeester had nog geen ambtsketen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1850-1852	L. Kluit	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland

Onderstaande burgemeesters hebben de ambtsketen gedragen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1852-1861	D. van Driel	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland
1862-1874	G.A. van Driel	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland, later burgemeester van Puttershoek
1874-1882	M.W. de Kat	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland
1882 -1893	M.A. Visser	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1893-1897	U.J. Kapteyn	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland
1897-1899	L.N. Kruijff	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland
1899-1901	D.A. van Eck	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland
1901-1933	G.J.B. ter Kuile	tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland
1934-1959	A. de Jong	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland
1960-1970	A. van Walsum	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland
1970-1981	W. Tuik	Tegelijk burgemeester van Mijnsheerenland

Zuid-Beijerland

Het wapen van Zuid-Beijerland werd op 24 juli 1816 door de Hoge Raad van Adel aan de gemeente in gebruik bevestigd.

"Gelozanjeerd van lazuur en goud. Het schild gedekt met een kroon van goud met 3 fleurons, alles van goud, en vastgehouden door 2 klimmende leeuwen in hunne natuurlijke verwen."

Het wapen is afgeleid van het wapen van Beieren, dat in plaats van goud zilver heeft, zoals ook het wapen van Nieuw-Beijerland heeft. Het gebied waarin Zuid-Beijerland is gelegen is in 1557 bedijkt door Lamoraal van Egmont, die het ontstane land noemde naar zijn vrouw, Sabina van Beieren. Dit gebied omvat ook de plaatsen Oud- en Nieuw-Beijerland. Van Ollefen noemt in 1793 als heerlijkheidswapen voor Zuid-Beijerland hetzelfde wapen als voor Nieuw-Beijerland

Hoewel geen aanwijzing in de raadsnotulen zijn gevonden en ook in de begroting geen melding werd gedaan over de aanschaf van een onderscheidingsteken, staat deze wel vermeld in de jaarrekening van 1853. Voor een bedrag van 32,20 werd een onderscheidingsteken aangeschaft. In de bijlagen van de jaarrekening zat nog de rekening van Gebroeders Bouscholte, goud- en zilversmeden van Z.K.H. Prins Hendrik in 's-Gravenhage. De kosten werden verdeeld in 20 gulden voor een penning, 10 gulden voor een ketting. De overige kosten waren 1,80 gulden voor een gedraaide doos met fluweel bekleed en 40 cent verzendkosten.

De penning was van opgedreven zilver, met aan de ene zijde het rijkswapen en aan de andere zijde het gemeentewapen met ornamenten. Zowel het Rijkswapen als gemeentewapen zijn in een reliëf zijn uitgevoerd. Het Rijkswapen heeft een hoog reliëf. Vooral de kroon op het wapenschild van het Rijkswapen valt op door het hoge reliëf en formaat. Het gemeentewapen aan de andere kant van de ambtspenning is ook in hoog reliëf uitgevoerd.

De ketting heeft schakels met een parelrand. Een van de verbindingsschakels bij het onderscheidingsteken heeft een afwijkend reliëf.

De ketting is vergelijkbaar met de keten van de gemeente Puttershoek, Mijnsheerenland en Westmaas.

De zilver- en meestertekens zijn in de ketting geslagen. In een tweetal schakels zijn nog twee zwaarden geslagen. Het meesterteken is aan de binnenkant van de haak voor de penning zichtbaar. Op beide kanten van de penning staat de initialen H.B.

Het meesterteken van G.H. Bouscholte.

De ambtsketen is tijdens de laatste en buitengewone raadsvergadering op 21 december 1983 geschonken aan de toenmalig waarnemend burgemeester en wethouder K. van den Heuvel.

Onderstaande burgemeester had geen ambtsketen.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
Onbekend-1850	J. Verhoeven	

De ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1850-1872	A. Vlieland	Ook burgemeester van Klaaswaal en Numansdorp (beide 1820-1872)
1872-1878	J. Schaddelee	
1878-1903	D. Kluifhoofd	Ook burgemeester van Klaaswaal en Numansdorp beide 1872-1908)
1903-1932	A. Zonneveld	
1932-1944	A. Becking	Burgemeester A. Becking bereikte in april 1944 de pensioengerechtigde leeftijd, maar werd pas officieel eervol ontslag verleend in januari 1946
1944-1945	Onbekend	Door inundatie in 1944-1945 waarin veel inwoners niet meer in Zuid-Beijerland woonden, is het waarschijnlijk dat in deze periode geen openbaar bestuur aanwezig was.
1945-1946	J.G. de Zeeuw	Waarnemend, was ook burgemeester van Klaaswaal en Numansdorp
1946-1954	W. Timmerman	
1954-1958	L. Brouwer	
1958-1967	A.A. Schouten	
1967-1983	A. Schout	
1983	K. van den Heuvel	wethouder, daarna waarnemend burgemeester

De herindelingen

Een nieuwe gemeente betekent o.a. ook een nieuw gemeentewapen. Bij het ontstaan van een nieuwe gemeente hoort ook een nieuw ambtsketen. In de jaren 80 van de vorige eeuw, zie je duidelijk de stijl van die tijd, maar ook de hand van de burgemeesters terug. Ambtsketens waren groter en nadrukkelijker aanwezig.

Binnenmaas 1984-2006

Het eerste gemeentewapen van Binnenmaas werd op 25 maart 1985 (K.B. no. 12) aan de gemeente toegekend. Dit wapen kreeg als blazoenering de volgende tekst mee: *"In goud een schuinkruis van keel, beladen met een Sint-Jakobsschelp van goud, boven vergezeld van een lelie met afgesneden voet en onder van een vijfpuntig spoorrad, beide van sabel. Het schild gedekt met een gouden kroon van 3 bladeren en 2 parels".*

In 1984 stelde het college van burgemeester en wethouders de gemeenteraad voor een nieuw ambtsketen aan te schaffen. De ambtsketens van de voormalige gemeenten moesten vanwege het historisch belang bewaard blijven. Het college stelde voor om een nieuw ambtsketen te laten ontwerpen en te vervaardigen. Op advies van de Vakschool van de Stichting Vakopleidingen van Goud- en Zilversmeden te Schoonhoven hadden zij zich gewend tot de heer J.A. van Nouhuys (Jan), zilversmid te 's-Gravenhage. In het voorstel stelden zij voor een krediet van 8.000 gulden vast te stellen voor het ontwerp, vervaardigen en aanschaf van de ambtsketen. Op 26 maart 1985 stemde de gemeenteraad in met het voorstel. De ambtsketen kostte uiteindelijk 7.602 gulden.

Het ontwerp moest een relatie leggen met het water "Binnenmaas".

Jan van Nouhuys heeft dat qua beeld vormgeven, maar ook kunnen uitbeelden middels de letterlijke beweging van de schakels, die zich

gedragen als golfjes. Destijds was deze opdracht aan het begin van de carrière van Jan van Nouhuys.

De zilverterken en meestertekens zijn duidelijk zichtbaar op de ambtsketen. Ook het jaarteken (A) voor het jaar 1985 is duidelijk leesbaar. Het zilverteken van de lopende leeuw met het romeinse cijfer 2 geeft het tweede gehalte zilver aan 83,5% (835/1000).

Het meesterteken van Jan van Nouhuys.

De traditionele ambtspenning is in deze ambtsketen opgenomen in de gehele vormgeving. De schakels geven een golvende indruk.

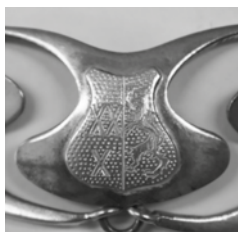
Het Rijkswapen en gemeentewapen zijn gegraveerd.

Op een aantal van de schakels van de ambtsketen zijn in licht reliëf de gemeentewapens van de rechtsvoorgangers zichtbaar.

Het Rijkswapen is uitgebeeld met alleen het wapenschild. De leeuw op het wapenschild draagt de kroon van drie bladen, zoals vastgesteld in 1907. De schilddragende leeuwen en Koningskroon zijn niet weergegeven. In de schakels van de keten heeft iedere gemeentewapen van de voormalige gemeenten (Heinenoord, Maasdam, Mijnsheerenland, Puttershoek en Westmaas) een plek gekregen.

Mijnsheerenland

Westmaas

Maasdam

Puttershoek

Heinenoord

De ambtsketen is gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Amtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1984-1990	M.G.M. van Marwijk Kooy	
1990-2005	C. Oversier	
2005-2007	J. de Prieëlle	

Cromstrijen

Het wapen van Cromstrijen is op 4 mei 1984 bij Koninklijk Besluit aan de gemeente toegekend naar aanleiding van de gemeentelijke herindeling van 1 januari 1984, waarbij Klaaswaal, Numansdorp en een deel van Westmaas werden samengevoegd tot één nieuwe gemeente. Het wapen van de gemeente Cromstrijen was qua vorm gelijk aan de wapens van Numansdorp en Klaaswaal. Alleen de kleuren zijn anders.

De beschrijving van het wapen is als volgt:

"In azuur een golvende dwarsbalk, vergezeld van 3 schuinkruisjes, alles van zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van 3 bladeren en 2 parels."

De gemeente Cromstrijen heeft in haar korte bestaan twee ambtsketens gebruikt. De burgemeester van Cromstrijen heeft relatief lang het ambtsketen van een rechtsvoorganger gebruikt. Het gebruikte het ambtsketen van Numansdorp. Omdat de wapenschilden van Klaaswaal, Numansdorp en Cromstrijen slechts in kleur verschillen was dat geen probleem. Pas aan het eind van 1986 werden de eerste stappen gezet voor een nieuw ambtsketen van de gemeente Cromstrijen. In 1987 werd offerte ontvangen van B. van Wijk uit Middelburg voor een ambtsketen. De heer van Wijk was door de burgemeester gevraagd offerte uit te brengen. Tijdens een informele bespreking van de Commissie voor Algemene Bestuurlijke Aangelegenheden op 17 december 1986 is de vormgeving besproken en heeft de heer Van Wijk dit nader toegelicht.

Op 20 februari 1987 besloot het college van burgemeester en wethouders de gemeenteraad voor te stellen een krediet van maximaal 5.000 gulden te voteren. Het bedrag was in de raadsvergadering van 20 januari 1987 al meegedeeld.

Op 17 februari 1987 stelde de raad het krediet beschikbaar voor het ontwerpen en vervaardigen van een ambtsketen en op 19 februari werd de opdracht voor een bedrag van 4.500 gulden verstrekt.

Burgemeester Broekhuis kreeg op 20 oktober 1987, bijna 4 jaar na de herindeling, de ambtsketen omgelegd door de heer D. Schop, het oudste raadslid. De reactie van de burgemeester was dat het sieraad kenmerkend was voor de jaren 80 en voor de streek: *"Het is een keten die past bij de Hoeksche Waard: strak, stevig en sober."* (bron Rotterdamsch Nieuwsblad, regio Zuid, van 21 oktober 1987)

De ambtsketen is een aaneenschakeling van platte zilveren vlakken. De ketting bestaat uit een vierkanten van zilver, waar tussen kleine schakels van vierkant of driehoek zijn gezet. Op deze manier zijn scharnieren in de ketting verwerkt. De schakels zijn "gebrand". De ambtsketen heeft geen sluiting, maar wordt met een kleine ketting op zijn plaats gehouden worden, als deze gedragen werd.

Het Rijkswapen en het gemeentewapen zijn als één geheel aan elkaar verbonden met een scharnier. Beiden wapenschilden zijn in een licht reliëf geslagen.

De zilver- en meestertekens staan in de lange schakel aan de achterkant van de ambtsketen. Het zilverteken van de lopende leeuw met daarbij het Romeinse cijfer II geeft aan dat de ambtsketen van het tweede zilvergehalte 83,5% (835/1000) is. Het jaarteken "C" geeft aan dat ambtsketen in 1987 gemaakt is. De penning draagt het meesterteken van L. van Wijk te Middelburg.

Het meesterteken van L. van Wijk.

In 2006 werd een nieuw ambtsketen aanschaf. Ambtsketens uit de jaren tachtig van de vorige eeuw waren, in ieder geval in de Hoeksche Waard, grootser gemaakt met grote ketting. Niet iedere burgemeester had de bouw van zijn of haar voorganger, waarvoor de ambtsketen destijds gemaakt was.

In de vergadering van het Presidium¹⁷ werd op 23 januari 2006 het voorstel voor een nieuw ambtsketen besproken. Op 28 februari 2006 ging het presidium akkoord met de offerte van Koninklijk Begeer BV (€ 6.035,-). De reden voor de vervanging van het ambtsketen was dat de ambtsketen niet meer aan de criteria voldeed. Bovendien was het gevoel dat het ambtsketen uit 1987 meer op een harnas leek, dan op een ambtsketen. Via de tweede Managementrapportage (MARAP) 2006 werd verantwoording afgelegd over de aanschaf van de ambtsketen. De offerte werd in maart 2006 bevestigd en begin mei werd een aantal loodafslagen ter goedkeuring ontvangen. De gemeente Cromstrijen ontving in juni 2006 een reactie waarom er niet gekozen was voor een lokale leverancier.

De tweede ambtsketen is een in uniek vervaardigd exemplaar. De eerste schakels bevatten de gemeentewapens en naam van de voormalige gemeenten Numansdorp en Klaaswaal. De andere schakels van de ketting zijn gevormd uit twee vergezichten. De schakel met het water en zeil staat voor Numansdorp en de schakel met de dijk en de aren voor Klaaswaal.

De penning van de ambtsketen is in een laag reliëf uitgevoerd/geslagen? Op de kant van het gemeentewapen is in een buitenste cirkel de naam van de gemeente in laag reliëf aangebracht. In het midden is het gemeentewapen in laag reliëf zichtbaar. De penning van de ambtsketen is geslagen. Het Rijkswapen is in licht reliëf uitgevoerd en ook het gemeentewapen is reliëf uitgevoerd. Op de kant van het gemeentewapen Boven het wapenschild staat de tekst "GEMEENTE" en onder het schild "CROMSTRIJEN". In het midden is het gemeentewapen zichtbaar.

¹⁷ Het presidium is een vergadering tussen de fractievoorzitters en voorzitter van de gemeenteraad. Werd ook wel seniorenconvent genoemd.

De penning draagt het meesterteken van Koninklijke Begeer uit Voorschoten. In de achterkant van het deel van de ketting waar de penning aan hangt staan de meestertekens en de zilvermerken. De keten is gemaakt van het 1e gehalte zilver (92,5%). Het jaarteken in de penning geeft aan dat de ketting gemaakt is in 2006.

Het meesterteken van Koninklijke Begeer BV uit Voorschoten.

De eerste ambtsketen van de gemeente Cromstrijen is achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1984-1998	E.W.H. Broekhuis	
1998-2000	R.L. Bosua-van Gelderen	Waarnemend
2000-2003	J. Heijkoop	Waarnemend
2003-2006	D. Kraaijeveld	Waarnemend

De tweede ambtsketen van de gemeente Cromstrijen is vanaf juni 2006 achtereenvolgens gedragen door de onderstaande burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
2003-2006	D. Kraaijeveld	Waarnemend
2006-2011	G.A.A.J. Janssen	
2011	F.D. van Heijningen	Waarnemend
2011-2018	J.J. Luteijn	

Korendijk

Korendijk is op 1 januari 1984 ontstaan uit een samenvoeging van de gemeenten Goudswaard, Nieuw-Beijerland, Piershil en Zuid-Beijerland. Het eiland Tiengemeten hoorde ook bij Korendijk.

Het wapen van Korendijk is op 7 september 1984 bij Koninklijk Besluit aan de opnieuw opgerichte gemeente Korendijk toegekend.

De oude gemeente Korendijk (dat een blauw schild met een zilveren paal gekroond met een markiezenkroon voerde) was in 1817 opgegaan in Goudswaard en Piershil, die in 1984 weer werden samengevoegd, ditmaal samen met Nieuw-Beijerland en Zuid-Beijerland.

De beschrijving van het wapen is als volgt: “*In azuur 3 korenaren van goud, komende uit een schildvoet, golvend doorsneden van goud en sinopel; een schildhoofd, schuin spitsgeruit van azuur en zilver. Het schild gedekt door een gouden kroon met 5 bladeren en gehouden door 2 leeuwen van goud, getongd en genageld van keel.*”

Het wapen is samengesteld uit een sprekend element: korenaren, komende uit een gouden schildvoet (de dijk), de golvende dwarsbalk uit het wapen van Piershil, het schildhoofd uit de beide wapens van Zuid en Nieuw Beijerland, de kroon van Goudswaard en de leeuwen van Zuid-Beijerland.

Na de gemeentelijke herindeling per 1 januari 1984 waarbij de gemeenten Goudswaard, Nieuw-Beijerland, Piershil en Zuid-Beijerland zijn samengevoegd tot de gemeente Korendijk, was het noodzakelijk een nieuwe keten te ontwerpen voor de nieuwe gemeente.

In mei 1984 ontving de gemeente Korendijk twee offertes voor het ontwerpen en vervaardigen van een nieuw ambtsketen van J.W.M. Kloosterman en Koninklijk Begeer BV. Op 24 juli 1984 besprak het college van burgemeester en wethouders het concept raadsvoorstel en op 28 augustus 1984 keurde de gemeenteraad van Korendijk het krediet voor het ontwerpen en vervaardigen van een ambtsketen goed. Gekozen werd voor de offerte van J.W.M. Kloosterman. Afweging hierin was dat de offerte zeer aantrekkelijk was, gelet op de kwaliteit, de esthetische uitvoering, waarbij mede aandacht geschonken werd aan de historische en huidige betekenis van de keten, het representatieve karakter en de prijs.

In de vergadering van 28 augustus werd nog wel de suggestie gedaan om van twee ambtsketens 1 nieuwe te maken. Maar dit werd sterk ontraden, aangezien het niet mooi is en er bovendien geen geld mee verdiend wordt, volgens de voorzitter. De kosten voor de keten, inclusief etui en reiskoffer waren 8.925 gulden, inclusief 19% btw. Het krediet bedroeg 9.000 gulden (afgerond). Na de vereiste goedkeuring van College van GS op 23 oktober 1984 werd de opdracht op 26 november 1984 gegeven voor het vervaardigen van de ambtsketen. Het college van B&W keurde in haar vergadering van 20 november 1984 het ontwerp goed. Het was in de archieven niet duidelijk wanneer de ambtsketen geleverd is of wanneer deze voor het eerst gebruikt is door burgemeester Kolbach.

Bij het ontwerpen van de ambtsketen is aandacht geschonken aan de historische en huidige betekenis van de keten. De ambtsketen bestaat uit vol ornament zilver. Op de keten de wapens van de vier voormalige gemeenten. Op de penning, hangende aan de keten, aan de voorzijde het gemeentewapen van Korendijk en aan de achterzijde het rijkswapen. De penning is bij dit ambtsketen niet de traditionele ronde penning, maar er is gebruik gemaakt van de overeenkomstige elementen van het Rijkswapen en gemeentewapen. De leeuwen, kroon komen tenslotte in beide wapens voor. Hierdoor verschilt eigenlijk alleen het wapenschild per zijde. De schakels van de keten zijn zodanig gemaakt dat zij vanzelf een rond geheel vormen.

In de sluiting van de keten staan de zilvermerken. Een zestal zwaarden, maar ook de Minerva en de lopende leeuw met het Romeinse cijfer II. Dit geeft aan dat de ambtsketen van het tweede zilvergehalte 83,5% (835/1000) is. Het jaarteken "A" geeft aan dat ambtsketen in 1985 gemaakt is en niet 1984, zoals eerder gedacht werd. De meestertekens staan op twee plaatsen. Aan de zijde van het Rijkswapen staat het meesterteken links onder de schilddragende leeuw. Ook in één van de schakels is het meesterteken geslagen.

Het meesterteken van J.W.M. Kloosterman.

De wapenschilden van de voormalige gemeente zijn als schakels verwerkt in de keten.

Goudswaard

Zuid-Beijerland

Nieuw-Beijerland

Piershil

In november 2006 kreeg het ambtsketen van Korendijk een opknapbeurt, waarbij de schakels gesoldeerd werden en de kroon werd hersteld. De reparaties werden verricht door Koninklijk Begeer BV in de periode tussen 4 en 14 december 2006. De ambtsketen van Korendijk werd opgeborgen in een grote aparte koffer. Vanwege de afmeting van het ambtsketen en het gewicht is later besloten om een handzamer formaat aan te schaffen.

Hierbij werd gebruik gemaakt van de ketting van het ambtsketen van een andere gemeente, namelijk die van de voormalige gemeente Piershil. Een losse ronde penning met het gemeentewapen van Korendijk, maar zonder Rijkswapen werd aan de keten toegevoegd. Deze penning is in 2001 gemaakt door de Oud-Beijerlandse goud- en zilversmeden In 't Veld & Partners. Op de achterkant van de penning staan de zilver- en meestertekens. De contouren van het wapen zijn met de hand uit een plaat van 0,8 mm zilver gezaagd. Op de plaat werden de ogen, manen, poten en nagels van de leeuwen gegraveerd. De Korenaren en ruiten op het schild werden ook gegraveerd. De kosten werden waarschijnlijk binnen de begrotingspost "representatie" opgevangen. De nieuwe burgemeesterspenning kostte 1200 gulden exclusief btw.

Het meesterteken van In 't Veld & Partners.

De staande leeuw met daarin het cijfer I. Dit geeft het zilveragehalte van 92,5 % aan. Het jaarteken van de penning is R voor 2001. In november 2006 kreeg het oude keten van Piershil nog een opknapbeurt. De schakels waren schoongemaakt en vijf schakels werden toegevoegd. De opbergkoffer voor dit keten dateert uit 2006 en was onderdeel van de werkzaamheden van Koninklijk Begeer BV.

De ambtsketen is achtereenvolgens gedragen door de volgende burgemeesters.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
1984-2001	B. Kolbach	Was vanaf 1977 al burgemeester van Goudswaard, Nieuw-Beijerland en Piershil.
2001-2006	G.J. Fleers	Waarnemend
2006-2013	R.W.J. Melissant-Briene	
2013-2018	S. Stoop	Waarnemend

Binnenmaas 2007-2018

Het tweede gemeentewapen van de gemeente Binnenmaas, dat op 13 oktober 2009 werd toegekend, heeft als blazoen de volgende tekst meegekregen:

"In goud een golvende dwarsbalk van keel, beladen met een schelp van goud, boven vergezeld van een lelie met afgesneden voet en beneden van een vijfpuntig spoorrad, beide van sabel; het geheel omgeven door een schildzoom van sinopel. Het schild gedekt door een kroon van drie bladeren en twee parels."

Pas op 9 maart 2010 werd door de gemeenteraad besloten een nieuw ambtsketen te laten vervaardigen. Dit had te maken met de goedkeuring door de Hoge Raad van Adel in november 2009. Het college van burgemeester en wethouders stelde voor het ontwerp van de Oud-Beijerlandse goud- en zilversmeden In 't Veld & Partners te kiezen. Het uiteindelijke ontwerp is van E. in 't Veld (Els) afkomstig. De kosten voor het ontwerp en vervaardigen van de ambtsketen waren 2.190 euro.

Voor het ontwerp waren een aantal randvoorwaarden meegegeven:

- eenvoudig van uitvoering
- eenvoudig mee te nemen in het colbert
- voldoende van lengte

Het uiteindelijke ontwerp is aan voor- en achterzijde te gebruiken, heeft grote vlakken zilver in verband met krassen en volume (bij het meenemen in het colbert), raakt niet in de knoop en is in lengte verstelbaar. De ketting heeft voor het verstellen van lengte de mogelijkheid om 3 schakels uit te nemen.

De contouren van het gemeentewapen zijn uit een plaat zilver van ca. 1 mm gezaagd. Hierna is deze in de penning gesoldeerd. Tot slot zijn het hardschild dwarsbalk, lelie, spoorrad, schelp en lofwerk en edelstenen met de hand gegraveerd, inclusief de arcering die de heraldische kleuren in het gemeentewapen symboliseren. Aan de keerzijde is het Rijkswapen geslagen.

De keten is gemaakt van het 1e gehalte zilver (92,5%), is voorzien van het meesterteken en het Rijkskeurmerk en jaarlettermerk. De schakels zijn gegoten en bestaan uit twee cirkels met een dwarse verbinding.

Het meesterteken van In 't Veld & Partners.

In de tijdsperiode van het bestaan van de gemeente Binnenmaas heeft alleen burgemeester A.J. Borgdorff de ambtsketen gedragen. In zijn afwezigheid namen de locoburgemeesters zijn rol waar. In enkele gevallen werd een ambtsketen van een van de oude kernen gebruikt. Dit gebeurde over het algemeen op momenten dat er twee of meer plechtigheden tegelijk op verschillende locaties of in meerdere dorpskernen plaats vonden.

Ambtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
2007	A.J. Pijlman	Waarnemend burgemeester, gebruikte ambtsketens van rechtsvoorgangers
2007-2018	A.J. Borgdorff	

Hoeksche Waard

Het wapen van de gemeente Hoeksche Waard werd op 17 september 2019 bij Koninklijk Besluit aan de gemeente in gebruik bevestigd. Sinds 1 januari 2019 vallen alle voormalige gemeenten van het eiland Hoeksche Waard onder de nieuwe gemeente. Alle wapens van de gemeenten zijn hierdoor komen te vervallen.

De blazoenering van het wapen luidt als volgt:
"Gedeeld; I in goud een golvende dwarsbalk van azuur, vergezeld van drie schuinkruisjes van keel; II schuinrechts spitsgeruit van azuur en zilver; het geheel omgeven door een versmalde schildzoom van sinopel. Het schild gedekt met een gouden kroon van vijf bladeren en gehouden door twee leeuwen van goud, getongd en genageld van keel."

De Maatschappij voor Nijverheid en Handel departement Hoeksche Waard heeft de ambtsketen aan de nieuwe gemeente Hoeksche Waard geschonken. De fractievoorzitters in de gemeenteraad gaven aan dat zij aangenaam getroffen waren door deze verbindende geste vanuit de samenleving. Het idee om een ambtsketen te schenken, werd in 2018 besproken met alle politieke geledingen, de huidige bestuurders, de beoogde gemeentesecretaris en de beoogde raadsgriffier.

Het ontwerp van de ambtsketen is van de Oud-Beijerlandse goud- en zilversmeden In 't Veld & Partners. De Maatschappij voor Nijverheid en handel wilde, als voorstander van één gemeente, de eenheid tussen de dorpen tot uitdrukking brengen.

Voor de ambtsketen is veel gebruik gemaakt van zogenaamd gebrand zilver dat een ongelijk oppervlak heeft. Dit staat symbool voor het fysieke ontstaan van een groot deel van de Hoeksche waard, namelijk na de St. Elisabethvloed van 1421, waardoor een moerasachtig gebied met slikken en gorzen ontstond. De ambtsketen bestaat uit vier onderdelen: een rugstuk, een buikstuk, schakels en een burgemeesterspenning.

De schakels, in totaal veertien stuks, zijn omlijst door een strakke rand, die verwijst naar de dijken die zorgden voor de inpoldering van het gebied. Aan elke kant zeven en verbonden met zeskantige tussenschakels. Op de schakels staan de gemeentenamen van vóór de herindeling van 1984 zijn gegraveerd. De namen staan door elkaar en in een praktische en evenwichtige verdeling waarbij de huidige verbanden en verbindingen tussen de dorpen zijn losgelaten. In de keten is opgenomen een verstelcollier zodat de keten gemakkelijk is aan te passen aan de lengte van de drager.

In de ambtsketen is gebruik gemaakt van een zogenaamd rugstuk dat geheel bestaat uit gebrand zilver, ook weer omlijst met een strakke rand verwijzend naar de bedijking. In dit gebrande zilver is een verhoogde hoogglans zilveren plaat opgenomen die de contouren volgt van de Hoeksche Waard en het eiland Tiengemetten. Het rugstuk dient ook als een zgn. contragewicht dat voorkomt, dat de druk van de ambtsketen niet in de nek van de drager komt, maar geheel op de schouder rust. In het midden van het buikstuk is wederom gebruik gemaakt van gebrand zilver en een rand voor de bedijking. In het buikstuk is een mechaniek aangebracht waardoor de burgemeesterspenning eenvoudig is te keren voor die gelegenheden waar het protocol voorschrijft dat het Rijkswapen zichtbaar dient te zijn. Het Rijkswapen is een geabstraheerd wapen, zoals de Rijksoverheid op dit moment gebruikt.

De ambtspenning kan gedraaid worden om zo het gemeentewapen of het Rijkswapen te tonen. Om te voorkomen dat de penning blijft draaien is een eenvoudig, maar effectieve vergrendeling aangebracht. Door de penning een klein stukje omhoog te schuiven wordt penning ontgrendeld en kan deze gedraaid worden.

Tot het moment dat het gemeentewapen vastgesteld was, stond het nieuwe logo op die plaats op de penning. Op 12 december 2019, bij het ontvangst van het wapendiploma van het nieuwe gemeentewapen, droeg burgemeester Veldhuijzen voor de eerste keer het ambtsketen met het gemeentewapen. In 't Veld & Partners hadden het ambtsketen aangepast en het logo vervangen door het nieuwe gemeentewapen. Het Rijkswapen wordt getoond in de gestileerde opmaak van de Rijksoverheid. Ieder los onderdeel is uit zilver gezaagd en gemonteerd op het vlak van gebrand zilver. Het gemeentewapen is uit zilver gezaagd. Het wapen is daarna gegraveerd en op de penning gesoldeerd.

De keten is gemaakt van het 1e gehalte zilver (92,5%), voorzien van het meesterteken en het Rijkskeurmerk en jaarlettermerk I. De ambtsketen is in 2018 gemaakt. De merktekens staan op de achterzijde van het verbindingsdeel

tussen ambtspenning en ketting. Het rugstuk van de ambtsketen is een contragewicht om de ambtsketen in balans te kunnen dragen.

De officiële overhandiging van het ambtsketen was op 2 januari 2019 tijdens de eerste raadsvergadering van de nieuwe gemeenteraad aan burgemeester Peter van der Velden.

De gemeente HW is na de herindeling in 2019 zo groot geworden, dat het regelmatig voorkomt dat de burgemeester of locoburgemeester tegelijk ergens aanwezig zijn. Herdenking of andere plechtigheden zijn vaker op hetzelfde moment. Om te zorgen dat de burgemeester of locoburgemeester met een ambtsketen aanwezig is, heeft de gemeente Hoeksche Waard in 2020 een tweede ambtsketen aangeschaft. Dit keten wijkt op een aantal punten af van de "echte" ambtsketen. De schakels, verbindingsdelen en contragewicht zijn open, terwijl de ambtsketen voor de burgemeester dichte elementen heeft.

De keten is gemaakt door In 't Veld en Partners uit OBL. De keten is gemaakt van het 1e gehalte zilver (92,5%), voorzien van het meesterteken en het Rijkskeurmerk en jaarlettermerk K. De merktekens staan aan de achterzijde van het verbindingsdeel tussen ambtspenning en ketting.

Het meesterteken van In 't Veld & Partners.

Amtsperiode	Naam burgemeester	Bijzonderheden
2019	P.A.C.M. van der Velden	Waarnemend
2019	G. Veldhuijzen	Waarnemend
2019	J.P.J. Lokker	Waarnemend
2020-2022	A.P.J. van Hemmen	
2022-	C.B. Aptroot	Waarnemend

De kinderburgemeester

Op 1 december 2021 waren er al 87 kinderburgemeesters in Nederland. Zij en kinder- of jongerenraden vullen een rol in de jongerenparticipatie. In gemeente Hoeksche Waard is de oorsprong van de kinderburgemeester terug te voeren op het participatiebeleid van de gemeente.

Met de kinderburgemeester laat gemeente Hoeksche Waard zien de betrokkenheid van kinderen en jongeren te waarderen en te bouwen aan een stevig fundament. En om te zorgen dat de jeugd voldoende bagage meekrijgt op het gebied van meedenken, meedoen en actief burgerschap op weg naar de volwassenheid. Uiteindelijk komt naast de kinderburgemeester een Jongerenraad Hoeksche Waard (JHW). Een jaar lang mag de kinderburgemeester zijn taak vervullen naast de burgemeester.

Kinderen uit groep 7 konden een e-mail en/of filmpje naar de gemeente sturen, waarin ze vertellen waarom ze kinderburgemeester willen worden. Een samengestelde jury (bestaande uit de burgemeester, de adviseurs Opvoeden en Opgroeien en Communicatie) kozen 3 tot 5 kandidaten.

De jury droeg de kinderburgemeester voor. Uiteindelijk werd de eerste kinderburgemeester geïnstalleerd tijdens de raadsvergadering op 25 januari 2022. Tijdens deze raadsvergadering werd Chris Buitendijk uit Oud-Beijerland als 1e kinderburgemeester geïnstalleerd.

Bij een kinderburgemeester hoort uiteraard ook een ambtsketen. Deze speciale ambtsketen wisselt ieder jaar van drager. Reden voor de gemeente Hoeksche Waard om een keten te laten maken, welke voor iedere kinderburgemeester geschikt is. De ketting is gemaakt van meerdere achtvormige gegoten schakels. In vier tussenschakels symboliseren silhouetten van twee meisjes- en twee jongenshoofden de Rechten van het Kind. Burgemeester Van Hemmen wilde dit graag zien in het ontwerp. In ieder silhouet is subtiel nog een specifiek element toegevoegd. Zo zijn een wereldbol, sleutel, ballon en toeter te zien.

De ballon staat voor het spelende kind en het recht om te spelen. Een veilige omgeving wordt verbeeld door de sleutel. Ook het recht op privacy kent een sleutel als symbool. De toeter symboliseert het recht

om mee te doen en kan ook opgevat worden als megafoon, die staat voor jongerenparticipatie. Tot slot geeft de wereldbol aan dat kinderen en jongeren recht op onderwijs hebben.

De penning is anders dan de die van de "grote" ambtsketen. In plaats van gemeente of rijkswapen is gekozen voor de kenmerkende contouren van de gemeente. In een zeskant zijn de Hoeksche Waard en ook Tiengemeten duidelijk zichtbaar. Op het eiland van de Hoeksche Waard is niet het gemeentewapen afgebeeld, maar is het logo van de gemeente zichtbaar.

Dit logo is ontworpen door Trend Reclame & Advies uit Oud-Beijerland. De letters HW zijn gepositioneerd in de vorm van het eiland. Voor ieder dorp en buurtschap is aandacht in de nieuwe gemeente Hoeksche Waard. Met elkaar zijn we één. Het uitroepteken in de H staat voor daadkracht en vastberadenheid. Maar de stip van het

uitroepteken is ook een knipoog naar het eiland Tiengemeten, dat een bijzonder onderdeel is van de Hoeksche Waard.

Het streven naar samenwerking met inwoners en een efficiënte en goede dienstverlening komen tot uiting in de handdruk in de letter H.

De lettercombinatie HW staan binnen en buiten de regio bekend als afkorting van Hoeksche Waard. Dit maakt het logo herkenbaar. De kleuren van het logo van de gemeente zijn groen en blauw en staan voor de natuur en het water dat de Hoeksche Waard rijk is. Op de keten is het logo niet van kleur voorzien.

Het logo is fris en modern. Hierdoor past het goed bij de keten van de kinderborgemeester.

De keten is gemaakt door In 't Veld en Partners uit Oud-Beijerland. De keten is gemaakt van het 1e gehalte zilver (92,5%). Het meesterteken, een Minerva, het Rijkskeurmerk en het jaarlettermerk L staan op de achterzijde van de Hoeksche Waard in de penning.

Het meesterteken van In 't Veld & Partners.

Overzicht ambtsketens per zilversmid

Zilversmid	Gemeente	Jaar
Gebr. Bouscholte	Goidschalxoord	1853
Gebr. Bouscholte	Heinenoord	1853
Gebr. Bouscholte	Mijnsheerenland 1	1853
Gebr. Bouscholte	Oud-Beijerland 1	1853
Gebr. Bouscholte	Puttershoek ketting	1853
Gebr. Bouscholte	Strijen	1853
Gebr. Bouscholte	Westmaas en Group	1853
Gebr. Bouscholte	Zuid-Beijerland	1853
Gerritsen en Van Kempen N.V.	's-Gravendeel keten	1930
Gerritsen en Van Kempen N.V.	Mijnsheerenland 2	1949
In 't veld & Partners	Binnenmaas 2007-2018	2010
In 't veld & Partners	Hoeksche Waard	2018
In 't veld & Partners	Korendijk 2 penning	2001
In 't veld & Partners	Oud-Beijerland 3	2009
In 't veld & Partners	Hoeksche Waard loco	2020
In 't veld & Partners	Hoeksche Waard	2021
	kinderburgemeester	
J.A. van Nouhuys	Binnenmaas 1984-2006	1985
J.M. van Kempen	's-Gravendeel penning	1853
J.M. van Kempen	Klaaswaal ketting	-
J.M. van Kempen	Nieuw-Beijerland 1	1853
J.M. van Kempen	Piershil	1853
J.M. van Kempen	Puttershoek penning	1853
J.W.M. Kloosterman	Korendijk 1	1985
Koninklijke Begeer BV	Cromstrijen 2	2006
Koninklijke Begeer BV	Nieuw-Beijerland 3 penning	1982
Koninklijke Begeer BV	Oud-Beijerland 2	1967
Koninklijke Begeer BV	Piershil ketting	1959
L. van Wijk	Cromstrijen 1	1987
L.A. de Vries	Klaaswaal	1853
L.A. de Vries	Numansdorp	1854
onbekend	Goudswaard 1	1853
onbekend	Maasdam	-
Van Kempen en Begeer NV	Goudswaard 2	1945/1946
Van Kempen en Begeer NV	Nieuw-Beijerland 2	1946

Begrippenlijst

Ambtsketen	Ketting die een burgemeester draagt bij officiële gelegenheden als blijk van zijn waardigheid
Andreaskruis of Andrieskruis	Een kruis dat schuin staan. Twee diagonalen van een rechthoek
Azur of Azuur	Kleur blauw voor wapenschilden
Blazoën	De officiële beschrijving van een wapen
Branden	Bewerken van zilver waardoor een licht reliëf ontstaat
Brocheren	In zijn geheel over de onderliggende vlakken plaatsen
Drijven of opgedreven	Het zilver van de achterkant in vorm tikken/slaan
Dwarsbalk	Een balk in een balklaag die dwars of haaks tussen twee andere balken loopt
En Chef	In het schildhoofd geplaatst
En pointe	In de schildvoet geplaatst
Fasce	Een roede
Fleuron	Een kroonblad
Heerlijkheid	Een bezitting van een heer, waaraan bepaalde heerlijke rechten zijn verbonden
Heraldiek	Kennis van wapenschilden
Keel	Kleur rood voor wapenschilden
Kepers	Twee stroken rechts en links diagonaal over het veld gericht, die elkaar in het boven-midden van het schild raken
Keten	Ketting
Korenschoof	Samengebonden korenhalmen
Lazuur	Kleur blauw voor wapenschilden
Lofwerk	Nabootsing van bladeren als versiering
Lozanje of Gelozanjeerd	Ruiten
Natuurlijke verwen	Natuurlijke kleuren
Onderscheidingsteken	Herkenningsteken
Pal	Paal, een horizontaal in een aantal verdeeld vlak
Parti	Gedeeld
Relikwie	Vereerd voorwerp
Sabel	Kleur zwart voor wapenschilden
Sautoir	Een schuinkruis. Een kruis dat schuin staan. Twee diagonalen van een rechthoek

Schildhoofd	Het veld dat boven aan het wapenschild is geplaatst
Schildhouder	Een figuur dat een wapenschild vasthoudt.
Schildvoet	Het veld dat onder aan het wapenschild is geplaatst
Schildzoom	Een om het wapen aangebrachte rand
Schuinkruis	Een kruis dat schuin staan. Twee diagonalen van een rechthoek
Sijnopie of Sinopel	Kleur groen voor wapenschilden
Spoorrad	Een rond-doorboorde vijfpuntige ster
Veld	Oppervlakte van het schild
Wapen	Herkenningssymbolen en/of symbolen
Wapenmantel	Geplooid, al dan niet opgebonden mantel

Geraadpleegde bronnen

Catalogus 'Nederlands zilver 1815-1960' (1961),
Gemeentemuseum Den Haag.

Gemeentewapens in Nederland (1989), VNG-Uitgeverij.

Koonings, W. (1995), Meestertekens van Nederlandse goud- en
zilversmeden, 1814-1963, Staatsuitgeverij.

Lodder, D. (1993), 400 jaar 's-Gravendeel, blz. 55-57.

Molen-den Outer, B. ter (1979), Ambtsketens van burgemeesters in
Nederland, Stichting Gemeentelijk Cultuurfonds.

Veld, P.J. in 't (2005), Burgemeesters van Oud-Beijerland 1852-2005.

Zeeman, J. (1975), Familiewapens, Teeuwen.

Gemeentearchief Hoeksche Waard

Hoge Raad van Adel

In 't Veld & Partners

Regionaal Archief Dordrecht

Waarborg Holland

Luteijn, J.J.

Flieringa, H.J.

Internetbronnen

www.wikipedia.nl
www.historischcentrumleeuwarden.nl
www.burgemeesters.nl
wetten.overheid.nl
www.modemuze.nl
data.collectienederland.nl
www.gzu-online.com
www.piershil.com
www.kinderburgemeesters.nl/

Illustraties wapens: Wikipedia

Illustraties modellen: Cultuurfonds BNG

Foto's ketens op buste: Arno Hoogwerf fotografie

